

UCHWAŁA NR 76/2025
SENATU UNIwersYTETU WROCLAWSKIEGO
z dnia 25 czerwca 2025 r.

w sprawie programu studiów dla kierunku *historia* na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 11 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2024 poz. 1571, z późn. zm.) uchwala się, co następuje:

§ 1. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego ustala program studiów dla kierunku *historia* na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2025/2026 w brzmieniu określonym w załącznikach do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Senatu UWr
Rektor: prof. R. Olkiewicz

OGÓLNY OPIS PROGRAMU STUDIÓW	
Dane podstawowe	
Nazwa wydziału	Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
Nazwa kierunku studiów/specjalności w języku polskim	HISTORIA / 1.Nauczycielska z historią; 2.Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie; 3. Amerykanistyka; 4. Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją; 5.Dokumentalistyka konserwatorska; 6. Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej, 7. Historia wojen i wojskowości (studia stacjonarne)
Nazwa kierunku studiów/specjalności w języku angielskim	HISTORY/ 1.Teacher with a history background; 2.Teacher with a social studies background; 3. American studies; 4. Archival studies and documentation management, 5.Conservation documentation; 6.Regional studies and shaping local space; 7. History of wars and military affairs (full-time studies)
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarna niestacjonarna
Liczba semestrów	6
Język, w którym prowadzone są studia	polski
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat
Rok akademicki, od którego obowiązuje program studiów	2025/2026

Uzyskiwane uprawnienia zawodowe (jeśli dotyczy)	
Koncepcja kształcenia	
Cele kształcenia, wskazanie związku koncepcji kierunku studiów ze Strategią Rozwoju UWr	Kierunek historia jest zgodny z misją i wartościami Uniwersytetu Wrocławskiego oraz stanowi odpowiedź na wyzwania zdiagnozowane w Strategii Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego na lata 2021-2030 określonej Uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego Nr 34/2020 z dnia 6 maja 2020 r. Jednym z istotnych elementów misji Uniwersytetu Wrocławskiego jest przekazywanie wiedzy i budowanie kapitału społecznego i intelektualnego poprzez kształtowanie ludzi o otwartych umysłach, przygotowanych do działania w skali lokalnej i globalnej, odnajdujących się w zmieniającym się świecie, akceptujących różnorodność oraz świadomych wagi tożsamości narodowej i regionalnej, poprzez skuteczne połączenie działalności naukowej i dydaktycznej. Jednocześnie przyjęta na lata 2021-2030 Strategia Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego zakłada najwyższą jakość, zwiększenie skuteczności i różnorodności kształcenia, otwartość i gotowość na wyzwania oraz synergię. Program studiów na kierunku historia uwzględnia znaczenie tych wartości. Wpisując się w Misję i Strategię Uniwersytetu Wrocławskiego kierunek historia realizuje strategiczny cel jakim jest nowoczesne i skuteczne kształcenie (cel 2). Kierunek obejmuje jednocześnie istotny cel operacyjny - nowoczesne i międzynarodowe kształcenie oraz podmiotowość studentów (cel 2.3.), realizując następujące zadania służące osiągnięciu tego celu: Zadanie 2.3.2 Rozwój kształcenia interdyscyplinarnego (historyk w swoich badaniach opiera się na metodach charakterystycznych dla innych dyscyplin, m.in. socjologii, politologii). Zadanie 2.3.3 Wykorzystanie najnowszych badań w obszarze humanistyki w kształceniu. Zadanie 2.3.4 Definiowanie i aktualizacja celów w strategii kształcenia we współpracy z odpowiednimi przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych (szkołami, muzeami, archiwami, instytucjami kultury i samorządowymi) oraz reagowanie na zmiany, podążanie za uniwersalnymi trendami rozwojowymi. Zadanie 2.3.6 Efektywne kształcenie kompetencji przydatnych na rynku pracy. Zadanie 2.3.9 Tworzenie i promowanie oferty kształcenia przez całe życie (uświadamianie, że postęp technologiczny, np. czat GPT, cyfrowe techniki ewidencji czy digitalizacji zabytków, wzrost popularności nowych subdyscyplin, np. historia w przestrzeni publicznej, oczekiwania społeczne, wymuszają konieczność poszerzania wiedzy i zdobywania nowych kompetencji). Zadanie 2.3.10 Tworzenie i promowanie

	oferty kształcenia w obszarze profesjonalnym (zmiana zasad archiwizowania zmodyfikowała zajęcia z elektronicznego zarządzania dokumentacją). Zadanie 2.3.11 Dostrzeganie i wykorzystanie w kształceniu aspektów wielokulturowości (zajęcia z historii Śląska pokazują wielokulturowość tego regionu, czerpanie z wielonarodowego dziedzictwa i rozbudzają szacunek dla wspólnych osiągnięć, tradycji) Zadanie 2.3.12 Nauczanie i wzmacnianie interpersonalnych postaw tolerancji, życzliwości oraz godności innej osoby
Sylwetka absolwenta	Absolwent studiów I stopnia kierunku historia posiada wszechstronną wiedzę humanistyczną oraz umiejętności analityczne i interpretacyjne, pozwalające mu na krytyczne badanie i rozumienie procesów historycznych zarówno w skali globalnej, państwowej, regionalnej, jak i lokalnej. Zdobyta wiedza obejmuje historię Polski i powszechną, metody badawcze stosowane w naukach historycznych oraz umiejętności warsztatowe w zakresie pracy z materiałami źródłowymi i literaturą przedmiotu. Dzięki gruntownemu wykształceniu w zakresie historii absolwent potrafi analizować zjawiska społeczne, polityczne, kulturowe i gospodarcze w szerszym kontekście historycznym oraz na przestrzeni różnych epok. Tworzy ciągi przyczynowo-skutkowe i wyjaśnia złożone procesy historyczne. Rozumie znaczenie historii dla współczesnego świata i potrafi dostrzegać oraz wyjaśniać wpływ przeszłości na teraźniejszość. Absolwent jest przygotowany do podjęcia pracy w różnych sektorach, wymagających umiejętności analitycznych, krytycznego myślenia przy rozwiązywaniu problemów zawodowych, sprawnego komunikowania się i argumentacji oraz negocjacji. Może podjąć pracę w szkole jako nauczyciel w zakresie historii i wiedzy o społeczeństwie (po ukończeniu pełnego cyklu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela i studiów II stopnia w zakresie historii). Dzięki innym specjalnościom może znaleźć zatrudnienie w instytucjach kultury, takich jak muzea, archiwa, biblioteki, wydawnictwa, galerie sztuki oraz centra badań historycznych. Ponadto jego kompetencje są cenione w administracji publicznej (zarówno w jednostkach samorządowych, jak i rządowych), mediach, organizacjach pozarządowych oraz szeroko pojętym sektorze edukacyjnym. Dzięki zdobytej wiedzy oraz umiejętnościom organizacyjnym i komunikacyjnym absolwent potrafi pracować w zespole, prowadzić badania i przygotowywać prace naukowe, organizować wydarzenia popularyzujące historię oraz angażować się w projekty edukacyjne. Dzięki solidnemu przygotowaniu merytorycznemu i warsztatowemu absolwent potrafi pracować z różnorodnymi źródłami historycznymi, analizować ich treść oraz

	oceniać ich wiarygodność. Dysponuje wiedzą z zakresu metodologii badań historycznych i jest przygotowany do wykorzystywania nowoczesnych technologii w pracy historyka, w tym narzędzi cyfrowych do analizy źródeł i prezentowania wyników badań. Posiada kompetencje niezbędne do pozyskania środków na badania ze źródeł zewnętrznych oraz przygotowania wystąpienia na krajowe i międzynarodowe konferencje naukowe. Absolwent legitymuje się kompetencjami językowymi na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego, co umożliwia mu korzystanie z literatury fachowej w językach obcych oraz uczestnictwo w międzynarodowych projektach badawczych. Program studiów zapewnia podstawy do kontynuowania kształcenia na studiach II stopnia i podyplomowych. Absolwent potrafi samodzielnie poszerzać swoją wiedzę oraz jest otwarty na różnorodność kulturową, co czyni go świadomym uczestnikiem i obserwatorem współczesnego świata. Może także podejmować własną działalność gospodarczą w branżach związanych z edukacją, kulturą, turystyką historyczną czy mediami. Jego wykształcenie stanowi solidną bazę do dalszego rozwoju intelektualnego i zawodowego w świecie dynamicznie zmieniających się wyzwań społecznych i kulturowych.
Wskazanie potrzeb społeczno-gospodarczych prowadzenia studiów.	Pogłębianie i propagowanie wiedzy o przeszłości i współczesności, na którą historia oddziałuje, odpowiada coraz silniej ujawniającym się potrzebom społecznym. Dzięki temu studia historyczne przygotowują do pełnienia zróżnicowanych ról zawodowych, które bazują na takich, osobistych umiejętnościach (m.in. nauczyciele, naukowcy, pracownicy samorządu i instytucji). Bardzo korzystnie rozwija się też rynek pracy dla dobrze przygotowanych archiwistów zajmujący się zarządzaniem dokumentacją, nie tylko w sektorze administracji publicznej, ale także usług komercyjnych. Koncepcja kształcenia zakłada przygotowanie absolwentów, którzy z powodzeniem mogą szukać zatrudnienia w szkołach, wydawnictwach, muzeach, centrach wystawowych oraz przy organizacji różnorodnych imprez historyczno-kulturalnych, jak też odnajdują się w administracji samorządowej, państwowej. Absolwenci specjalności dokumentalistyka konserwatorska i regionalistyka mogą stanowić zaplecze kadrowe dla placówek kulturalnych, biur konserwatorów zabytków, instytucji samorządowych oraz muzealnictwa.
Dziedzina nauki, do której odnoszą się efekty uczenia się	nauki humanistyczne

Dyscyplina naukowa, do której odnoszą się efekty uczenia się	historia
--	----------

PROGRAM STUDIÓW	
Nazwa wydziału	Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
Nazwa kierunku studiów	historia
Poziom studiów	studia pierwszego stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Program obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026

1. Przyporządkowanie kierunku studiów do dziedzin nauki i dyscyplin naukowych na podstawie efektów uczenia się.

Dziedzina nauki	Dyscyplina naukowa	Dyscyplina wiodąca (dyscyplina, w której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się)
nauki humanistyczne	Historia	historia

2. Tabela procentowego udziału liczby punktów ECTS dla poszczególnych dyscyplin w łącznej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów.

Dziedzina nauki	Dyscyplina naukowa	Procentowy udział liczby punktów ECTS dla poszczególnych dyscyplin w łącznej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów
nauki humanistyczne	Historia	100%

3. Informacje ogólne o programie studiów.

Liczba semestrów	6
Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów	180 188 dla studentów cudzoziemców realizujących lektorat języka polskiego
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat
Forma studiów	stacjonarna niestacjonarna
Kod ISCED	0222
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć do wyboru	70
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	160 168 dla studentów cudzoziemców realizujących lektorat j. polskiego
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych	6
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z lektoratu języka obcego nowożytnego	12
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z lektoratu języka polskiego dla cudzoziemców na studiach w języku polskim lub studiach w języku angielskim	8
Liczba godzin, liczba punktów ECTS, zasady i forma odbywania praktyk zawodowych	Amerykanistyka 60 godzin 3 ECTS Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją 120 godzin 6 ECTS Dokumentalistyka konserwatorska 60 godzin 3 ECTS Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej 60 godzin 3 ECTS Nauczycielska z historią 105 godzin 7 ECTS (60 godzin praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej 3 ECTS; 15 godzin praktyka śródroczna z historii w szkole podstawowej 2 ECTS, 30 godzin praktyka psychologiczno-pedagogiczna śródroczna 2 ECTS) Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie 45 godzin 4 ECTS (30 godzin praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej 2 ECTS; 15 godzin praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej 2 ECTS)

łączna liczba godzin zajęć w programie studiów (z podziałem na poszczególne specjalności, jeśli dotyczy)	2190 godzin studia stacjonarne 1780 godzin studia niestacjonarne (w tym dwie specjalności po 360 wybierane obowiązkowo przez studenta spośród siedmiu: amerykańistyka, archiwistyka i zarządzanie dokumentacją, dokumentalistyka konserwatorska, regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej, specjalność nauczycielska z historią i specjalność nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie)
--	--

4. Opis efektów uczenia się zdefiniowanych dla programów studiów w odniesieniu do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji dla kwalifikacji na poziomie 6 uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki

KIERUNEK: historia		
DYSCYPLINY NAUKOWE: historia 100%		
POZIOM KSZTAŁCENIA: 6 PRK		
PROFIL KSZTAŁCENIA: ogólnoakademicki		
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA KIERUNKU		
Symbol efektu uczenia się dla programu studiów	Po ukończeniu studiów pierwszego stopnia na kierunku historia absolwent uzyska efekty uczenia się w zakresie:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK (<i>kody</i>)
WIEDZA		
K_W01	Posiada zaawansowaną znajomość kluczowych wydarzeń i postaci charakterystycznych dla danej epoki historii powszechnej, umiejscawia je w porządku chronologicznym oraz rozumie złożone zależności między nimi, opierając się na znajomości faktów, zdarzeń, metod badawczych i teorii historycznych	P6S_WG
K_W02	posiada zaawansowaną znajomość kluczowych wydarzeń i postaci charakterystycznych dla danej epoki historii Polski, umiejscawia je w porządku chronologicznym oraz rozumie złożone zależności między nimi, opierając się na znajomości faktów, zdarzeń, metod badawczych i teorii historycznych	P6S_WG
K_W03	rozumie znaczenie uwarunkowań politycznych, społecznych, kulturowych i gospodarczych dla przebiegu procesów historycznych oraz ich wpływ na pracę historyka i tym samym zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji	P6S_WK, P6S_WG

K_W04	zna typy źródeł historycznych oraz ich klasyfikację, rozumie różnice pomiędzy cechami charakterystycznymi źródeł z różnych epok jak też ich znaczenie w badaniach historycznych, posiada zaawansowaną wiedzę o zasadach krytyki, analizy i interpretacji tych źródeł	P6S_WG
K_W05	zna w stopniu zaawansowanym główne nurty w badaniach historycznych XX-XXI w. oraz zna główne kierunki rozwoju badań historycznych	P6S_WG
K_W06	zna i rozumie powiązania interdyscyplinarne historii oraz dostrzega istotne znaczenie dorobku naukowego innych dyscyplin naukowych (np. socjologii, politologii) w pracy historyka	P6S_WK
K_W07	zna w stopniu zaawansowanym główne nauki pomocnicze historii (m.in. paleografię, chronologię, archiwistykę) oraz możliwości ich zastosowanie w różnych obszarach badań historycznych	P6S_WG
K_W08	zna i rozumie metody badawcze i narzędzia warsztatu historyka, a także zna sposoby upowszechniania wiedzy historycznej	P6S_WG
K_W09	zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię z zakresu nauk historycznych, a także zna podstawową terminologię innych nauk humanistycznych i społecznych	P6S_WG
K_W10	zna najważniejsze archiwa i biblioteki naukowe w kraju i zagranicą, kluczowe dla pozyskiwania wiedzy o historii Polski i powszechnej, zna i rozumie zasady korzystania ze zbiorów, także z użyciem technologii informacyjnej, z zachowaniem zasad ochrony własności intelektualnej i prawa autorskiego	P6S_WK
K_W11	zna i rozumie zasady dotyczące wykonywania obowiązków zawodowych w ramach studiów na kierunku historia, uwzględniając możliwości rozwoju różnych form przedsiębiorczości w działalności zawodowej historyka	P6S_WK
K_W12	zna i rozumie zasady prowadzenia debaty historycznej i dyskusji opartej na wymianie poglądów, z zachowaniem etycznej postawy cechującej historyka	P6S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi tworzyć ciągi przyczynowo-skutkowe opisujące procesy zmian historycznych i ich kontekstualność, korzystając z własnej wiedzy na temat podstawowych wydarzeń, osób i zjawisk w danej epoce historycznej	P6S_UW
K_U02	potrafi tworzyć synchroniczne zestawienia zjawisk, wydarzeń, okresów działania osób w historii Polski i historii powszechnej	P6S_UW
K_U03	potrafi wyjaśniać złożone i nietypowe problemy historyczne na podstawie wiedzy o przebiegu procesów historycznych w danej epoce, odwołując się do podstawowych pojęć właściwych dla danej epoki i konkretnych zjawisk	P6S_UW
K_U04	potrafi gromadzić informacje bibliograficzne, wykorzystywać bazy danych i posługiwać się zaawansowanymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi sporządzając bibliografię i przypisy, edytując dokumenty, przygotowując prezentacje, dbając przy tym o zachowanie praw autorskich;	P6S_UW

K_U05	potrafi konstruować i rekonstruować argumentacje z perspektywy różnych stanowisk historiograficznych; wyjaśniać zmiany zdania historyków w odniesieniu do konkretnego problemu i odnosząc się do stanu badań, przedstawiać własne opinie i stanowiska	P6S_UW
K_U06	potrafi samodzielnie interpretować tekst historyczny i kulturowy, konfrontować i komentować tezy pochodzące z różnych rodzajów tekstów, potrafi dostrzec różnice pomiędzy tekstami naukowymi, kulturowymi i o nich dyskutować	P6S_UW P6S_UK,
K_U07	potrafi planować i organizować własną i zespołową pracę wokół zagadnień historycznych prezentowanych w publikacjach historiograficznych i popularyzatorskich, uzasadniając przyjęcie lub odrzucenie zaprezentowanych tez i dowodów	P6S_UO
K_U08	potrafi krytycznie weryfikować wiarygodność źródeł historycznych, szczególnie w oparciu o wiedzę z zakresu nauk pomocniczych historii, a także wiedzę z pokrewnych dyscyplin i dziedzin pozyskiwaną z literatury i w wyniku konsultacji z innymi specjalistami	P6S_UW
KU_09	potrafi przygotować samodzielnie i w zespole analizy źródłowe i teksty zawierające hipotezy i dokonać ich weryfikacji w oparciu o źródła historyczne	P6S_UO
K_U10	potrafi przygotować zgodnie z najnowszą wiedzą metodyczną i metodologiczną materiały doskonalące własną działalność zawodową w ramach wybranej specjalności zawodowej	P6S_UU
K_U11	potrafi twórczo wykorzystać wiedzę historyczną i metodologiczną do formułowania hipotez, konstruowania krytycznych argumentacji, a także poszukiwania rozwiązań problemów teoretycznych oraz praktycznych zarówno w sytuacjach typowych, jak i w warunkach nie w pełni przewidywalnych	P6S_UW
K_U12	potrafi komunikować się z otoczeniem z zastosowaniem terminologii specjalistycznej, adekwatnej dla dyscypliny historia	P6S_UK
K_U13	potrafi pracować w zespole, rozwiązywać problemy z zakresu badań historycznych, analizować własne działania, organizować i animować działania zespołowe	P6S_UO
K_U14	potrafi określić, na podstawie krytycznej analizy swojej wiedzy i warsztatu pracy historyka, możliwe kierunki dalszego zdobywania wiedzy w celu coraz lepszego wykonywania obowiązków zawodowych	P6S_UU
K_U15	potrafi posługiwać się językiem obcym nowożytnym na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	P6S_UK
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	jest gotów do krytycznej analizy swojej wiedzy z zakresu historii, jej uzupełniania i doskonalenia oraz do poszerzania swoich umiejętności	P6S_KK
K_K02	jest gotów wykorzystywać wiedzę historyczną do tworzenia narracji zgodnych z eksperckim stanem wiedzy i wspierających spójność oraz tożsamość wspólnot lokalnych, regionalnych i narodowych	P6S_KO
K_K03	jest przygotowany do inicjowania przedsięwzięć popularyzujących wiedzę o osobach, zjawiskach i procesach historycznych istotnych dla społeczności lokalnych	P6S_KO

K_K04	jest gotów do zasięgania opinii ekspertów z dziedziny nauk humanistycznych w przypadku, gdy napotka problem, wykraczający poza jego kompetencje	P6S_KK
K_K05	jest gotów do przestrzegania etycznych wymagań związanych z wykonywaną pracą badawczą, publikacyjną, zawodową, dbając o dorobek i tradycje zawodu historyka	P6S_KR
K_K06	jest gotów do prognozowania etycznych skutków wynikających z obowiązku rzetelnego przekazywania wiedzy historycznej, przestrzegania zasad uczciwości naukowej i poszanowania praw własności intelektualnej	P6S_KR
K_K07	jest gotów do samodzielnego i niezależnego wyrażania myśli, debatowania oraz podejmowania polemiki, w zakresie problematyki historycznej, odnosząc się z szacunkiem do poglądów innych osób	P6S_KO
K_K08	jest gotów do rozpoznawania specyfiki środowiska lokalnego, podejmowania współpracy dla jego rozwoju oraz przedsiębiorczych działań na rzecz dobra wspólnego	P6S_KO

Dodatkowe efekty uczenia się dla SPECJALNOŚCI NAUCZYCIELSKICH

Kształcenie w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz dydaktycznego do wykonywania zawodu nauczyciela historii oraz historii i wiedzy o społeczeństwie obejmuje wymagane efekty uczenia się określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2024 poz.453). Część przedmiotów wskazanych w rozporządzeniu realizowana jest na poziomie studiów I stopnia, część zaś – w trakcie studiów II stopnia.

Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne odbywa się na zasadach określonych w Zarządzeniu nr 13/2021 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 22 stycznia 2021 roku w sprawie ustalenia w Uniwersytecie Wrocławskim trybu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (ze zm.). Zajęcia obejmujące przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne realizowane są przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej, zajęcia zapewniające przygotowanie dydaktyczne – przez pracowników Instytutu Historycznego.

PRZYGOTOWANIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE		
szczegółowe efekty uczenia się – wiedza		
PSYCHOLOGIA zna i rozumie:		
N_W13	podstawowe pojęcia psychologii: procesy poznawcze, spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji, mowę i język, myślenie i rozumowanie, uczenie się i pamięć, rolę uwagi, emocje i motywacje w procesach regulacji zachowania, zdolności i uzdolnienia, psychologię różnic indywidualnych – różnice w zakresie inteligencji, temperamentu, osobowości i stylu poznawczego	B.1.W1
N_W14	proces rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości: rozwój fizyczny, motoryczny i psychoseksualny, rozwój procesów poznawczych (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga i pamięć), rozwój społeczno-emocjonalny i moralny, zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania, rozwój wybranych funkcji	

	psychicznych, normę rozwojową, rozwój i kształtowanie osobowości, rozwój w kontekście wychowania, zaburzenia w rozwoju podstawowych procesów psychicznych, teorie integralnego rozwoju ucznia, dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u uczniów, zaburzenia zachowania, zagadnienia: nieśmiałości i nadpobudliwości, szczególnych uzdolnień, zaburzeń funkcjonowania w okresie dorastania, obniżenia nastroju, depresji, krystalizowania się tożsamości, dorosłości, identyfikacji z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowania się stylu życia	B.1.W2
N_W15	teorię spostrzegania społecznego i komunikacji: zachowania społeczne i ich uwarunkowania, sytuację interpersonalną, empatię, zachowania asertywne, agresywne i uległe, postawy, stereotypy, uprzedzenia, stres i radzenie sobie z nim, porozumiewanie się ludzi w instytucjach, reguły współdziałania, procesy komunikowania się, bariery w komunikowaniu się, media i ich wpływ wychowawczy, style komunikowania się uczniów i nauczyciela, bariery w komunikowaniu się w klasie, różne formy komunikacji – autoprezentację, aktywne słuchanie, efektywne nadawanie, komunikację niewerbalną, porozumiewanie się emocjonalne w klasie, porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych	B.1.W3
N_W16	proces uczenia się: modele uczenia się, w tym koncepcje klasyczne i współczesne ujęcia w oparciu o wyniki badań neuropsychologicznych, metody i techniki uczenia się z uwzględnieniem rozwijania metapoznania, trudności w uczeniu się, ich przyczyny i strategie ich przezwyciężania, metody i techniki identyfikacji oraz wspomagania rozwoju uzdolnień i zainteresowań, bariery i trudności w procesie komunikowania się, techniki i metody usprawniania komunikacji z uczniem oraz między uczniami	B.1.W4
N_W17	zagadnienia autorefleksji i samorozwoju: zasoby własne w pracy nauczyciela – identyfikacja i rozwój, indywidualne strategie radzenia sobie z trudnościami, stres i nauczycielskie wypalenie zawodowe	B.1.W5
PEDAGOGIKA zna i rozumie:		
N_W18	system oświaty: organizację i funkcjonowanie systemu oświaty, podstawowe zagadnienia prawa oświatowego, krajowe i międzynarodowe regulacje dotyczące praw człowieka, dziecka, ucznia oraz osób z niepełnosprawnościami, znaczenie pozycji szkoły jako instytucji edukacyjnej, funkcje i cele edukacji szkolnej, modele współczesnej szkoły, pojęcie ukrytego programu szkoły, alternatywne formy edukacji, zagadnienie prawa wewnątrzszkolnego, podstawę programową w kontekście programu nauczania oraz działania wychowawczo-profilaktyczne, tematykę oceny jakości działalności szkoły lub placówki systemu oświaty	B.2.W1
N_W19	rolę nauczyciela i koncepcje pracy nauczyciela: etykę zawodową nauczyciela, nauczycielską pragmatykę zawodową – prawa i obowiązki nauczycieli, zasady odpowiedzialności prawnej opiekuna, nauczyciela, wychowawcy i za bezpieczeństwo oraz ochronę zdrowia uczniów, tematykę oceny jakości pracy nauczyciela, zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju zawodowego, rolę początkującego nauczyciela w szkolnej rzeczywistości, uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela oraz choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela	B.2.W2
N_W20	wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole – regulacje prawne, formy i zasady udzielania wsparcia w placówkach systemu oświaty, a także znaczenie współpracy rodziny ucznia i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym	B.2.W3

N_W21	zasady pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela: obowiązki nauczyciela jako wychowawcy klasy, metodykę pracy wychowawczej, program pracy wychowawczej, style kierowania klasą, ład i dyscyplinę, poszanowanie godności dziecka, ucznia lub wychowanka, różnicowanie, indywidualizację i personalizację pracy z uczniami, funkcjonowanie klasy szkolnej jako grupy społecznej, procesy społeczne w klasie, rozwiązywanie konfliktów w klasie lub grupie wychowawczej, animowanie życia społeczno-kulturalnego klasy, wspieranie samorządności i autonomii uczniów, rozwijanie u dzieci, uczniów lub wychowanków kompetencji komunikacyjnych i umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji; pojęcia integracji i inkluzji; sytuację dziecka z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną w szkole ogólnodostępnej, problemy dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i ich funkcjonowanie, problemy dzieci zaniedbanych i pozbawionych opieki oraz szkolną sytuację dzieci z doświadczeniem migracyjnym; problematykę dziecka w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej; zagrożenia dzieci i młodzieży: zjawiska agresji i przemocy, w tym agresji elektronicznej, oraz uzależnień, w tym od środków psychoaktywnych i komputera, a także zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami	B.2.W4
N_W22	sytuację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: specjalne potrzeby edukacyjne uczniów i ich uwarunkowania (zakres diagnozy funkcjonalnej, metody i narzędzia stosowane w diagnozie), konieczność dostosowywania procesu kształcenia do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów (projektowanie wsparcia, konstruowanie indywidualnych programów) oraz tematykę oceny skuteczności wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	B.2.W5
N_W23	zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie, specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia oraz trudności w uczeniu się wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej oraz zaburzeń rozwoju zdolności, w tym językowych i arytmetycznych, i sposoby ich przezwyciężania; zasady dokonywania diagnozy nauczycielskiej i techniki diagnostyczne w pedagogice	B.2.W6
N_W24	doradztwo zawodowe: wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, metody i techniki określania potencjału ucznia oraz potrzebę przygotowania uczniów do uczenia się przez całe życie	B.2.W7
PRAKTYKI ZAWODOWE zna i rozumie:		
N_W25	zadania charakterystyczne dla szkoły lub placówki systemu oświaty oraz środowisko, w jakim one działają	B.3.W1
N_W26	organizację, statut i plan pracy szkoły, program wychowawczo-profilaktyczny oraz program realizacji doradztwa zawodowego	B.3.W2
N_W27	zasady zapewniania bezpieczeństwa uczniom w szkole i poza nią	B.3.W1
PODSTAWY DYDAKTYKI I EMISJA GŁOSU zna i rozumie:		
N_W28	usytuowanie dydaktyki w zakresie pedagogiki, a także przedmiot i zadania współczesnej dydaktyki oraz relację dydaktyki ogólnej do dydaktyk szczegółowych	C.W1

N_W29	zagadnienie klasy szkolnej jako środowiska edukacyjnego: style kierowania klasą, problem ładu i dyscypliny, procesy społeczne w klasie, integrację klasy szkolnej, tworzenie środowiska sprzyjającego postępom w nauce oraz sposób nauczania w klasie zróżnicowanej pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego	C.W2
N_W30	współczesne koncepcje nauczania i cele kształcenia – źródła, sposoby ich formułowania oraz ich rodzaje; zasady dydaktyki, metody nauczania, treści nauczania i organizację procesu kształcenia oraz pracy uczniów	C.W3
N_W31	zagadnienie lekcji jako jednostki dydaktycznej oraz jej budowę, modele lekcji i sztukę prowadzenia lekcji, a także style i techniki pracy z uczniami; interakcje w klasie; środki dydaktyczne	C.W4
N_W32	konieczność projektowania działań edukacyjnych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb i możliwości uczniów, w szczególności możliwości psychofizycznych oraz tempa uczenia się, a także potrzebę i sposoby wyrównywania szans edukacyjnych, znaczenie odkrywania oraz rozwijania predyspozycji i uzdolnień oraz zagadnienia związane z przygotowaniem uczniów do udziału w konkursach i olimpiadach przedmiotowych; autonomię dydaktyczną nauczyciela	C.W5
N_W33	sposoby i znaczenie oceniania osiągnięć szkolnych uczniów: ocenianie kształtujące w kontekście efektywności nauczania, wewnątrzszkolny system oceniania, rodzaje i sposoby przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych; tematykę oceny efektywności dydaktycznej nauczyciela i jakości działalności szkoły oraz edukacyjną wartość dodaną	C.W6
N_W34	znaczenie języka jako narzędzia pracy nauczyciela: problematykę pracy z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego lub zaburzeniami komunikacji językowej, metody porozumiewania się w celach dydaktycznych – sztukę wykładania i zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów, praktyczne aspekty wystąpień publicznych – poprawność językową, etykę języka, etykietę korespondencji tradycyjnej i elektronicznej oraz zagadnienia związane z emisją głosu – budowę, działanie i ochronę narządu mowy i zasady emisji głosu	C.W7
PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE		
szczegółowe efekty uczenia się – wiedza		
DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ		
zna i rozumie:		
N_W35	miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na etapie szkoły podstawowej	D.1/E.1.W01
N_W36	podstawę programową danego przedmiotu, cele kształcenia i treści nauczania przedmiotu lub prowadzonych zajęć na poszczególnych etapach szkoły podstawowej, przedmiot lub rodzaj zajęć w kontekście wcześniejszego i dalszego kształcenia, strukturę wiedzy w zakresie przedmiotu nauczania lub prowadzonych zajęć oraz kompetencje kluczowe i ich kształtowanie w ramach nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć	D.1/E.1.W02
N_W37	integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania – tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia oraz rozkładu materiału	D.1/E.1.W03
N_W38	kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz dostosowywania sposobu komunikowania	

	się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym	D.1/E.1.W04
N_W39	konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania typowych dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć	D.1/E.1.W05
N_W40	metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia w obrębie przedmiotu lub zajęć – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym	D.1/E.1.W06
N_W41	organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową	D.1/E.1.W07
N_W42	sposoby organizowania przestrzeni klasy szkolnej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego: środki dydaktyczne (podręczniki i pakiety edukacyjne), pomoce dydaktyczne – dobór i wykorzystanie zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych, edukacyjne zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej; myślenie komputacyjne w rozwiązywaniu problemów w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć; potrzebę wyszukiwania, adaptacji i tworzenia elektronicznych zasobów edukacyjnych i projektowania multimediów	D.1/E.1.W08
N_W43	metody kształcenia w odniesieniu do nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej	D.1/E.1.W09
N_W44	rolę diagnozy, kontroli i oceniania w pracy dydaktycznej; ocenianie i jego rodzaje: ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne; funkcje oceny	D.1/E.1.W10
N_W45	egzaminy kończące etap edukacyjny i sposoby konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów w ramach nauczanego przedmiotu	D.1/E.1.W11
N_W46	diagnozę wstępną grupy uczniowskiej i każdego ucznia w kontekście nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz sposoby wspomagania rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności	D.1/E.1.W12
N_W47	znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych	D.1/E.1.W13

N_W48	warsztat pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej	D.1/E.1.W14
N_W49	potrzebę kształtowania u ucznia pozytywnego stosunku do nauki, rozwijania ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej, logicznego i krytycznego myślenia, kształtowania motywacji do uczenia się danego przedmiotu i nawyków systematycznego uczenia się, korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z internetu, oraz przygotowania ucznia do uczenia się przez całe życie przez stymulowanie go do samodzielnej pracy	D.1/E.1.W15
PRAKTYKI ZAWODOWE zna i rozumie:		
N_W50	zadania dydaktyczne realizowane przez szkołę lub placówkę systemu oświaty	D.2/E.2.W1
N_W51	sposób funkcjonowania oraz organizację pracy dydaktycznej szkoły lub placówki systemu oświaty	D.2/E.2.W2
N_W52	rodzaje dokumentacji działalności dydaktycznej prowadzonej w szkole lub placówce systemu oświaty	D.2/E.2.W3
PRZYGOTOWANIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE szczegółowe efekty uczenia się – umiejętności		
PSYCHOLOGIA potrafi:		
N_U16	obserwować procesy rozwojowe uczniów	B.1.U1
N_U17	obserwować zachowania społeczne i ich uwarunkowania	B.1.U2
N_U18	skutecznie i świadomie komunikować się	B.1.U3
N_U19	porozumieć się w sytuacji konfliktowej	B.1.U4
N_U20	rozpoznawać bariery i trudności uczniów w procesie uczenia się	B.1.U5
N_U21	identyfikować potrzeby uczniów w rozwoju ich uzdolnień i zainteresowań	B.1.U6
N_U22	radzić sobie ze stresem i stosować strategie radzenia sobie z trudnościami	B.1.U7
N_U23	zaplanować działania na rzecz rozwoju zawodowego na podstawie świadomej autorefleksji i informacji zwrotnej od innych osób	B.1.U8
PEDAGOGIKA potrafi:		
N_U24	wybrać program nauczania zgodny z wymaganiami podstawy programowej i dostosować go do potrzeb edukacyjnych uczniów	B.2.U1

N_U25	zaprojektować ścieżkę własnego rozwoju zawodowego	B.2.U2
N_U26	formułować oceny etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela	B.2.U3
N_U27	nawiązywać współpracę z nauczycielami oraz ze środowiskiem pozaszkolnym	B.2.U4
N_U28	rozpoznawać sytuację zagrożeń i uzależnień uczniów	B.2.U5
N_U29	zdiagnozować potrzeby edukacyjne ucznia i zaprojektować dla niego odpowiednie wsparcie	B.2.U6
N_U30	określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju	B.2.U7
PRAKTYKI ZAWODOWE potrafi:		
N_U31	wyciągać wnioski (w miarę możliwości) z bezpośredniej obserwacji pracy rady pedagogicznej i zespołu wychowawców klas	B.3.U3
N_U32	wyciągać wnioski z bezpośredniej obserwacji pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych nauczycieli, w tym podczas dyżurów na przerwach międzylekcyjnych i zorganizowanych wyjść grup uczniowskich	B.3.U4
N_U33	analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie praktyk	B.3.U6
PODSTAWY DYDAKTYKI I EMISJA GŁOSU potrafi:		
N_U34	zidentyfikować potrzeby dostosowania metod pracy do klasy zróżnicowanej pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego	C.U1
N_U35	zaprojektować działania służące integracji klasy szkolnej	C.U2
N_U36	dobierać metody nauczania do nauczanych treści i zorganizować pracę uczniów	C.U3
N_U37	wybrać model lekcji i zaprojektować jej strukturę	C.U4
N_U38	zaplanować pracę z uczniem zdolnym, przygotowującą go do udziału w konkursie przedmiotowym lub współzawodnictwie sportowym	C.U5
N_U39	dokonać oceny pracy ucznia i zaprezentować ją w formie oceny kształtującej	C.U6
N_U40	posługiwać się zgodnie z zasadami aparatem emisji głosu	C.U7
N_U41	poprawnie posługiwać się językiem polskim	C.U8
PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE szczegółowe efekty uczenia się – umiejętności		

DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ potrafi:		
N_U42	identyfikować typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi	D.1/E.1.U01
N_U43	przeanalizować rozkład materiału	D.1/E.1.U02
N_U44	identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania	D.1/E.1.U03
N_U45	dostosować sposób komunikacji do poziomu rozwojowego uczniów	D.1/E.1.U04
N_U46	kreować sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy	D.1/E.1.U05
N_U47	podejmować skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym	D.1/E.1.U06
N_U48	dobierać metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich różnicowane potrzeby edukacyjne	D.1/E.1.U07
N_U49	merytorycznie, profesjonalnie i rzetelnie oceniać pracę uczniów wykonywaną w klasie i w domu	D.1/E.1.U08
N_U50	skonstruować sprawdzian służący ocenie danych umiejętności uczniów	D.1/E.1.U09
N_U51	rozpoznać typowe dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędy uczniowskie i wykorzystać je w procesie dydaktycznym	D.1/E.1.U10
N_U52	przeprowadzić wstępną diagnozę umiejętności ucznia	D.1/E.1.U11
PRAKTYKI ZAWODOWE potrafi:		
N_U53	wyciągnąć wnioski z obserwacji pracy dydaktycznej nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych; aktywnie obserwować stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy oraz wykorzystywane pomoce dydaktyczne, a także sposoby oceniania uczniów oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej	D.2/E.2.U1
N_U54	zaplanować i przeprowadzić pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych serię lekcji lub zajęć	D.2/E.2.U2
N_U55	analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie praktyk	D.2/E.2.U3
PRZYGOTOWANIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE szczegółowe efekty uczenia się -kompetencje społeczne		
PSYCHOLOGIA jest gotów do:		

N_K09	autorefleksji nad własnym rozwojem zawodowym	B.1.K1
N_K10	wykorzystania zdobytej wiedzy psychologicznej do analizy zdarzeń pedagogicznych	B.1.K2
PEDAGOGIKA jest gotów do:		
N_K11	okazywania empatii uczniom oraz zapewniania im wsparcia i pomocy	B.2.K1
N_K12	profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej lub grupie wychowawczej	B.2.K2
N_K13	samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej	B.2.K3
N_K14	współpracy z nauczycielami i specjalistami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy	B.2.K4
PRAKTYKI ZAWODOWE jest gotów do:		
N_K15	skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i z nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy	B.3.K1
PODSTAWY DYDAKTYKI I EMISJA GŁOSU jest gotów do:		
N_K16	twórczego poszukiwania najlepszych rozwiązań dydaktycznych sprzyjających postępom uczniów	C.K1
N_K17	skutecznego korygowania swoich błędów językowych i doskonalenia aparatu emisji głosu	C.K2
PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE szczegółowe efekty uczenia się – kompetencje społeczne		
DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ jest gotów do:		
N_K18	adaptowania metod pracy do potrzeb i różnych stylów uczenia się uczniów	D.1/E.1.K1
N_K19	popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym	D.1/E.1.K2
N_K20	zachęcania uczniów do podejmowania prób badawczych oraz systematycznej aktywności fizycznej	D.1/E.1.K3
N_K21	promowania odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej	D.1/E.1.K4
N_K22	kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów	D.1/E.1.K5

N_K23	budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych	D.1/E.1.K6
N_K24	rozwijania u uczniów ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia	D.1/E.1.K7
N_K25	kształtowania nawyku systematycznego uczenia się i korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu	D.1/E.1.K8
N_K26	stymulowania uczniów do uczenia się przez całe życie przez samodzielną pracę	D.1/E.1.K9
PRAKTYKI ZAWODOWE jest gotów do:		
N_K27	skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych	D.2/E.2.K1

Objaśnienie symboli:

PRK – Polska Rama Kwalifikacji

P6S_WG – kod składnika opisu kwalifikacji dla poziomu 6 w charakterystykach drugiego stopnia Polskiej

Ramy Kwalifikacji

K_W - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie wiedzy

K_U - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie umiejętności

K_K - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych

K 01, 02, 03 i kolejne - kolejny numer kierunkowego efektu uczenia się

N_W efekty uczenia się w zakresie wiedzy dla specjalności nauczycielskiej

N_U efekty uczenia się w zakresie umiejętności dla specjalności nauczycielskiej

N_K efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych dla specjalności nauczycielskiej

A B C, D, E – kody efektów uczenia się wg standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

5. Treści programowe.

I.p.	Nazwa przedmiotu	Treści programowe	Przypisane do przedmiotu kierunkowe efekty uczenia się
1.	Język obcy nowożytny	Treści programowe obejmują słownictwo, gramatykę języka obcego zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego. Studenci nabywają umiejętność czytania, pisania, mówienia i słuchania w obcym języku na określonym w programie poziomie. Kompetencje komunikacyjne kształtowane są szeroko, umożliwiając porozumienie w różnorodnych sytuacjach.	K_U15
2.	Język łaciński dla historyków	Zarys historii języka łacińskiego. Nauka poprawnego czytania w języku łacińskim. Znajomość podstaw gramatyki języka łacińskiego (części	K_W04, K_K04, K_U06

		mowy, części zdania, deklinacje I-V, koniugacje I-IV, strona czynna i bierna, <i>indicativus, infinitivus, imperativus, participium</i>, czas systemu <i>praesens</i>, stopniowanie przymiotników, składania ACI). Tłumaczenie, analiza i interpretacja wybranych starożytnych tekstów łacińskich z zakresu zainteresowań historyka.	
3.	Historia starożytna (Starożytny Wschód i Grecja)	Dzieje i osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnego Wschodu: Sumerów, Babilończyków, Asyryjczyków, Hetytów, Egipcjan, Persów, Fenicjan, Hebrajczyków. Wczesne kręgi cywilizacyjne Morza Śródziemnego. Geografia Morza Śródziemnego - osadnictwo greckie. Periodyzacja historii starożytnej Grecji. Od paleolitu do końca epoki brązu: Kreta i kultura minojska (niehelleńska). Cyklady. Grecja lądowa w epoce brązu: Achajowie i ich państwo czy państwa? Wieki ciemne. Kolonizacja jońska. Epoka archaiczna: kształtowanie się polis, konflikty społeczne, Wielka Kolonizacja, przemiany ustrojowe, tyrania. Homer - źródło historyczne? Ateny i Sparta w epoce archaicznej. Konsekwencja konfliktów społecznych, czyli próba ich rozwiązania poprzez reformy: reformy Solona i Klejstenesa w Atenach. Wojny perskie. Reformy Efialtesa w Atenach. Związek ateński (symmachia ateńska). Wojna peloponeska i demokracja ateńska w czasach Peryklesa (instytucje, funkcjonowanie). Upadek potęgi Aten: rządy oligarchii. Hegemonia Sparty 404 - 386 r. p.n.e. Teby Epaminondasa. Podboje Aleksandra Wielkiego i ich konsekwencje. Źródła do badania epoki hellenistycznej. Chronologia epoki hellenistycznej. Podział imperium Aleksandra w Babilonie (323 p.n.e.) a podział w Triparadeisos (321 p.n.e.). Plany unifikacyjne Antygona Jednookiego. Stosunki między władcami hellenistycznymi a poleis. Struktura władzy w świecie hellenistycznym: monarchowie - dynaści - poleis i związki plemienne. Otoczenie polis w epoce hellenistycznej - kontynuacja czy innowacja? Administracja Seleukidów w Azji Mn.: podział administracyjny, urzędnicy itp. Grecka polis w okresie hellenistycznym - upadek czy kontynuacja? Zakładanie nowych poleis przez władców hellenistycznych - cele strategiczne. Hellenizacja ludów autochtonicznych. Funkcje publiczne (arche i leiturgia/liturgia). Euergetyzm. Założenia urbanistyczne w świecie hellenistycznym (model pergamoński i ortogonalny). Egipt ptolemejski - specyficzne stosunki społeczno-gospodarcze. Dorea królewskie. Panowanie Antiocha III i Filipa V. Rzym wkracza w sprawy polityczne świata hellenistycznego.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01

4.	Historia starożytna (Rzym)	Starożytny Rzym: Primordia Urbis, rozwój miasta w epoce królewskiej, węzłowe problemy społeczne, ustrojowe, kulturowe i gospodarcze funkcjonowania Republiki Rzymskiej. Ekspansja Rzymu i epoka wielkich podbojów. Ewolucja ustroju rzymskiego w okresie cesarstwa, polityka wobec prowincji, romanizacja. Problemy utrzymania spójności państwa w okresie późnego antyku i nowe zjawiska kulturowe.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
5.	Historia starożytna – źródła	Definicja i podziały źródeł starożytnych. Krytyka i analiza źródeł. Źródła narracyjne a normatywne. Przekazy „historyków”. Źródła ikonograficzne, archeologiczne Współczesne metody badania źródeł starożytnych.	K_W01, K_W02, K_W10 K_U01, K_U05 K_K01
6.	Historia starożytna – vademecum	Specyfika metodologii i historiografii starożytnej; badania interdyscyplinarne; rekonstrukcja historyczna jako narzędzie badawcze; historia mentalności, historia obyczajów, historia życia codziennego; antropologia historyczna, gospodarka i demografia, historia kultury materialnej	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05, K_W10 K_K01
7.	Historia średniowieczna (Polska)	Kluczowe problemy dziejów ziem polskich w średniowieczu – od faktu źródłowego do historiograficznego. Formowane się struktur państwowych i miejskich, chrystianizacji, kultury, gospodarki.	KW_01, KW_02 KU_01, KU_05 K_K01
8.	Historia średniowieczna (powszechna)	Węzłowe problemy dziejów powszechnych V-XV w. ze szczególnym uwzględnieniem Europy, w tym: procesów migracji, etnogenezy, formowania się struktur państwowych i miejskich, chrystianizacji, kultury, styków międzycywilizacyjnych, gospodarki. Kluczowe problemy dziejów ziem polskich w średniowieczu – od faktu źródłowego do historiograficznego.	KW_01, KW_02 KU_01, KU_05 K_K01
9.	Historia średniowieczna – źródła	Definicja i podziały źródeł średniowiecznych. Krytyka i analiza źródeł. Źródła narracyjne a normatywne. Źródła ikonograficzne, archeologiczne i retrospekcja z kartografii. Historia mówiona i tradycja ustna. Współczesne metody badania źródeł średniowiecznych.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
10.	Historia średniowieczna - vademecum	Szkół Annales, badania interdyscyplinarne czy zintegrowane. Historia mentalności i J. Le Goff. Antropologia historyczna. Historia gospodarcza i demografia. Historia kultury materialnej. Komparatystyka i historia globalna.	K_W01, K_W02, K_W10 K_U01, K_U05, K_K0
11.	Historia nowożytna (Polska)	Reformacja i problemy wyznaniowe w Rzeczypospolitej w. XVI i XVII w.; unia polsko- litewska 1569 r.; system polityczny w Rzeczypospolitej w XVI w. – ruch egzekucyjny; Odrodzenie w Polsce; Znaczenie sarmatyzmu w Rzeczypospolitej szlacheckiej; ustrój Rzeczypospolitej po 1572 r.; Żydzi w Rzeczypospolitej- skala i zasięg osadnictwa, Rzeczypospolita a jej sąsiedzi	K_W01, K_W02 K_U01, K_U02 K_K02, K_K04

		w XVII stuleciu; problem Ukrainy- powstanie Chmielnickiego; Jan III Sobieski i jego rządy; blaski i cienie czasów saskich; Oświecenie w Polsce; przyczyny upadku Rzeczypospolitej; konstytucja 3 Maja; spór o Stanisława Augusta- próba oceny jego panowania.	
12.	Historia nowożytna (powszechna)	Odkrycia geograficzne i polityka kolonialna, Reformacja w Europie; reforma katolicka; wojny włoskie rywalizacja habsbursko-francuska w XVI w.; kultura europejska doby Odrodzenia; walka o hegemonie w Europie zachodniej w I połowie XVI w.; Rosja ostatnich Rurykowiczów i okresu „Wielkiej Smuty”; rewolucja w Niderlandach; wojna trzydziestoletnia; rewolucja angielska; Francja Ludwika XIV; Anglia na przełomie XVII i XVIII w.; trzecia wojna północna, zmiana układu sił w Europie środkowo- wschodniej, wzrost znaczenia Rosji; oświecenie; monarchia Fryderyka II i wojna siedmioletnia; absolutyzm oświeceniowy; narodziny Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U02 K_K02, K_K04
13.	Historia nowożytna – źródła	Definicja i podziały źródeł nowożytnych; krytyka i analiza źródeł; źródła narracyjne a normatywne; źródła ikonograficzne, archeologiczne; historia mówiona i tradycja ustna; współczesne metody badania źródeł nowożytnych.	K_W01, K_W02, K_W10 K_U01, K_U02 K_K05
14.	Historia nowożytna – vademecum	Metodyka badania historii nowożytnej; badania interdyscyplinarne; rekonstrukcja historyczna jako narzędzie badawcze; historia mentalności, historia obyczajów, historia życia codziennego; antropologia historyczna, historia gospodarcza i demografia, historia kultury materialnej.	K_W01, K_W02, K_W10 K_U01, K_U05 K_K02
15.	Historia XIX wieku (ziemie polskie)	Historia Polski od III rozbioru do końca I wojny światowej (przemiany polityczne i społeczne; różne oblicza walki o niepodległość/ugody, sprawa polska w dobie I wojny światowej), - uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne dziejów ziem polskich w dobie zaborów,- przemiany społeczne i cywilizacyjne oraz przebieg i konsekwencje rewolucji przemysłowej na ziemiach polskich.	K_W04 K_U02, K_U14 K_K04
16.	Historia XIX wieku (powszechna)	Rewolucja francuska, wojny napoleońskie, sytuacja w Europie po kongresie wiedeńskim, industrializacja w XIX w, powstania niepodległościowe w Ameryce Łacińskiej, Wiosna Ludów, wojna secesyjna, zjednoczenie Włoch, zjednoczenie Niemiec, ekspansja kolonialna mocarstw europejskich w Afryce, Azji (Indochiny, Indie Brytyjskie), modernizacja Japonii w XIX w., Chiny w ostatnich dekadach panowania dynastii Qing, epoka tanzimatu w Imperium Osmańskim,	K_W01 K_U01, K_U10 K_K01

		Stany Zjednoczone u schyłku XIX w., konflikty kolonialne w Afryce w drugiej połowie XIX w. i na początku XX w.; przemiany społeczne w Europie na przestrzeni XIX w. (wybrane zjawiska); ideologie polityczne w XIX w., Trójpzymierze i Trójp porozumienie.	
17.	Historia 1789-1945 – źródła	Narracje historii Polski XIX wieku. Akta proveniencji urzędowej (edycje źródłowe). Prasa na ziemiach polskich. Dokument osobisty (wspomnienia, dzienniki, korespondencja). Myśl polityczna. Statystyka. Źródła do dziejów społeczności niepolskich.	K_W03 K_U01 K_K01
18.	Historia 1789-1945 – vademecum	Wiek XIX w ujęciach syntetycznych. Wiek XIX jako obiekt sporów historycznych. Wiek XIX jako epoka wojen. Wiek XIX jako stulecie w klamrze wielkich rewolucji polityczno-społecznych. Wiek XIX jako czas konfrontacji cywilizacji. Katalizatory mobilności społecznej w XIX w. Dziewiętnastowieczne portrety.	K_W03, K_W10 K_U01 K_K01
19.	Historia okresu 1914-1945 (Polska)	Sprawa polska w latach I wojny światowej. Rozwiązania konferencji wersalskiej w kwestiach polskich. Walka o granice i kształt polityczny. Kryzys parlamentarny. Zamach majowy. Polska "pomajowa". Sanacja. Polityka zagraniczna. Sprawy gospodarcze – od reformy Grabskiego do COP Sprawa polska w latach II wojny światowej. Okupacje.	K_W04 K_U02, K_U14 K_K04
20.	Historia okresu 1914-1945 (powszechna)	Geneza I wojny światowej. Przebieg działań militarnych i historia dyplomatyczna I wojny światowej. Konferencja pokojowa w Paryżu. Liga Narodów. Tworzenie państw narodowych. Problem mniejszości narodowych. Przewroty i zamachy stanu w Europie międzywojennej Wielki kryzys gospodarczy. Destabilizacja lat trzydziestych. Geneza II wojny światowej. Sojusz Hitler-Stalin 1939-1941. Tworzenie Wielkiej Koalicji. Wizje końca wojny i nowego ładu na świecie. Konferencje Wielkiej Trójki.	K_W04 K_U02, K_U14 K_K04
21.	Historia po II wojnie światowej (Polska)	Polska po II wojnie światowej. Polska 1944-1947 – ustanawianie władzy komunistów. Stalinizm - Polska. Granice „odwilży”- Polski rok 1956. „Mała stabilizacja”: (Polska 1957-1968). Marzec 1968 i Grudzień 1976. Dekada Gierka (Polska 1971-1980): Opozycja polityczna. Ludzie opozycji. Sierpień 1980. Solidarność. Stan wojenny. Droga do „okrągłego stołu”. Kościół katolicki w PRL. Spór o PRL.	K_W02 K_U01, K_U05 K_K01, K_K06
22.	Historia po II wojnie światowej (powszechna)	Układ w Poczdamie i tzw. ładu poczdamski- Problem ukarania zbrodniarzy wojennych (Niemcy, Japonia) - Reparacje i odszkodowania – jak wynagrodzić straty wojenne? - Integracja zachodnioeuropejska do 1957 r.- W stronę Unii Europejskiej – supermocarstwo nowego typu?- Niemcy – podział i powstanie dwóch państw- NRD i RFN – jeden naród w dwóch	K_W01, K_W06 K_U01, K_U05 K_K02

		blokach politycznych Konwersatorium:- Prawa człowieka - dziedzictwo XX wieku- Studium przypadku: Rafał Lemkin - Powojenne migracje – „ludzie na torach”- Studium przypadku: Wagon towarowy jako symbol- Rywalizacja Wschód-Zachód. Pierwsze lata zimnej wojny- Studium przypadku: Berliński most powietrzny 1948 r.- Europa Środkowo-Wschodnia w cieniu Moskwy – okupacja czy „taktyka salami”?- Studium przypadku: Przemoc wobec cywili po wojnie- Społeczeństwa środkowoeuropejskie w okresie stalinizmu - Studium przypadku: Pomniki Stalina w Pradze i Berlinie Wschodnim- Kraje Azji i Pacyfiku – między klęską a sukcesem gospodarczym- Studium przypadku: Yasukuni Shrine- Dekolonizacja – załamanie europejskich imperiów i jego skutki- Studium przypadku: Mohandas Karamchand Gandhi- Ameryka Łacińska - dyktatury i populizmy- Studium przypadku: Evita Peron- Odręczenie między systemami politycznymi w latach 70. XX w.- Studium przypadku: „Gorąca linia”- Opór i opozycja w krajach komunistycznych- Studium przypadku: „Siła bezsilnych” Vaclava Havla- Oblicza terroryzmu w powojennym świecie- Studium przypadku: RAF - "Jesień ludów" w Europie Środkowo-Wschodniej- Studium przypadku: Ucieczki z NRD- Upadek komunizmu i „pax americana”- Studium przypadku: Francis Fukuyama i „koniec historii” - Rozrachunki z przeszłością po upadku reżymów autorytarnych i totalitarnych- Studium przypadku: Hiszpania a scheda gen. Franco.	
23.	Historia po II wojnie światowej - źródła	Przedstawienie znaczenia i specyfiki źródeł historycznych w warsztacie historyka wieku XX (po II wojnie światowej). Przedstawienie i omówienie typologii źródeł historycznych dla epoki. Dokument archiwalny, prasa, literatura wspomnieniowa, literatura piękna, źródła wymuszone, źródła statystyczne, audiowizualne Omówienie podstawowych metod pracy ze wskazanymi typami źródeł. Wprowadzenie do analizy źródłowej. Praca warsztatowa na wybranych źródłach z epoki. Przygotowanie do napisania (samodzielnie) tekstu zawierającego hipotezy wraz z ich weryfikacją w oparciu o wybrane źródła historyczne.	K_W04 K_U09 K_K01
24.	Historia po II wojnie światowej - vademecum	Specyfika dziejów Polski i świata po II wojnie światowej i badań tej epoki. Przedstawienie i przedyskutowanie najważniejszych zjawisk w tym okresie, zajęcia stanowić będą ramę dla wykładów i konwersatoriów epokowych (historia Polski i powszechna). Ukazane zostaną punkty sporne w interpretacji najważniejszych zjawisk a także rola omawianego okresu w ukształtowaniu współczesnego świata (konsekwencje II wojny światowej; przemiany cywilizacyjne w drugiej połowie XX w. i pierwszych dekadach XXI w; ekspansja komunizmu po II wojnie światowej, zimna	K_W03 K_U01 K_K01

		wojna, miejsce Polski w historii świata po II wojnie światowej; globalizacja, kultura i społeczeństwo masowe; centra i peryferia powojennego świata; 1989? 2001? 2022? – w poszukiwaniu cezury końcowej epoki; świat współczesny jako owoc epoki powojennej).	
25.	Blok tematyczny I* Przymusowe migracje w XX w.	Pojęcia używane w analizie przymusowych migracji, typy ruchów migracyjnych (ewakuacja i ucieczki, uchodźstwo, wypędzenia, wysiedlenia, deportacje i internowania, deportacje do miejsc przymusowego osiedlenia, do pracy przymusowej, przesiedlenia w warunkach przymusu sytuacyjnego). Przybliżenie specyfiki badań takich zagadnień. Wojny bałkańskie i I wojna światowa jako katalizator wielkich przemieszczeń ludności. Próby międzynarodowego unormowania przymusowych/wymuszonych migracji oraz statusu migrantów. Przymusowe przemieszczenia jako element polityki wewnętrznej ZSRR w okresie międzywojennym (zsyłka kułaków i inne). Analiza najważniejszych fal przymusowych migracji na terenie Europy, ale i pozaeuropejskich teatrach II wojny światowej. Połączenie elementów inżynierii społecznej, czystek etnicznych i wykorzystania siły roboczej przez reżymy totalitarne III Rzeszy i ZSRR w okresie II wojny światowej. Specyfika przymusowych migracji po II wojnie światowej – zasadnicze tendencje, zróżnicowanie przypadków. Deportacje radzieckie w drugiej połowie lat 40. XX w. (od Niemców do Czeczenów). Wysiedlenia ludności niemieckiej po II wojnie światowej (Polska, Czechosłowacja). Przesiedlenia ze wschodu ludności polskiej po II wojnie światowej – elementy przymusu. Wysiedlenie Ukraińców z Polski i przesiedlenie w ramach akcji „Wisła”. Przymusowe migracje związane z konfliktami postkolonialnymi w Azji i Afryce. Migracje przymusowe i uchodźcze na Bałkanach w latach 90. XX w. Kwestia rozliczenia tych wydarzeń, zadośćuczynienia ofiarom i upamiętnienia ich losu.	K_W01, K_W09 K_U01, K_U06 K_K07
26.	Blok tematyczny I* Bohater czy zdrajca	Poszukiwanie wspólnie odpowiedzi na pytania: Czy zdrada może być początkiem bohaterstwa? Na przykładzie losów Stanisława Brzozowskiego lub Józefa Ignacego Kraszewskiego. Co mogło czekać zdrajcę w społeczeństwie polskim od połowy XIX wieku? Postawy ugodowe wobec zaborcy lub okupanta a problem zdrady narodowej. Na przykładzie wybranej postaci. Jaką odegrał rolę memoriał karmelicki w życiu Maurycego Mochnackiego? Charakterystyka postaci Aleksandra Rożnieckiego, „polskiego Fouché”. Najważniejsze osiągnięcia Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego. Czy margrabiego Aleksandra Wielopolskiego można uznać za patriotę? Przykłady „zdrady codziennej” w epoce porozbiorowej. „Podwójny patriotyzm” na	K_W02, K_W04, K_W12 K_U06 K_K03

		przykładzie losów Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszy) lub Józefa Bema Kto i dlaczego w XIX wieku utożsamiał radykalizm ze zdradą narodową? Czy i kiedy wiara katolicka była gwarantem lojalności narodowej Polaka? Wskazujemy przykłady „bohaterów mimo woli”. Dylematy polityczne i moralne, z którymi musiały się zmierzyć znane postacie historyczne (analiza w oparciu o literaturę biograficzną): Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Edward Rydz, Michał Romer, gen. W. Sikorski, Władysław Gomułka, gen. W. Jaruzelski, L. Wałęsa. Omawiamy przykłady znanych postaci kultury narodowej odmiennie oceniane przez współczesnych i potomnych.	
27.	Blok tematyczny I* Fenicjanie i Grecy w zachodniej części Morza śródziemnego	Omawiane zagadnienia rozdzielone są na dwa ćwiczenia po 30h, podczas których przedstawione zostaną następujące treści: - Greckie inicjatywy kolonizacyjne – przyczyny, zakres geograficzny. - Miasta greckie nad Morzem Czarnym i ich sąsiedzi: Trakowie, Scytowie, Kimmerowie. - Trudne sąsiedztwo Greków sycylijskich i italskich: Sikanowie, Sykulowie, Elymowie, Lukanowie, Bruttiiowie, ludy Apulii. - Modele kontaktów Greków z tubylcami. Hellenizacja i barbaryzacja.- Granice Imperium Romanum, pojęcie limesu.- Limes w Brytanii:— stosunki Rzymian i Brytów w okresie I w. p.n.e.-V w. n.e.,— historia i rola wału Hadriana oraz wału Antonina,— romanizacja (?) wyspy, problem powrotu kultury celtyckiej.- Limes naddunajski:— prowincja Mezja Dolna w obrębie wpływów rzymskich,— przypadek Novae,— romanizacja i municypalizacja Mezji Dolnej,— osadnictwo rzymskie w prowincjach naddunajskich.- Życie codzienne żołnierzy na limesie (przypadek Vindolandy i Novae).- Palmyra:— historia Palmyry— Palmyra między Wschodem, Grecją i Rzymem.- Żydzi i Rzymianie – spotkanie odmiennych kultur i religii.- Na styku religii rzymskiej i celtyckiej .- Po drugiej stronie limesu – wpływy kulturowo-gospodarcze Rzymu w barbaricum. - Armia jako nośnik rzymskiej kultury i religii.	K_W01 K_U09 K_K02
28.	Blok tematyczny I* Niewolnicy i wyzwolenicy w świecie starożytnym	Ekonomiczne, społeczne i prawne podstawy antycznego niewolnictwa. Pochodzenie niewolników (handel, vernae - niewolnicy urodzeni w domu pana). Społeczne funkcje niewolników i ich położenie. Relacje niewolników z właścicielami. Niewolnictwo jako problem historiograficzny i ideologiczny. Sposoby uzyskania wolności osobistej. Materiał epigraficzny a wyzwolenicy – kryteria wyodrębnienia liberti. Zróżnicowanie wewnętrzne wyzwoleńców, problem Latini Iuniani.	K_W01 K_U09 K_K07

		Obowiązki wyzwolenca względem dawnego właściciela. Rola liberti Augusti w państwie. Bogactwo liberti Augusti. Stosunek rzymskiej elity do wyzwolenców cesarskich. Bogaci wyzwolenicy – od pucybuta do milionera? Augustales. Wyzwolenicy wśród biedoty. Źródła dochodu wyzwolenców: rolnictwo, handel, rzemiosło, inne. Rodziny wyzwolenców.	
29.	Blok tematyczny I* Śmierć i umieranie w historii europejskiej	Śmierć w historiografii. Wprowadzenie do zagadnienia. Postrzeganie śmierci w średniowieczu i epoce staropolskiej. Pogrzeb rycerski w średniowieczu. Królewskie ceremonie pogrzebowe. <i>Pompa funebris</i> szlachty i mieszczan w epoce staropolskiej. Śmierć na wojnie i pochówki żołnierzy. Śmierć dziecka i związane z nią obrzędy pogrzebowe. Ile kosztował pogrzeb staropolski? Testamenty szlacheckie i mieszczańskie jako źródło do poznania obyczajów funeralnych. Portrety trumienne – oryginalność polskiej kultury funeralnej. Kazania pogrzebowe jako element kultury funeralnej. Pamięć o zmarłych. Archeologia funeralna, czyli czego dowiadujemy się z badań w kryptach kościelnych. Wizja śmierci pewnego kronikarza. Żałoba. Problem spadku. Cmentarze. Śmierć – czy to już koniec? Śmierć hańbiąca, śmierć skazańca (od średniowiecza po XIX w). Wprowadzenie do zagadnienia. „Śmierci niedobra” - dziedzictwo wierzeń pogańskich. Od „Zwierciadła Saskiego” (<i>Sachsenspiegel</i>) po „Terezianę” (<i>Constitutio criminalis Theresiana</i>)- kodeksy kryminalne od średniowiecza po czasy nowożytne. „Biedny grzesznik” – procedury, rytuały i zwyczaje przed wykonaniem kary śmierci. Miejsca straceń w Europie – funkcja, typologia i topografia. Urządzenia penitencjarne w europejskich miastach i wsiach od XV do XIX stulecia. „Fałszywy cmentarz” – miejsca pochówku osób niegodnych. „Śmierć samobójcza, śmierć diabelska” na przykładach europejskich od średniowiecza pod XIX stulecie. „Śmierć niegodna” – przesady, wierzenia, środki zaradcze w wierzeniach nowożytnych społeczeństw. „Wampiry”, „ożywieńcy” i opętani – procesy przed europejskimi sądami w XVI-XVIII w. „Niekochani zmarli” - obcy, położnice, dzieci nieochrzczone. Kara śmierci w XV-XVIII wiek – podstawy historyczne, zwyczaje, praktyka. Europejscy kaci od średniowiecza do połowy XIX wieku. Archeologia miejsc straceń – nowy nurt badawczy w europejskiej archeologii Śmierć w czasie zarazy. Postrzeganie choroby i epidemii w historii europejskiej.	K_W03, K_W04 K_U01, K_U08 K_K02, K_K07

		Życie ludzkie od średniowiecza do XVIII wieku. Warunki zdrowotne i bytowe. Uwarunkowania zdrowotne i leczenie w Europie średniowiecznej i nowożytnej. Narodziny i obyczaje z nimi związane w obyczajowości europejskiej. Czas śmierci i umierania w kulturze europejskiej. Choroby zakaźne i epidemiczne w Europie średniowiecznej i nowożytnej - omówienie zagrożeń epidemiologicznych, postrzeganie epidemii przez dawną naukę, społeczne postawy i zachowania jednostek w obliczu zarazy, skutki demograficzne i ekonomiczne epidemii. Podejście do zdrowia i choroby. Postrzeganie wartości zdrowia oraz stosunek do leczenia. Śmierć i zwłoki w obyczajowości nowożytnej. Zmiany w podejściu do ochrony zdrowia i kwestii epidemiologicznych w XIX wieku.	
30.	Blok tematyczny I* Codziennosc XIX i XX w. w przekazie źródeł historycznych (materialność, doświadczenia i emocje)	Życie codzienne jako problem badawczy. Kierunki badań na problematykę historii codzienności w nauce polskiej i wybranych krajach. Kluczowe zagadnienia metodologiczne badań nad historią codzienności. Podział i charakterystyka źródeł historycznych oraz wybranych tekstów kultury do badania życia codziennego. Kluczowe dyscypliny naukowe i nauki pomocnicze historii wspierające badania nad życiem codziennym w kontekście wymiaru mentalnego oraz materialnego. Dom jako podstawowa kategoria materialnego wymiaru życia codziennego w XIX i I połowie XX wieku (Polska, Europa, świat). Przestrzeń miejska, przestrzeń wiejska – sceny życia codziennego w ujęciu kultury materialnej. Postęp techniczny a materialne warunki życia codziennego. Luksus i ubóstwo – materialne aspekty życia codziennego. Przejawy demokratyzacji życia codziennego w kontekście kultury materialnej. Byt określa „świadomość” rzeczy codziennego użytku czynnikiem demoralizacji społeczeństwa? Definicja czasu wolnego w różnych okresach historycznych. Moda w życiu człowieka – od wiernych naśladowców do całkowitych ignorantów. Dzieciństwo jako zjawisko kulturowe. Kulturowe aspekty płci i ich wpływ na mentalność i życie codzienne. Życie rodzinne jako kluczowa kategoria mentalnego wymiaru życia codziennego. Ewolucja zjawiska starości. Rewolucja obyczajowa a życie codzienne. Trudne sąsiedztwo - przekleństwo czy zbawienie? Skomplikowana codzienność na przykładzie powojennego Dolnego Śląska. Problemy współistnienia na „wielokulturowym: obszarze”. Rola stereotypów w postrzeganiu drugiego człowieka. Wpływ tradycji na życie człowieka. Użytki w życiu dwudziestowiecznych społeczeństw (słabi ludzie czy przytłaczająca rzeczywistość). Wymuszone zachowania społeczne w okresach okupacji i ograniczonej wolności („Tylko świnie siedzą w kinie” itp.).	K_W01, K_W03, K_W06 K_W12, K_U03, K_U04 K_K01, K_K07

31.	Blok tematyczny I* Dynastie panujące w systemach polityczno-państwowych Europy	Hohenzollernowie i Wettynowie Trudne początki dynastii – awans władców średniowiecznych, wschodnich kresów Cesarstwa. Rozrodzenie – linie główne, gałęzie, linie boczne... Elektorski awans – złota bulla i znaczenie tytułu elektorskiego. Reformacja a książęta terytorialni. „Zbieranie ziem niemieckich” – nabytki terytorialne. Próby wybicia się na mocarstwowość w XVIII w. – znaczenie powiązania terenów elektorskich z władzą w Prus (Książęcych) i Rzeczypospolitej. Napoleońska weryfikacja. Pruska dominacja w XIX w. Koniec monarchii i dynastie bez tronu. Oblicza chwały dynastii – architektura jako prezentacja i rywalizacja. Gospodarka – pola rywalizacji dynastycznej. Religia w służbie dynastii. Światowa ekspansja – na tronach Europy i... Pamięć historyczna. Habsburgowie Habsburgowie jako cesarze średniowiecznego Cesarstwa Rzymskiego. Rozbudowa politycznej i dynastycznej pozycji Habsburgów w Cesarstwie i Europie przez Maksymiliana I (1493-1519). Burgundia jako władztwo Habsburgów. Niderlandy pod panowaniem Habsburgów – hiszpańskich i austriackich. Powstanie habsburskiej dynastii królewskiej w Hiszpanii w końcu XV wieku. Związki dynastyczne Portugalią. Panowanie Habsburgów w Portugalii i w Królestwie Obojga Sycylii. Związek dynastyczny z angielską dynastią Tudorów. Cesarstwo za panowania Karola V i Ferdynanda II (1519-1564). Habsburgowie jako władcy Królestwa Czeskiego i Węgierskiego w XVI i w początkach XVII wieku. Habsburgowie jako władcy Cesarstwa od pokoju westfalskiego do epoki napoleońskiej (1648-1806). Panowanie Habsburgów w Cesarstwie Austriackim od 1804, a następnie w państwie austro-węgierskim od 1867 do końca XIX wieku. Austro-Węgry do końca I wojny światowej i delegalizacja Habsburgów jako dynastii panującej w 1918 w Republice Austriackiej. Burbonowie	K_W01 K_W04 K_U07 K_K02
32.	Blok tematyczny I* Dziedzictwo śląskie	Sztuka śląska w okresie średniowiecza: W ramach państwa polskiego do: grody piastowskie (Wrocław, Głogów, Legnica, Opole). Katedra wrocławska od ok. 1000, przebudowa romańska, gotycka. Ośrodki życia religijnego i kultury w wieku XII: opactwo na Ołbinie, klasztor kanoników regularnych z kościołem N.M. Panny na Piasku. Architektura i kultura cysterska na Śląsku w XIII wieku: opactwa w Lubiążu, Henrykowie, Krzeszowie. Wiek XIII-XIV klasztory i kościoły żebracze jako fundacje książęce (dominikanów, franciszkanów, klarysek) i szpitalne (szpital św. Elżbiety krzyżowców z Czerwoną	K_W01, K_W09 K_U01, K_U07 K_K03

		gwiazdą) z przykładowymi kościołami w śląskich miejscowościach (zajęcia terenowe: kościół św. Jakuba, św. Wojciecha, Św. Krzyża). W Koronie Czeskiej (okres średniowieczny). Gotyk śląski – na przykładach budowli z różnych miast i zamków śląskich. Analiza dzieł wrocławskich (koś. Marii Magdaleny i św. Elżbiety; Św. Krzyża. Ratusz wrocławski. Sztuka czasów nowożytnych: Charakter sztuki protestanckiej w XVI-XVIII wieku: tradycyjne formy kościelne w XVI; kościoły Pokoju po 1648 (Świdnica, Jawor). Kościoły Łaski po 1707 (Jelenia Góra, Kamienna Góra, Milicz). Katolicki barok śląski: przebudowa pałacowa w śląskich opactw cysterskich (Lubiąż, Henryków, Krzeszów). Barok w katedrze wrocławskiej. Edukacyjno-kościelne założenia jezuickie w urbanistyce śląskiej (Legnica, Wrocław, Nysa). Sztuka w XIX - klasycyzm wrocławski: pałac wrocławski królów pruskich z XVIII/XIX Sztuka na Śląsku okresu Cesarstwa Niemieckiego (przełomu XIX i XX wieku); wybrane budowle użyteczności publicznej Richarda Plüddemanna (Hala Targowa 1906-08, Biblioteka Miejska ul. Szajnochy 1 (1898-1891); Most Zwierzyniecki (1895-1897) i Grunwaldzki (Cesarski) (1908-1910); Gimnazjum św. Elżbiety. Sztuka osiągnięć technicznych: Hala Stulecia 1913; architektura Hansa Poelzig – modernizm na Śląsku (biurowiec ul. Ofiar Oświęcimskich; Pawilon 4 Kopuły; 1912-1913). Sztuka na Śląsku w okresie republiki weimarskiej: wieżowce (budynek poczty Lothara Neumanna 1926-29); wieżowce (Miejska Kasa Oszczędności przy Rynku; wrocławskie domy handlowe i towarowe z lat dwudziestych). Architektura czasów hitlerowskich. Piśmiennictwo i literatura na Śląsku. Najstarsze zabytki piśmiennictwa śląskiego/dotyczącego Śląska. Piśmiennictwo łacińskie, niemieckie, słowiańskie (czeskie/polskie) – przez stulecia/epoki: dokumentarystyka, kronikarstwo, opisy geograficzno-historyczne, relacje z podróży, (pierwsze) przewodniki turystyczne; piśmiennictwo okolicznościowe; literatura piękna. Śląsk we współczesnej literaturze pięknej i faktu. Specyfika Śląska Dolnego i Górnego oraz Śląska na tle krajów ościennych i odleglejszych.	
33.	Blok tematyczny II* Film w Polsce, Polska w filmie	Film jako źródło historyczne. Film jako sztuka. Socrealizm w filmie. Polska Szkoła Filmowa. Kino Młodej Kultury. Kino Moralnego Niepokoju. Ikony filmu polskiego – animatorzy i twórcy. Instytucje filmowe. Źródła	K_W01, K_W02, K_W06 K_U08 K_K07, K_K05

		wizualne w badaniach nad historią Polski. Film fabularny jako nośnik pamięci historycznej. Film fabularny jako narzędzie propagandy. Historia Polski w filmie. Odbiór społeczny polskiego kina i jego znaczenie dla kulturowego procesu formacyjnego. Polska krytyka filmowa. Film fabularny jako „zapis” przeszłości Polski. Polskie kino historyczne. Wojna i konflikt w zapisie polskich filmów fabularnych. Problemy społeczne w filmie polskim.	
34.	Blok tematyczny II* Herezje i reformacje – kryzysy społeczne jako przełomy w dziejach	Wielkie pisma Marcina Lutra z 1520 r. Rozwój ruchu reformacyjnego między edyktem wormackim a wojną chłopską (1521-1525). Nieluterańskie nurty w ruchu reformacyjnym (zwinglianizm, anabaptyzm, nurty spirytualne). Wojna rycerstwa 1523 r. i wojna chłopska 1525 r. Tworzenia struktur Kościołów ewangelickich (modele heski i saski) oraz formowanie konfesji. Konfesja augsburska z 1530 r.	K_W01, K_W03 K_U07 K_K02
35.	Blok tematyczny II* Historia Śląska – od średniowiecza do 1806	Śląsk w państwie Piastów i w państwie Przemyślidów. Początki biskupstwa wrocławskiego. Śląsk a kryzys państwa piastowskiego. Śląsk w okresie rozbicia dzielnicowego. Konflikty zbrojne na Śląsku; śląskie przedmurze chrześcijaństwa; najazd Mongołów i bitwa pod Legnicą. Śląsk a Królestwo Czeskie w XIV w. – hołdy książąt i inkorporacja. Osadnictwo na prawie niemieckim; ruchy heretyckie i ruch husycki na Śląsku; oddziaływanie husytyzmu na Śląsk. Śląsk pod panowaniem Jerzego z Podiebradów, Macieja Korwina i władców z dynastii jagiellońskiej. Kształtowanie się stanowego ustroju Śląska, problem wyodrębnienia Górnego Śląska; przywilej ziemski króla Władysława II Jagiellończyka (1498). Przemiany w społeczeństwie śląskim (zwłaszcza narodowe i religijne) w późnym średniowieczu. Śląsk wobec zagrożenia tureckiego w XV-XVI w. (Jan Kapistran, udział w ruchu krucjatowym i wojnach z Turkami). Śląsk a reformacja; Ślązacy w ruchu reformacyjnym. Śląsk pod rządami Habsburgów oraz w orbicie zainteresowań Polski i brandenburskich Hohenzollernów. <i>Silesia literata</i> – kultura stanowego Śląska pod wpływem renesansu i humanizmu. Wojna trzydziestoletnia na Śląsku: udział protestanckich książąt i stanów śląskich w powstaniu czesko-śląskim 1618-1621 przeciwko panowaniu Habsburgów w Królestwie czeskim; zaangażowanie Rzeczypospolitej i królów z dynastii Wazów (Zygmunta i Władysława) w wojnę 30-letnią na Śląsku. Biskupstwo wrocławskie pod rządami królewicza Karola Ferdynanda Wazy 1625-1655. Śląsk w dyskursie polskiej publicystyki politycznej (Jerzy Zbaraski, Stanisław Łubieński) okresu wojny trzydziestoletniej; opinie szlachty na temat polityki śląskiej	K_W01, K_W04 K_U01, K_U09 K_K07

		Rzeczpospolitej i króla. Pozyskanie księstwa opolsko-raciborskiego przez Władysława Wazę dla syna Zygmunta Kazimierza 1645-1666. Śląsk w pokoju westfalskim 1648; skutki społeczne i gospodarcze wojny trzydziestoletniej; zmiany w systemie rządów habsburskich na Śląsku. Związki handlowe Śląska z Rzeczpospolitą w XVII wieku; polskie piśmiennictwo na Śląsku po wojnie trzydziestoletniej. Pruskie wojny o Śląsk 1740-1763. Śląska w państwie pruskim: między okupacją a integracją; zmiany administracyjne; pruski kameralizm i pruska polityka gospodarcza na Śląsku. Sytuacja wyznaniowa: status Kościoła katolickiego w państwie; status i zmiany organizacyjne Kościołów protestanckich. Dzieje części Śląska w Królestwie Czeskim, pod władaniem Habsburgów 1742-1806.	
36.	Blok tematyczny II* Od szkoły powszechnej do uniwersytetu – oświata na ziemiach polskich w XIX i XX w.	Edukacja w warunkach braku własnego państwa i w różnych systemach edukacyjnych państwa zaborczych – modele rodziny, edukacja w rodzinach ziemiańskich, inteligenckich, robotniczych i chłopskich. Zmiany w edukacji młodzieży po odzyskaniu niepodległości. Edukacja na Kresach Drugiej Rzeczypospolitej. Ideologie wychowawcze – wychowanie narodowe i państwowe w szkołach Polski niepodległej. Organizacje młodzieżowe (Sokół, harcerstwo) i ich model wychowania młodzieży w II RP. „Nauczyciel nie tylko wychowawcą i przedmiotowcem” – społeczna rola nauczyciela w okresie powojennym. Edukacja według szablonu” – indoktrynacja w polskiej szkole w okresie stalinowskim. Edukacja w PRL – reformy, zmiany struktury... „Wy jesteście przyszłością socjalistycznej ojczyzny” – wpływ organizacji młodzieżowych na kształtowanie młodego pokolenia. Edukacja mniejszości narodowych – inność w jednolitości? Młodzież na rozdrożu – między szkołą, domem i Kościołem. Edukacja po 1989 r. (modyfikacja systemu wychowawczego) – edukacja w poszukiwaniu nowej tożsamości, autonomia w nauczaniu. Szkolnictwo niepubliczne. Wyzwania współczesnej edukacji.	K_W02, K_W04 K_U01, K_U04 K_K02, K_K03
37.	Blok tematyczny II* Miasto greckie i rzymskie	Definicja miasta według starożytnych Greków i Rzymian.; historia urbanizacji greckiej i rzymskiej: Grecja egejska; Italia; wschodni basen Morza Śródziemnego; zachodni basen Morza Śródziemnego., podstawowe typy miast greckich i rzymskich; podstawy prawne funkcjonowania miast greckich i rzymskich; elity miast greckich i rzymskich, życie religijne w miastach, źródła dochodu ludności miejskiej; rozrywka; topografia miasta i jej znaczenie: Ateny; Sparta, czyli całkiem spore miasto-wieś; Gortyna na Krecie; Delfy; Milet i Aleksandria przy Egipcie; Pergamon; Ostia; Pompeje; budynki użyteczności publicznej; domy mieszkalne; cmentarze.	K_W01 K_U01 K_U09 K_K02

38.	Blok tematyczny II* Miasto średniowieczne i nowożytne: ludzie, przestrzeń, architektura	Definicje „stanu”, migracje, ciągłość rozwoju życia miejskiego a przełom lokacyjny, procesy reformy miejskiej na Rusi i Litwie, składniki nowopowstającej kultury miast lokacyjnych, dwoistość modelu kształtowania wspólnot mieszczańskich w kontekście kulturowo-etnicznym, dynamika / zachowawczość mieszczaństwa, ocena procesów zachodzących w miastach małych, struktura społeczna i autoprezentacja mieszczaństwa, kategoryzacja miast, kultura wysoka a mieszczańska, wzorce estetyczne, <i>leges sumptuariae</i> , piśmiennictwo mieszczańskie, czynniki tworzące wspólnotę mieszczan, udział czynnika miejscowego w tworzeniu elit miast lokacyjnych, „polska droga rozwoju”, wykluczenie, nędza, występek, ikonografia i zabytki archeologiczne jako źródła do historii społecznej i kultury bytowania, zdefiniowanie, geneza i ewolucja przestrzeni miejskiej, morfologia miast, moduły miernicze, budownictwo i architektura, urzędnicy gospodarczy i budynki użyteczności publicznej, fara i klasztor w mieście, rola i charakter przedmieść, struktura komunikacyjna, turystyka miejska, miasto i mieszczaństwo w świetle Konstytucji 3 Maja	K_W01 K_U09, K_U01 K_K04
39.	Blok tematyczny II* Kobieta w społeczeństwie europejskim na przestrzeni dziejów	Przeciwnicy i zwolennicy równości płci, czyli wielkie spory o kobietę w nowożytnej Europie. Wychowanie i edukacja kobiet w XVI-XVIII w. Pisarstwo kobiet epoki nowożytnej. Dynamika przemian ubioru kobiecego i kanonu urody. „Wielkie polowanie” na czarownice. Rola i miejsce kobiety w rodzinie. Kobiety na marginesie życia społecznego. Aktywność kobiet na płaszczyźnie kulturalnej, gospodarczej i politycznej w XVI-XVIII w. Pozycja kobiet w prawie i społeczeństwie europejskim u progu XIX w. Czy kobiety mogą być obywatelkami? Kobiety w rewolucji francuskiej 1789 r. Wzorce obyczajowe, wychowawcze i oczekiwania wobec kobiet w XIX i pocz. XX w. Reakcja patriarchalna w Europie: Kodeks Napoleoński, epoka wiktoriańska w Anglii. Praca zarobkowa kobiet – szansa na emancypację czy nowa forma wyzysku? Wzrost aspiracji kształceniowych kobiet i ich droga do studiów wyższych. Polska i zachodnioeuropejska opinia publiczna wobec przemian społecznych i rewindykacyjnych postulatów kobiet. Nowy porządek płci? Robotnice w pierwszych dekadach PRL.	K_W01 K_U09 K_K07
40.	Blok tematyczny II* Turystyczno-transportowa transformacja Sudetów w XIX i XX w.	Sudety w średniowieczu i okresie nowożytnym; Karkonosze i korzenie turystyki górskiej w Europie; początki przewodnictwa turystycznego; kryzys tkactwa sudeckiego i tradycyjnej gospodarki leśnej; rozkwit uzdrowisk sudeckich i ich rola w rozwoju turystyki; od karkonoskich bud do schronisk i hoteli górskich; krajobraz górski i obiekty widokowe; rozwój sieci kolejowej w ujęciu technicznym i statystycznym; szczególna rola zrzeszeń górskich; na szlaku – wzorce i zachowania turystów;	K_W03 K_U01 K_K06

		Karkonosze trzech narodów – napięcia narodowe w strefie turystycznej; <i>Heimatschutz</i> i działania na rzecz ochrony przyrody; narodziny turystyki i sportów zimowych; turystyka młodzieżowa; spóźnione inwestycyjne – objaw czy przyczyna słabości turystyki sudeckiej; autostrady i szosy widokowe w Sudetach; góry zamknięte – góry odkrywane (na nowo) 1945–1956; w cieniu Tatr: Sudety w państwie polskim; motoryzacja i jej znaczenie dla transformacji regionu; turystyka sudecka – refleksje nad stanem obecnym	
41.	Blok tematyczny II* Ekspansja, potęga i upadek. Komunizm po II wojnie światowej	ZSRS po II wojnie światowej, Europa środkowo – wschodnia 1944-1947/1948. Polska 1944 – 1947, stalinizm: ZSRR, Europa środkowo-wschodnia, Polska. „Odwilż” (ZSRS) i granice „odwilży”: NRD 1953, Węgry 1956. Polski rok 1956. ZSRR: od Chruszczowa do Breżniewa. Praska wiosna: Czechosłowacja 1967-1968. Polska („mała stabilizacja” i „mała destabilizacja”) Marzec 1968 i Grudzień 1970. Dekada Gierka (Polska 1971-1980): Opozycja polityczna. Sierpień 1980. Solidarność. Stan wojenny. Droga do „okrągłego stołu”. Opozycja i ruchy dysydenckie. Rewolucyjny karnawał/Jesień Ludów. Komunizm azjatycki - system komunistyczny w Chinach, Wietnamie, Kambodży, Laosie, Korei Płn. Komunizm w Afganistanie i sowiecka interwencja zbrojna. System komunistyczny na Kubie. Państwa komunistyczne, grupy partyzanckie i terrorystyczne w Afryce (m.in. Angola, Etiopia, Mozambik, Zimbabwe). Ruchy komunistyczne, ugrupowania partyzanckie i terrorystyczne w Ameryce Płd. (Kolumbia, Peru, Salwador).	K_W01, K_W05, K_W12 K_U01, K_U05 K_K01, K_K07
42.	Ćwiczenia do wyboru I ** Tworzenie narracji historycznych – teoria i praktyka	Struktura artykułu naukowego. Myślenie historyczne. Teza. Argumenty. Jak czytać, by pisać? Bohaterowie z krwi i kości. Wnioski	K_W04, K_W03 K_U04, K_U11 K_K01
43.	Ćwiczenia do wyboru I ** Powstania śląskie – historia i tradycja	Mikroświat górnośląski i antagonizm polsko-niemiecki; konferencja w Paryżu i traktat wersalski; ruch separatystyczny na Górnym Śląsku; rewolucja w Niemczech i I powstanie śląskie; wypadki katowickie i II powstanie śląskie; plebiscyt górnośląski; III powstanie śląskie – nieznana wojna polsko-niemiecka?; podział Górnego Śląska	K_W02,,K_W05 K_U01, K_U07 K_K01
44.	Ćwiczenia do wyboru I** Kultura fast food i soft drink – konsumpcja w XX w.	Konsumpcja – kategoria naczelną społeczeństwa i kultury XX w. Globalizacja a konsumpcja. Zjawisko makdonaldyzacji. Kultura Fast food i soft drink jako interpretacje i reinterpretacje marki McDonalds. Tożsamość typu „supermarket”. Markety – „świątynie” zakupów. Narodziny marki – marketing i reklama w świecie konsumpcji. Opakowanie – wymiar racjonalny i propagandowy. Marka „jednorazówki”.	K_W01, K_W03 K_U03, K_U04 K_K01, K_K07

		Moda w kontekście dobrobytu i konsumpcji. Performance jedzenia – konsumpcja na filmowo i teatralnie. Gotowanie z telewizją.	
45.	Ćwiczenia do wyboru I** 3XM w PRL (mieszkanie, moda, „moje” smaki)	Peerelewski design (wyposażenie wnętrz mieszkalnych, IWP i jego projekty); Moda (od projektów J. Grabowskiej przez Hoffland do „Cory”). „Moje smaki”, bary mleczne, kuchnia na bogato, kulinaria w kinematografii).	K_W04, K_W03 K_U04, K_U05 K_K03
46.	Ćwiczenia do wyboru II** Propaganda polityczna w PRL - analiza przekazów propagandowych	. Wstęp – definicja propagandy, periodyzacja PRL. Teksty (prasa, literatura, hasła, podręczniki szkolne). Obrazy (plakaty, karykatury). Dźwięki (muzyka, piosenki). Przestrzeń publiczna (rzeźba, architektura, urbanistyka).	K_W03, K_W04, K_W12 K_U06, K_U08 K_K02
47.	Ćwiczenia do wyboru II** Od podziału do zjednoczenia. Dzieje Niemiec po 1945 r.	Druga wojna światowa, jej przebieg i skutki dla Niemiec i Niemców: Reparacje, odszkodowania, ukaranie zbrodniarzy wojennych po 1945 r. Podział Niemiec i funkcjonowanie dwóch państw. Polityka zagraniczna RFN. NRD w bloku państw socjalistycznych. Relacje niemiecko-niemieckie. Kryzysy wewnętrzne w NRD. Problemy integracji społecznej w RFN. Droga do ponownego zjednoczenia Niemiec. Między „cudem gospodarczym” a gospodarką centralnie sterowaną. Kultura powojennych Niemiec. Wessi i Ossi. Problemy jednoczenia po 40 latach odrębności.	K_W03, K_W04 K_U06, K_U08 K_K02
48.	Ćwiczenia do wyboru II** Starożytni odkrywcy i podróżnicy	Starożytni odkrywcy Podróże w starożytności. Lądowe i morskie szlaki handlowe. Podróże Fenicjan i Kartagińczyków. Opłynięcie Afryki. Tajemnicze krainy – Tartessos, Wyspa Thule, kraj Punt. Podróże mityczne. Grecy na Morzu Czarnym i na Atlantyku. W kierunku Indii i Chin – wyprawy na Daleki Wschód. Wielcy żeglarze starożytności: Hannon, Himilkon, Pyteasz z Marsylii, Nearch	K_W01 K_W02 K_U01 K_K 07
49.	Ćwiczenia do wyboru II ** Gimnazjon i Akademia – wiedza i nauka w świecie starożytnym	Szkoła sumeryjska – bliskowschodni fundament edukacji w starożytności Greckie ideały wychowawcze i edukacyjne – modele spartański i ateński, pajdeja, efebja, wychowanie fizyczne, organizacja i treści nauczania Rzym i wychowanie klasyczne – greckie wzorce edukacyjne, nauczanie na stopniu podstawowym, średnim i wyższym, polityka oświatowa państwa Schyłek szkoły antycznej i rola chrześcijaństwa w ewolucji systemu edukacji,	K_W01, K_W03 K_U01, K_U09 K_K03
50.	Analiza i przygotowanie tekstu naukowego	Ogólne zasady analizy tekstu naukowego. Odnajdywanie i analiza podstawowych elementów tekstów naukowych: określenia tematyki i aspektu badań, celów i pytań badawczych, podstawowych pojęć i ich definicji, struktury logicznej i merytorycznej twierdzeń autora, głównych tez i ich uzasadnień. Pojęcia kluczowe w tekście naukowym i ich funkcje.	K_W08 K_U06 K_K02

		Streszczenie, jego funkcje i przeznaczenie, zasady jego tworzenia. Specyfika narracji historycznej z punktu widzenia analizy tekstu naukowego. Struktura narracji historycznej i analiza poszczególnych jej składników. Ogólne zasady budowania tekstu naukowego i cechy charakterystyczne historycznego tekstu naukowego. Zdania historyczne i generalizacje historyczne. Zasady i sposoby uzasadniania w narracji historycznej. Zasady budowania formalnej i logicznej struktury tekstu naukowego. Aparat naukowy: jego funkcje, sposoby budowania, wymagania merytoryczne i formalne. Zapis bibliograficzny i różnicowanie jego wzorców (systemów).	
51.	Historia historiografii	Memoria i pierwociny historiografii: Egipt – Babilonia; Początki historiografii w kręgu grecko-hellenistycznym: Herodot, Tukidydes, Polibiusz. Historia w świecie Biblii; Józef Flawiusz na tle epoki. Annalistyka, dziejopisarstwo i biografistyka starożytnego Rzymu: Tytus Liwiusz, Tacyt, Swetoniusz, Ammianus Marcelinus; Historiografia wczesnochrześcijańska (Euzebiusz z Cezarei) i bizantyńska (Prokopiusz z Cezarei, nurt kronikarski, Anna Komnena); Dziejopisarstwo kręgu łacińskiego w średniowieczu – <i>historia gentis</i> (Jordanes, Grzegorz z Tours, Liutprand z Cremony in.), annalistyka oraz historia uniwersalna (np. Otto z Freisingu); Annalistyka i historiografia średniowiecza w Polsce: Gall Anonim, Wincenty Kadłubek, Jan Długosz; Od renesansu po oświecenie – narodziny historiografii krytycznej; Wiek XIX: historiozofia (Hegel) a historyzm indywidualistyczny. Historia i polityka. Leopold von Ranke; Historiografia doby pozytywizmu w środowisku nauki polskiej (szkoła krakowska, szkoła lwowska, szkoła warszawska); Historyzm czy historycyzm? – przykład marksizmu w historiografii; Od długiego trwania i historii społecznej do antropologii historycznej. Przykład szkoły Annales; Mikrohistoria (<u>Emmanuel Le Roy Ladurie</u> , Carlo Ginzburg); Historia, pamięć, narracja... - "odwieczne" problemy wciąż odkrywane.	K_W01, K_W02 K_U05 K_K01
52.	Nauki pomocnicze historii	Klasyczny kanon nauk pomocniczych historii obejmujący chronologię, dyplomatykę, epigrafikę, genealogię, heraldykę, ikonografię, neografię, numizmatykę, paleografię, sfragistykę oraz wybrane zagadnienia ze źródłoznawstwa nowożytnego i współczesnego (źródła narracyjne, audiowizualne, prasa).	K_W07 K_U08 K_K03
53.	Źródła audiowizualne w historii	Materiały ikonograficzne i audiowizualne jako źródło historyczne – wprowadzenie do metodologii badań; Archiwa przechowujące materiały audiowizualne, ich zasady funkcjonowania i udostępniania Bazy danych i kolekcje on-line ze źródłami audiowizualnymi; Materiały audio I filmowe – metody analizy; Plakat, karta pocztowa i fotografia jako	K_W04, K_W10, K_W12 K_U08, K_U09, K_U13 K_K01

		przykłady źródeł ikonograficznych (wizualnych); Oral history jako specyficzny rodzaj badań i narracji. Analiza wybranych materiałów audiowizualnych z czasów PRL i III Rzeczypospolitej; Projekt studencki	
54.	Proseminarium	Ogólne zasady pisania pracy naukowej. Formułowanie hipotez i tez naukowych. Formułowanie celów badawczych. Przypomnienie zasad zapisów bibliograficznych. Różnice w przygotowaniu różnych prac historycznych: biogram, esej, streszczenie itp.	K_W04, K_W10 K_U08, K_U09 K_K01
55.	Seminarium licencjackie I-III	Na kolejnych spotkaniach seminaryjnych będą prezentowane i wspólnie omawiane kolejne etapy pracy nad pracą dyplomową (wybór tematyki badań, poznanie epoki, opracowanie bibliografii, kwerenda biblioteczna i archiwalna, konspekt pracy, krytyka zróżnicowanych źródeł, napisanie kolejnych rozdziałów). Na seminarium, obok zagadnień dotyczących prac licencjackich, będą omawiane najważniejsze publikacje dotyczące epoki, której poświęcone jest seminarium. Uczestnicy seminarium są zobowiązani do brania udziału w istotnych wydarzeniach, które dotyczą omawianej na seminarium epoki (wykłady, konferencje, projekcje filmowe, wystawy).	K_W01, K_W02 K_U08 K_K06
56.	Historia Śląska do 1740 roku	Okres wczesnośredniowieczny i wpływy państwa wielkomorawskiego. Śląsk w państwie Piastów i w państwie Przemyślidów. Początki biskupstwa wrocławskiego. Śląsk a kryzys państwa piastowskiego. Śląsk w okresie rozbitcia dzielnicowego. (Rzekoma) Bitwa na Psim Polu i wcześniejsze konflikty zbrojne na Śląsku. Śląskie przedmurze chrześcijaństwa. Najazd Mongołów i bitwa pod Legnicą. Śląsk a Królestwo Czeskie w XIV w. – hołdy książąt i inkorporacja. Osadnictwo na prawie niemieckim. Ruchy heretyckie i ruch husycki na Śląsku. Problem rewindykacji Śląska przez Polskę w późnym średniowieczu. Biskupstwo wrocławskie jako obiekt rywalizacji czesko-polskiej. Oddziaływanie husytyzmu na Śląsk. Śląsk pod panowaniem Jerzego z Podiebradów, Macieja Korwina i władców z dynastii jagiellońskiej. Kształtowanie się stanowego ustroju Śląska. Problem wyodrębnienia Górnego Śląska. Przywilej ziemski króla Władysława II Jagiellończyka (1498). Przemiany w społeczeństwie śląskim (zwłaszcza narodowe i religijne) w późnym średniowieczu. Śląsk wobec zagrożenia tureckiego w XV-XVI w. (Jan Kapistran, udział w ruchu krucjatowym i wojnach z Turkami). Śląsk a reformacja. Ślązacy w ruchu reformacyjnym. Śląsk pod rządami Habsburgów oraz w orbicie zainteresowań Polski i brandenburskich Hohenzollernów. <i>Silesia literata</i> – kultura stanowego Śląska pod wpływem renesansu i humanizmu. Wojna trzydziestoletnia na Śląsku. Udział protestanckich książąt i stanów śląskich w powstaniu czesko-	K_W01 K_U01 K_K02

		śląskim 1618-1621 przeciwko panowaniu Habsburgów w Królestwie Czeskim. Zaangażowanie Rzeczypospolitej i królów z dynastii Wazów (Zygmunta i Władysława) w wojnę trzydziestoletnią na Śląsku. Biskupstwo wrocławskie pod rządami królewicza Karola Ferdynanda Wazy 1625-1655. Śląsk w dyskursie polskiej publicystyki politycznej (Jerzy Zbaraski, Stanisław Łubieński) okresu wojny trzydziestoletniej. Opinie szlachty na temat polityki śląskiej Rzeczypospolitej i króla. Pozyskanie księstwa opolsko-raciborskiego przez Władysława Wazę dla syna Zygmunta Kazimierza 1645-1666. Śląsk w pokoju westfalskim 1648. Skutki społeczne i gospodarcze wojny trzydziestoletniej. Zmiany w systemie rządów habsburskich na Śląsku. Związki handlowe Śląska z Rzeczypospolitą w XVII wieku. Polskie piśmiennictwo na Śląsku po wojnie trzydziestoletniej. Pruskie wojny o Śląsk 1740-1763. Śląsk w państwie pruskim: między okupacją a integracją. Zmiany administracyjne. Pruski kameralizm i pruska polityka gospodarcza na Śląsku. Sytuacja wyznaniowa. Status Kościoła katolickiego w państwie. Status i zmiany organizacyjne Kościołów protestanckich.	
57.	Historia Śląska po 1740 roku	Przełom XVIII i XIX w. na Śląsku; wojna, kryzys i pruskie reformy; miejsce Śląska w działaniach koalicji antynapoleońskiej; kryzys tkactwa śląskiego i napięcia społeczne pierwszej połowy XIX w.; postawy polityczne na Śląsku przed 1848 r. (<i>Vormärz</i>); wstrząs Wiosny Ludów; liberałowie, demokraci i socjaliści; wpływ kolei na rozwój Śląska; industrializacja i przemysłowe dziedzictwo regionu; przemiany cywilizacyjne w miastach śląskich XIX w.; śląski wymiar zjednoczenia Niemiec; rozkwit prasy i życia społecznego; polska i niemiecka świadomość narodowa na dziewiętnastowiecznym Śląsku; Paweł Stalmach i Karol Miarka; narodziny i rozwój ruchu polskiego na Górnym Śląsku; antypolska polityka władz pruskich; kryzys Wielkiej Wojny. Ślązacy podczas Wielkiej Wojny; zmagania o Śląsk Cieszyński i tzw. Kraj Sudecki (<i>Sudetenland</i>); zabiegi dyplomatyczne o Śląsk i traktat wersalski; spory o plebiscyt i powstania śląskie; szczególny status międzywojennego Górnego Śląska: autonomia i konwencja górnośląska; konflikt Korfanty – Grażyński i jego charakter; rewolucja 1918 r. i powojenny kryzys na Dolnym Śląsku; wielki kryzys gospodarczy i biedaszyby; naziści i ich sukcesy; Żydzi śląscy: między asymilacją, syjonizmem a wykluczeniem; układ monachijski i zajęcie Zaolzia w 1938 r.; Wrzesień 1939 r. na Górnym Śląsku; Górnoślązacy w polityce nazistów (<i>Deutsche Volksliste</i>); znaczenie śląskiego ruchu oporu i Kręgu z Krzyżowej (<i>Kreisauer Kreis</i>); problem wojennej urbanizacji Śląska;	K_W01 K_U01 K_K02 K_K08

		Armia Czerwona na Śląsku w 1945 r.; Wielkie migracje 1945–1950: transfer ludności niemieckiej ze Śląska do Niemiec, transfer ludności polskiej na Śląsk; wywózki do ZSSR; obozy pracy, przesiedleńcze i karne na terenie Śląska po 1945 (Łambinowice i Świętochłowice); polityka narodowościowa rządu polskiego wobec ludności śląskiej 1945–1950, likwidacja skutków DVL; zmiany administracyjne (1945, 1950, 1975) i kwestie gospodarcze oraz zjawiska społeczne; Śląsk w polityce i planach Jerzego Ziętka, wojewody śląskiego i katowickiego (1945–1975) oraz Edwarda Gierka, 1 sekretarza PZPR (1970–1980); Śląsk od protestu „Solidarności” do „Okrągłego Stołu”; zagadnienie poczucia narodowego i regionalnego na Górnym Śląsku i Śląsku Opolskim w latach 1989–2018; rewitalizacja śląskiej tożsamości regionalnej; tożsamość regionalna Dolnoślązaków; mniejszość niemiecka na Śląsku 1945–2018.	
58.	Europa Wschodnia w polityce światowej	Rewolucja 1917 r. na obszarach Rosji oraz przemiany polityczne i społeczne na okrainach imperium rosyjskiego w latach 1917–1922. „Komunizm wojenny” i wybuch wojny domowej. Kształtowanie się państw narodowych – Litwy, Łotwy i Estonii. Nowa Polityka Ekonomiczna – geneza i treść korekty kursu politycznego bolszewików. Polityka autrochtonizacji na Ukrainie i Białorusi w latach 20. XX w. Odgórna rewolucja Stalina – i jej konsekwencje industrializacja, kolektywizacja, przemiany kulturalne, „Hołodomor”). Geneza, przebieg i konsekwencje tzw. Wielkiego Terroru. „Wielka Wojna Ojczyźniana” – aspekty polityczne, społeczne, ekonomiczne i demograficzne. Sowietyzacja nabytków terytorialnych Związku Radzieckiego. Chruszczowowska „odwilż”, jej sens, zakres i jej znaczenie dla Europy Wschodniej. Epoka Breżniewa. Reformy Gorbaczowa – wyjaśnienie ich genezy, treści, znaczenia wewnętrznego i międzynarodowego. Rozkład systemu radzieckiego, rozpad ZSRR i jego znaczenie.	K_W01 K_U03, K_U09 K_K01
59.	Społeczeństwo i gospodarka w XIX i XX w.	Rewolucja przemysłowa – przyczyny, etapy, skutki; urbanizacja i rozwój miast; przemiany demograficzne w XIX wieku; gospodarka w XIX wieku; powstanie gospodarki kapitalistycznej; rozwój przemysłu: tekstylnego, węglowego, stalowego; transport i komunikacja (kolej, telegraf, żegluga parowa; rola kolonializmu w rozwoju gospodarczym mocarstw; ruchy robotnicze i początek walki o prawa pracownicze; przemiany społeczne w XIX wieku: klasy społeczne: arystokracja, burżuazja, proletariat, emigracje zarobkowe i polityczne, zmiany w strukturze rodziny i życiu codziennym, pozycja kobiet i początek ruchów emancypacyjnych; gospodarka w XX wieku: kryzys gospodarczy lat 30. – przyczyny i skutki; interwencjonizm państwowy i New Deal; gospodarki totalitarne: ZSRR	K_W03 K_U01 K_K03, K_K08

		(gospodarka planowa), III Rzesza; gospodarka rynkowa po II wojnie światowej – plan Marshalla, odbudowa Europy; globalizacja gospodarki w końcu XX wieku; przemiany społeczne w XX wieku: zmiana struktury społecznej po I i II wojnie światowej; państwo dobrobytu i rozwój usług społecznych; ruchy społeczne lat 60. i 70. (np. ruchy antywojenne, prawa obywatelskie); feminizm i zmiana roli kobiet w społeczeństwie; społeczeństwo konsumpcyjne i kultura masowa; Polska na tle przemian społeczno-gospodarczych: rewolucja przemysłowa na ziemiach polskich; gospodarka II Rzeczypospolitej; gospodarka PRL – planowanie centralne, industrializacja, kryzysy; transformacja ustrojowa i gospodarcza po 1989 roku.	
60.	Historia Stanów Zjednoczonych od powstania do 1945 r.	Pierwsze kolonie w Ameryce. Rozwój kolonii brytyjskich w Ameryce. Wojna o niepodległość. Tworzenie zjednoczonego państwa (konstytucja). Problem niewolnictwa. Ekspansja na zachód. Wojny z Wielką Brytanią i Meksykiem. Doktryna Monroe’go i jej reperkusje. Wojna secesyjna. Industrializacja. Rozwój społeczno-polityczny do I wojny światowej. Ekspansja zewnętrzna (wojna z Hiszpanią, budowa kanału panamskiego). Udział USA w I wojnie światowej. Izolacjonizm amerykański po I wojnie światowej. Wielki kryzys gospodarczy w USA. New Deal prezydenta Roosevelta. USA w II wojnie światowej.	K_W01, K_W03 K_U02 K_K01
61.	Kultura i obyczaje USA	Przemiany kulturowe i obyczajowe w USA od okresu kolonialnego po współczesność; kultura i obyczaje pierwszych osadników w Ameryce Północnej; geneza mitów założycielskich USA; religijność wspólnot purytańskich i kwakerskich; przebudzenia religijne od XVIII do XIX w., liberalizm polityczny, działalność Benjamina Franklina; myśl społeczno-polityczna Ojców Założycieli; kultura i obyczaje USA w ujęciu A. de Tocqueville’a; wpływ nauki i uprzemysłowienia na kulturę w XIX w.; literatura i sztuka w USA w XIX w.; transcendentalizm amerykański; kultura ery progresywnej; przemiany obyczajowe lat 20. i 30. XX w.; rozwój i znaczenie kultury popularnej w XX w.; wpływ przemian ekonomicznych i technologicznych na amerykańską kulturę po 1945 r.; popkultura amerykańska w filmie i muzyce; liberalny konsensus; rewolucja obyczajowa lat 60. XX w. i jej następstwa; kultura masowej konsumpcji w epoce informacyjnej.	K_W01, KW_03 KU_02, KU_03 K_K02, K_K03
62.	Historia Stanów Zjednoczonych po 1945 r.	Stany Zjednoczone w dobie prezydentury Trumana. Doktryna powstrzymywania i Plan Marshalla. Polowanie na czerwone czarownice – Makkartyzm. W zimnowojennej rywalizacji z ZSRR. Problemy równouprawnienia ludności czarnoskórej i innych mniejszości. Przemiany	K_W02 K_U02, K_U01

		demograficzne w USA. Kultura USA po wojnie i rewolucja lat 60. Sukcesy w kosmosie Wietnam i kryzys imperium amerykańskiego. Problemy gospodarcze i społeczne lat 70. W okresie odprężenia. Triumf konserwatyzmu - Reagan i Bush. Zwycięstwo w zimnej wojnie. Policjant świata – problemy polityki zagranicznej po 1989 r. Walka z terroryzmem i wyzwania dla USA w XXI r. Stany Zjednoczone a Europa Środkowo-Wschodnia i Polska po 1945 r.	
63.	Stany Zjednoczone a Polska w XX w.	Stany Zjednoczone a kwestia niepodległości Polski (1917-1921). W cieniu izolacjonizmu – stosunki polsko-amerykańskie w okresie międzywojennym. Stany Zjednoczone wobec kwestii polskiej w II wojnie światowej. Polityczne uwarunkowania polityki USA wobec Polski w latach 1945-1956. Zmiana stosunku do państwa polskiego po Październiku 1956 r. „Budowanie mostów” w latach 60. W okresie odprężenia. Prawa człowieka jako element polityki USA wobec Polski. Nowe nadzieje - w okresie „Solidarności”. Polityka USA wobec Polski w latach 80. Rozwój stosunków wzajemnych po 1989 r.	K_W01 K_U02 K_K01
64.	Mit Ameryki w Polsce	Pojęcie mitu. Charakterystyczne cechy mitu amerykańskiego. Historyczne uwarunkowania jego powstania. Historyczne przesłanki powstania i rozpowszechnienia mitu Ameryki w społeczeństwie polskim. Mit Ameryki a inne polskie stereotypy społeczne. Polskie postrzeganie Stanów Zjednoczonych w XX w. Wpływ amerykańskiej kultury masowej na rozpowszechnienie mitu Ameryki w Polsce międzywojennej. Polityczna rola mitu w postrzeganiu Stanów Zjednoczonych w społeczeństwie polskim po II wojnie światowej. Walka władz komunistycznych z mitem Ameryki po 1945 r. Wykorzystanie mitu w polityce amerykańskiej wobec Polski zdominowanej przez ZSRR. Ocena roli i znaczenia mitu Ameryki w społeczeństwie polskim w XX w.	K_W02 K_U08 K_K03
65.	Współczesne społeczeństwo USA	Tworzenie się wspólnot społecznych w Ameryce Północnej okresu kolonialnego; wizje społeczeństwa i narodu wg Ojców Założycieli; społeczeństwo amerykańskie, stosunki rasowe i rodzina w ujęciu A. de Tocqueville’a; ruchy reformatorskie i feminizm 1 poł. XIX w.; społeczne skutki wojny domowej w latach 1861-1865; kultura pracy i jej przemiany w 2 poł. XIX w.; imigracja i problemy społeczno-gospodarcze; programy społeczne ery progresywnej; darwinizm społeczny na pocz. XX w.; przemiany społeczne lat 20. XX w. i skutki Wielkiego Kryzysu lat 30. XX w.; społeczny aspekt Nowego Ładu; rozwój amerykańskiego społeczeństwa dobrobytu po II wojnie światowej; ruch praw obywatelskich; próby budowy „nowego społeczeństwa” w latach 60. XX w.; „samotny tłum” w ujęciu socjologicznym; kryzys kompetencji	K_W01, K_W03 K_U01, K_U03 K_K01, K_K03

		społecznych w epoce postindustrialnej; problemy rasowe i klasowe w USA na przełomie XX i XXI w.; problemy współczesnej imigracji i tożsamości amerykańskiej	
66.	Literatura USA	Amerykański romantyzm, transcendentalizm, amerykański gotyk, realizm, naturalizm, modernizm w poezji i prozie, Gotyk Południowy i literatura amerykańskiego południa (proza, dramat), postmodernizm, literatura mniejszości etnicznych.	K_W01, K_W02, K_W05 K_U02, K_U03 K_K01
67.	Gospodarka USA	Pierwsze kolonie brytyjskie w Ameryce Północnej – ich ustrój polityczny, społeczny i gospodarczy. Gospodarcze i społeczne przyczyny powstania USA. USA jako federacja wolnych stanów – zakres ingerencji rządu centralnego w życie gospodarcze kraju w pierwszych dekadach po uzyskaniu niepodległości. Bawełniana koniunktura i jej konsekwencje dla wyodrębnienia się Południa. Północ na ścieżce intensywnej industrializacji – „Pas Rdzy” i nie tylko. Gospodarcze przyczyny konfliktu Północy z Południem i ich efekt. Wojna secesyjna – czyli od konfliktu o wolności i prawa do wojny totalnej. Blaski i cienie rekonstrukcji. Amerykański pieniądz przed i po wojnie secesyjnej. Złote półwiecze amerykańskiej gospodarki – 1864-1914. Koniunktura lat I Wojny Światowej – USA nieformalnym liderem gospodarczym świata. W przededniu i w trakcie II Wojny Światowej – od izolacjonizmu do Bretton Woods. Świat pod urokiem dolara – gospodarka USA czasów zimnej wojny. Kłopoty z petrodolarami i ich posiadaczami. W roli jedyne go mocarstwa – USA w obliczu globalizacji, instrumentów para pieniężnych i dominacji banków.	K_W01, K_W05 K_U04 K_K02
68.	Polonia amerykańska	Emigracja z ziem polskich do USA w XIX-XX wieku – główne fale i ich uwarunkowania. Demografia Polonii. Organizacje polonijne. Konflikty wewnątrz Polonii. Polonia a Polska. Polonia w społeczeństwie amerykańskim. Polonia amerykańska w świecie. Osiągnięcia Polonii	K_W01 K_U3 K_K01
69.	Amerykańskie prawo i system polityczny	Amerykański prezydencjalizm. Kongres Stanów Zjednoczonych – rola i znaczenie w systemie politycznym. Źródła prawa Stanów Zjednoczonych. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych	K_W01, K_W03 K_U01 K_K01
70.	Współczesne media amerykańskie	Kinowe przedstawienia i interpretacje historii, stereotypy rasowe w USA, funkcja stereotypu w propagandzie wojennej, stereotypowy Amerykanin kontra mniejszości narodowe i etniczne w USA. Amerykański Sen jako motyw w literaturze i filmie, analiza i ewolucja terminu. Wydarzenia 11 września 2001, trauma i żałoba zbiorowa w środkach masowego przekazu i kulturze. „Angry White Male” jako zjawisko nacechowane politycznie. Fenomen Disneya, krytyka konwencji disneyowskiej, kontrowersje wokół wczesnych produkcji studia. Posthumanizm, media	K_W02, K_W04 K_U01, K_U06, K_U10 K_K01

		społecznościowe w polityce, kultura memów, społeczeństwo informacyjne, reklama.	
71.	Praktyka w instytucjach kultury	Zapoznanie się ze zbiorami bibliotecznymi dotyczącymi historii krajów anglosaskich; poznanie zasad gromadzenia i organizacji zbiorów z zakresu wiedzy o USA i innych krajach anglosaskich oraz udział w ich porządkowaniu; zapoznanie się z bazą danych – czasopisma zagraniczne w bibliotekach Wrocławia; udzielanie informacji naukowej i bibliotecznej dla użytkowników literatury i źródeł poświęconych USA. Udzielanie porad katalogowych i rzeczowych dla użytkowników literatury oraz prasy anglojęzycznej, organizowanie spotkań promujących wiedzę o historii, społeczeństwie i kulturze USA. Udostępnianie i wykorzystanie czasopism i książek elektronicznych, ze szczególnym uwzględnieniem źródeł anglojęzycznych (w tym także amerykańskich), praktyczne zajęcia z przeszukiwania metadanych dotyczących Stanów Zjednoczonych, przygotowanych w języku angielskim, praktyczna realizacja kwerend (zapytań informacyjnych) dotyczących historii i kultury USA, praktyczne ćwiczenia związane z realizacją kwerend w języku angielskim i kultury USA. Praktyczne ćwiczenia związane z realizacją kwerend w język angielskim, realizowanych w bibliotece. Omówienie zagadnień związanych z wymianą międzynarodową, w tym wymiany z Biblioteką Kongresu USA; przygotowanie przekładów na język angielski materiałów informacyjnych przeznaczonych do zamieszczenia w serwisie informacyjnym biblioteki.	K_W04, K_W10 K_U10 K_K04
72.	Wstęp do archiwistyki	Kształcenie archiwalne na świecie i w Polsce. Podstawowa terminologia archiwalna. Organizacja archiwów w Polsce. Międzynarodowa Rada Archiwów i organizacja archiwów w wybranych krajach. Kodeks etyczny archiwisty przyjęty przez MRA. Archiwa w polityce Unii Europejskiej. Wydawnictwa archiwalne: słowniki, podręczniki, bibliografie, i czasopisma archiwalne międzynarodowe i polskie.	K_W09, K_W10, K_W11 K_U10, K_U14 K_K01
73.	Historia archiwów	Archiwa starożytne – początki pisma, dokumentacji i bibliotek/archiwów; Archiwa średniowieczne Archiwa kościelne; Archiwa staropolskie; Archiwa w okresie stanisławowskim; Archiwa na ziemiach polskich w okresie zaborów; Archiwa polskie w okresie międzywojennym i w czasie II wojny światowej; Archiwa polskie w okresie PRL i w III Rzeczypospolitej	K_W01, K_W10 K_U01, K_U03 K_K02

74.	Historia administracji	Struktury władz centralnych i terenowych w Polsce średniowiecznej, cechy charakterystyczne i podstawowe zasady organizacji nowożytnej organizacji państwowej, zakres władzy i kompetencje urzędów i struktur administracyjnych w Polsce nowożytnej, kształtowanie się struktur administracyjnych w drugim półwieczu XVIII w., struktura władz wykonawczych, ewolucja ich organizacji, kompetencje w epoce rozbiorowej (różnice pomiędzy poszczególnymi państwami zaborczymi), ewolucja struktur i kompetencji administracji państwowej (centralnej i terenowej) oraz samorządowej w II Rzeczypospolitej (1918-1939), system administracyjny okupantów oraz polskiego państwa podziemnego w latach 1939-1945, ewolucja struktur administracji oraz kompetencji poszczególnych urzędów w okresie tzw. Polski Ludowej (1944-1989/1990), administracja w Polsce po 1989/1990 r.	K_W02, K_W09 K_U02, K_U03 K_K02
75.	Podstawy organizacji i zarządzania	Definicje organizacji i zarządzania. Uwarunkowania działania organizacji. Archiwum jako organizacja. Struktura organizacji i jej budowa. Zarządzanie strategiczne. Sposoby i style kierowania. Zarządzanie procesami zmian, rozwojem i innowacjami. Zarządzanie zasobami ludzkimi. Organizowanie pracy własnej. Zarządzanie projektami.	K_W03, K_W07 K_U03 K_K01
76.	Rozwój form kancelaryjnych	Początki funkcjonowania dokumentu na ziemiach polskich. Problem istnienia kancelarii w czasach pierwszych Piastów. Kancelarie książęce na ziemiach polskich w XIII-XIV w. Kancelaria królewska w Polsce XIV-XVI w. Kancelarie kościelne XII-XVI w. i w okresie księgi wpisów. Kancelarie miejskie w okresie ksiąg wpisów/ kancelarie sądów ziemskich i grodzkich. Kancelarie na ziemiach polskich i Śląsku XVII- pocz. XX w. Kancelarie na ziemiach polskich w XX w. Współczesna biurowość i organizacja kancelarii.	K_W04, K_W07 K_U01 K_K01, K_K03
77.	Podstawy prawne działalności archiwów	Prawo i jego definicje. Dekrety archiwalne (1919, 1951) i ustawa archiwalna (1983). Kształtowanie się instytucji narodowego i państwowego zasobu archiwalnego. Podstawowe pojęcia, struktury wewnętrzna. Struktura narodowego zasobu archiwalnego w świetle przepisów prawnych. Przepisy wykonawcze do ustawy archiwalnej. Regulacje prawne wprowadzane przez NDAP. Regulacje wprowadzane przez Unię Europejską i Radę Europy. Konwencje międzynarodowe. Zasoby międzynarodowej ochrony prawnej archiwaliów, problemy ich restytucji i sukcesji. Akty prawne regulujące zasoby i tryb postępowania z podstawowymi rodzajami dokumentacji. Akty prawne regulujące tryb pracy archiwów, w tym ustawa o ochronie danych osobowych, ustawa o	K_W11 K_U01 K_K02

		dostęp do informacji publicznej, ustawa o prawach autorskich i pokrewnych. Podstawy prawne działalności archiwalnej IPN.	
78.	Współczesna dokumentacja i biurowość	Dokument współczesny Współczesne rodzaje dokumentacji Dokument elektroniczny Standard ISO 15489-1, ISO serii 9000 (zarządzanie jakością) Biuletyn Informacji Publicznej Archiwum Zakładowe Kancelaria tajna, archiwizowanie dokumentacji niejawnej Instrukcja kancelaryjna Jednolity rzeczowy wykaz akt Podpis elektroniczny Ochrona danych osobowych a archiwa	K_W04 K_U03 K_K02
79.	Elektroniczne zarządzanie dokumentacją	Podstawy prawne wprowadzenia EZD (Elektronicznego zarządzania dokumentacją) w administracji publicznej. Zarządzanie dokumentacją w systemie tradycyjnym. Elektroniczne zarządzanie dokumentacją. Wdrażanie systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją a w administracji publicznej. Budowa wybranych systemów klasy EZD (EZD PUW, eDok). Podpis elektroniczny – rodzaje. Doręczenia papierowe i elektroniczne. Założenia systemu EZD RP (Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją Rzeczypospolitej Polskiej). Przekazywanie materiałów archiwalnych z systemów klasy EZD do Archiwum Dokumentów Elektronicznych (ADE).	K_W02, K_W06 K_U04, K_U09 K_K05
80.	Metodyka gromadzenia i przechowywania	Zasady rozmieszczenia zasobu archiwalnego i gromadzenia materiałów archiwalnych. Ustawa o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach oraz podstawowe przepisy prawne dla archiwów a rozmieszczenie zasobu w Polsce. Rozmieszczenie zasobu a międzynarodowe stosunki archiwalne. Kształtowanie narastającego zasobu archiwalnego – narzędzia selekcji archiwalnej. Gmachy archiwalne i zasady przechowywania materiałów archiwalnych. Rodzaje zniszczeń materiałów archiwalnych. Konserwacja właściwa i profilaktyka zabezpieczenia materiałów archiwalnych. Scenariusze działań kryzysowych. Reprografia i digitalizacja archiwaliów.	K_W10, K_W11 K_U01, K_U14 K_K01
81.	Metodyka opracowania i udostępniania	Wykład: Zasady, metody i narzędzia opracowywania zasobu archiwalnego. Inwentarze archiwalne – typy i rodzaje. Wstęp do inwentarza zasobu archiwalnego. Inwentaryzacja w systemach teleinformatycznych Indeksy archiwalne Pomoce archiwalne wyższego rzędu. Udostępnianie materiałów archiwalnych. Rola archiwów w społeczeństwie informacyjnym. Ćwiczenia: Opracowanie zasobu staropolskiego Opracowanie archiwalne pieczęci Opracowanie zespołów rodzinno-majątkowych. Opracowanie spuścizn rękopiśmiennych. Opracowanie akt urzędów administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego i miejskiego z XIX i pierwszej	K_W06, K_W07, K_W10 K_U08, K_U11 K_K03

		połowy XX w. Opracowanie akt urzędów administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego i miejskiego powstałych po 1945 r. Opracowanie akt sądowych. Opracowanie dokumentacji geodezyjno-kartograficznej. Opracowanie dokumentacji technicznej. Opracowanie fotografii. Opracowanie akt bankowych. Opracowanie akt przedsiębiorstw, spółdzielczości, organizacji społecznych i stowarzyszeń. Opracowanie nagrań i filmów. Metodyka pracy w archiwach kościelnych. Opracowanie materiałów archiwalnych w bibliotekach i muzeach. Metodyka opracowania materiałów archiwalnych w IPN.	
82.	Paleografia i neografia	Rozwój pisma od średniowiecza do XX w., główne determinanty ewolucji pisma, periodyzacja w rozwoju pisma ręcznego, cechy charakterystyczne pisma łacińskiego, humanistycznego i tzw. neogotyckiego, z uwzględnieniem ich typów wyróżnianych ze względu na zastosowanie (pismo potoczne, kodeksowe, dokumentowe, epigraficzne), techniki odczytywania pisma ręcznego, brachygrafia, odczytywanie tekstów średniowiecznych, nowożytnych oraz dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych.	K_W01, K_W03 K_U12
83.	Narzędzia informatyczne w archiwach	Komputeryzacja archiwów – doświadczenia zagraniczne i polskie. Standardy opisu bibliotecznego: MARC, Dublin Core (DC). Standardy opisu archiwalnego: FOPAR, ISAD (G), ISAAR, ISAF/ISDF, ISIAH, EAD, NOMA, RiC. Archiwalne bazy danych dostępne on-line. Zintegrowany System Informacji Archiwalnej ZoSIA. Otwarty system archiwizacji OSA. Digitalizacja zasobów archiwalnych	K_W01, K_W11 K_U14 K_K02
84.	Postępowanie administracyjne	1. Administracja, prawo administracyjne – jego źródła i zasady. 2. Struktura administracji publicznej – administracja rządowa i samorząd terytorialny 3. Stosowanie prawa przez administrację publiczną 4. Wykonywanie obowiązków administracyjnych, sądowa i pozasądowa kontrola administracji publicznej 5. Kodeks postępowania administracyjnego - zakres obowiązywania, ogólne zasady postępowania administracyjnego 6. Uczestnicy, etapy i czynności procesowe w toku postępowania administracyjnego 7. Decyzje, postanowienia, zaświadczenia	K_W11 K_U01 K_K02
85.	Techniki informacji i komunikacji	Terminologia związana z przekazem informacji. Teorie procesu komunikacji. Przemiany społeczne a zmiany w technologiach komunikacji. Społeczeństwo informacyjne: jego cechy i definicje. Funkcjonowanie bibliotek, archiwów, Uniwersytetu w świecie współczesnym. Tradycyjne i nietradycyjne sposoby przekazu informacji naukowej.	K_W02, K_W10 K_U03 K_K03

86.	Warsztaty projektowe	Określenie przedmiotu i metodologii realizacji projektu; ustalenie metod i zakresu materiału wykorzystywanego w projekcie; zasady podziału ról w projekcie; weryfikacja osiągniętego celu; ocena skutków realizacji projektu dla członków grupy / osoby realizującej projekt.	K_W10 K_U10 K_K01, K_K04
87.	Praktyka w archiwum zakładowym	Podczas praktyk zawodowych w archiwach zakładowych studenci powinni: zapoznać się z obiegiem akt w zakładzie lub instytucji, w której odbywa się praktyka, w tym, jeśli jest to możliwe, z elektronicznym obiegiem dokumentów; zapoznać się z instrukcją kancelaryjną, jednolitym rzeczowym wykazem akt i ewentualnymi innymi normatywami kancelaryjnymi; poznać zasady łączenia dokumentów w akta spraw, w akta osobowe etc.; poznać zasady działania archiwum zakładowego, w tym instrukcję archiwalną; zapoznać się z zasadami przejmowania dokumentacji z jednostek organizacyjnych przez archiwum zakładowe; przeprowadzić segregację dokumentacji niearchiwalnej oznaczonej kategorią B i materiałów archiwalnych oznaczonych kategorią A; zapoznać się z przepisami dotyczącymi brakowania akt i z samą procedurą brakowania; przygotować akta do przekazania do Archiwum Państwowego; zapoznać się z zasadami dotyczącymi udostępniania materiałów archiwalnych i dokumentacji niearchiwalnej przez archiwum zakładowe; zapoznać się ze stosowanymi przez archiwum programami i bazami danych wspomagającymi pracę w archiwum zakładowym.	K_W04 K_W10 K_U10 K_K04
88.	Praktyka w archiwum z zasobem wieczystym	Podczas praktyk zawodowych w archiwach z zasobem wieczystym studenci powinni: zapoznać się z historią, zakresem gromadzenia i zasobem archiwum; zapoznać się z zasadami opracowania zasobu i w miarę możliwości uczestniczyć w pracach związanych z opracowaniem poznać pomoce archiwalne i ewidencyjne archiwum; zapoznać się z zasadami udostępniania materiałów archiwalnych oraz zasadami udzielania informacji archiwalnej; zapoznać się z pracami związanymi z informatyzacją prac w archiwum w tym ze stosowanymi w nim elektronicznymi sposobami opracowywania pomocy archiwalnych; zapoznać się z prowadzonym w archiwum programem konserwacji i digitalizacji zbiorów; zapoznać się ze świadczonymi przez archiwa usługami przechowywania archiwaliów kat. A i B dla podmiotów zewnętrznych.	K_W04, K_W10 K_U10 K_K04
89.	Wybrane zagadnienia historii architektury i budownictwa	Teoria i praktyka budowania oraz urbanistyka w poszczególnych epokach historycznych, w tym podstawowe materiały i konstrukcje budowlane, traktaty i podręczniki architektoniczne. Różnicowanie planów i brył poszczególnych budowli z danych epok według kryteriów tradycji	K_W01, K_W04 K_U01, K_U11 K_K02

		budowania na danym terytorium, funkcji użytkowych, propagandowych, sakralnych itp. Problem klasyfikacji i typologii dawnej architektury i budownictwa. Problem recepcji antycznych wzorów budowania oraz tzw. renesansów/klasycyzmów w historii architektury od średniowiecza do początku XX w. Podział elewacji i ich dekoracja w wybranych budowlach z poszczególnych epok historycznych. Problematyka historyzmu w odniesieniu do architektury XIX w. (teoria i główne realizacje). Użyteczność kryterium stylu w analizie dawnej architektury. Cechy wyróżniające i znaczenie budownictwa przemysłowego i inżynierskiego od końca XVIII w. Postęp techniczny i innowacje w budownictwie na przestrzeni dziejów. Fachowa terminologia niezbędna do opisu i analizy obiektów architektury i budownictwa.	
90.	Podstawy historii sztuki	Metody badawcze historii sztuki: temat i treść, metoda ikonologiczna, metoda formalno-genetyczna (opis i analiza dzieła sztuki), problem stylu w historii sztuki. Teoria sztuki w poszczególnych epokach historycznych (od starożytności do XX w.). Zjawiska artystyczne charakterystyczne dla poszczególnych epok historycznych. Techniki artystyczne i ich rozwój w ramach poszczególnych epok historycznych. Fachowa terminologia niezbędna do opisu dzieła sztuki.	K_W01, K_W04, K_W09 K_U01, K_U11 K_K02
91.	Warsztaty fotograficzne	Wprowadzenie podstawowej terminologii, teoria i praktyka w fotografii dokumentacyjnej. Zasady działania aparatu fotograficznego: obsługa, dobór obiektywu odpowiedniego do danego tematu i zastanych warunków. Techniki wykonywania fotografii dokumentacyjnej z uwzględnieniem zróżnicowanej tematyki (założenie urbanistyczne, pojedynczy budynek, mała architektura, detal, zabytki ruchome; zabytkowe wnętrza i ich wyposażenie). Praktyczne aspekty fotografowania: kompozycja, odpowiednie światło, wyeksponowanie określonych szczegółów danych obiektów na fotografii. Wytyczne dla fotografii inwentaryzacyjnej, wykorzystywanej przy sporządzaniu dokumentacji konserwatorskiej (format, kadrowanie, rodzaje ujęć, oświetlenie itd.). Stosowanie programów graficznych w fotografii: podstawy obróbki zdjęć, kadrowanie, kontrasty itd.	K_W01, K_W07 K_U08, K_U11 K_KS01, K_KS02, K_K04
92.	Podstawy obmiaru zabytków architektury budownictwa i techniki	Różne metody obmiaru, ich specyfika i efekty. Zastosowanie w praktyce narzędzi mierniczych w budyńku oraz w terenie. Wstęp do metodologii dokumentacji inwentaryzacyjnej, podstawy rysunku technicznego, porównanie metod obmiaru. Analiza planów architektonicznych (archiwalnych i współczesnych), skalowanie. Podstawowe techniki pomiarów inwentaryzacyjnych – zajęcia praktyczne w terenie. Podstawowe techniki pomiarów inwentaryzacyjnych dla detalu	K_W07, K_W11 K_U11, K_U09 K_K02, K_K04

		architektonicznego – zajęcia praktyczne we wnętrzu i w terenie. Sporządzanie dokumentacji rysunkowej metodami tradycyjnymi. Podstawy technik komputerowych w wykonywaniu dokumentacji rysunkowej.	
93.	Metodyka historycznych badań mikrograficznych	Metodyka pisania opracowań naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem studiów historycznych dotyczących zabytków i dóbr kultury materialnej. Strategie prowadzenia kwerend w archiwach i bibliotekach naukowych w zakresie zachowanej dokumentacji (w tym dokumentacji budowlanej i technicznej), artykułów prasowych z epoki, źródeł ikonograficznych dokumentujących wizualną historię danego zabytku. Instytucje naukowe zajmujące się przechowywaniem i udostępnianiem źródeł. Strategie pozyskiwania informacji na podstawie krytycznej analizy fachowej literatury (słowniki krajoznawcze i biograficzne, katalogi zabytków sztuki, dokumentacje konserwatorskie, artykuły, monografie i syntezy naukowe). Prezentacja i opracowanie uzyskanych informacji w formie studium historycznego nad danym zabytkiem – podstawowe cechy i funkcje takiego opracowania.	K_W04, K_W10 K_U08 K_K03
94. _	Rewitalizacja zabytków	Założenia dawnych i współczesnych doktryn konserwatorskich (od końca XVIII w. do współczesności). Podstawowe teksty i dokumenty doktrynalne. Pojęcia i terminy funkcjonujące w teorii, praktyce oraz polskim prawodawstwie z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego. Technologia i podstawowe techniki konserwatorskie ze szczególnym uwzględnieniem architektury i budownictwa. Różnica pomiędzy remontem a konserwacją. Ocena wartości zabytkowych w ujęciu Aloisa Riegla i jego naśladowców (M. Dvořák, W. Frodl) oraz modyfikacja tych teorii po II wojnie światowej. Omówienie procesów konserwacji, restauracji, rewitalizacji i adaptacji architektury i budownictwa z poszczególnych epok historycznych do współczesnych funkcji. Etapy działań od fazy rozpoznania wartości zabytkowych, rewaloryzacji do opracowania projektu rewitalizacji i jego realizacji na konkretnych przykładach. Problematyka rewaloryzacji zabytków architektury, przemysłu i techniki XIX i XX w. Popularyzacja wiedzy o zabytkach i społeczne konteksty ochrony dziedzictwa kulturowego.	K_W01, K_W09, K_W11, K_U04, K_U07, K_U10, K_U11 K_K01, K_K02, K_K04, K_K05
95.	Techniki dokumentacji zabytków część I	Najważniejsze pojęcia związane z ochroną zabytków, formy, cele i metody dokumentacji zabytków, karta ewidencyjna zabytków ruchomych sztuki i jej konstrukcja, inwentaryzacja zabytku ruchomego sztuki, GEZ – karta ewidencyjna Gminnej Ewidencji Zabytków i jej konstrukcja, inwentaryzacja obiektu do karty GEZ, karta ewidencyjna dla zespołu zabytków nieruchomych, karta ewidencyjna dla indywidualnego zabytku	K_W04 K_U04 K_K03

		nieruchomego, rubryka nr 13 karty nieruchomości – opis, konstrukcja, budowa, inwentaryzowanie zespołu zabytków w terenie,	
96.	Techniki dokumentacji zabytków część II	Zieleń w otoczeniu zabytku, studium historyczno-konserwatorskie, inwentaryzacja zespołów podworskich, inwentaryzacja zespołów ruralistycznych i urbanistycznych, studium zagospodarowania przestrzennego, inwentaryzacja zabytku nieruchomości, historyczny krajobraz kulturowy miasta w świetle dostępnych materiałów ikonograficznych i jego zmiany aż do czasów współczesnych.	K_W04 K_U04 K_K03
97.	Podstawy analizy historycznej dokumentacji technicznej i kartograficznej	Miejsca przechowywania historycznej dokumentacji kartograficznej, budowlanej i technicznej, Messtischblatt jako historyczne źródło kartograficzne, historyczna dokumentacja budowlana, dokumentacja techniczna – locja kanału, profil podłużny linii kolejowej, dokumentacja techniczna wybranych urządzeń i maszyn.	K_W06 K_U04 K_K02
98.	Prawne aspekty ochrony i zarządzania dobrami kultury materialnej	Prawo ochrony dziedzictwa kultury jako dyscyplina nauki, formy prawne ochrony zabytków, przestępstwa i wykroczenia przeciwko zabytkom, zadania i kompetencje organów administracji państwowej w zakresie ochrony zabytków, restytucja strat wojennych, specyfika użytkowania obiektu wpisanego do rejestru zabytków.	K_W06, K_W07 K_U12 K_K02
99.	Wybrane problemy historii techniki XVIII – XX w.	Rewolucja przemysłowa - istota zjawiska. Źródła napędu na przestrzeni dziejów (od koła wodnego do turbiny w elektrowni atomowej). Maszyna parowa i jej wpływ na industrializację oraz komunikację. Kolej lokomotywą XIX-wiecznego postępu technicznego. Przełomy technologiczne w produkcji tkanin. Zarys techniki i technologii wytwarzania tkanin. Fenomen rozwoju włókiennictwa sudeckiego XVII-XX w. Przełomy technologiczne w hutnictwie żelaza i cynku XVIII-XIX w. Górnictwo węgla kamiennego na przestrzeni dziejów. Przemysłowe krajobrazy kulturowe i ich architektura. Polscy pionierzy techniki.	K_W 01 K_U03, K_U10 K_K02, K_K05
100.	Praktyka w instytucjach zajmujących się dokumentowaniem i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym	W zależności od profilu działalności Zakładu pracy wykonywanie lub uczestniczenie w wykonywaniu: inwentaryzacji danych obiektów (w tym kart ewidencyjnych zabytków), opracowań historycznych, rewaloryzacji, bądź interpretacji danego obiektu lub zasobu zabytkowego, tworzeniu/uzupełnianiu baz danych (tradycyjnych lub cyfrowych), katalogów zabytków, bądź innych materiałów o charakterze informacyjnym, popularyzatorskim lub sprawozdawczym, dokumentacji fotograficznej i pomiaru zabytków, projektów urządzania wystaw, imprez okolicznościowych, wykładów, odczytów, itp., porządkowania dokumentacji	K_W11 K_U11, K_U12 K_K04

101.	Region w teorii i praktyce	Różne aspekty postrzegania regionu teoretycznie i praktycznie przez pryzmat nauk przyrodniczych, ekonomicznych i humanistycznych; przyrodnicze, ekonomiczne i humanistyczne uwarunkowania istnienia i funkcjonowania regionu; ogólne przedstawienie zależności zjawisk i procesów historycznych od warunków naturalnych i ekonomiczno-społecznych.	K_W03, K_W06 K_U05 K_K02
102.	Regiony i regionalizmy w Europie	Pojęcia regionu, regionalizmu w Europie w nawiązaniu do przeszłości i współczesnie; historia wybranych państw, regionów i narodów europejskich od średniowiecza po współczesność; regionalny rozwój społeczno-polityczny i kulturowy Francji; rozwój państwa Franków; herezje prowansalskie; wpływ reformacji na odrębność i suwerenność polityczną regionów i państw w Europie; regionalny wymiar rewolucji politycznych w Anglii i Francji w XVII-XVIII w.; budowanie świadomości narodowej w Europie w XIX w.; zasada samostanowienia narodowego na przykładzie Wiosny Ludów i irredentyzmu w Niemczech i we Włoszech; znaczenie I wojny światowej w rozwoju XX-wiecznego nacjonalizmu i separatyzmu; regionalizmy w Europie po 1945 r.; rozwój dążeń separatystycznych we Flandrii, Katalonii, Kraju Basków, Walii, Szkocji w okresie XIX-XX w. w świetle rozwoju nowoczesnych państw narodowych; konflikty na Bałkanach w XX w. jako przykład regionalizmu i separatyzmu na tle narodowościowym, etnicznym i wyznaniowym; regionalizmy i nacjonalizmy europejskie wobec procesu integracji Europy na przełomie XX i XXI w.	K_W01, K_W02 K_U02, K_U03 K_K02, K_K01
103.	Polityka regionalna UE	Pojęcie "Europy" od czasów starożytnych i średniowiecza; idea Zachodu i wspólnoty zachodniej w historii Europy; koncepcje wspólnoty europejskiej w średniowieczu i epoce nowożytnej; rola myśli oświeceniowej, wolnego handlu i kolonializmu w budowaniu świadomości europejskiej; system kontynentalny w okresie napoleońskim; Święte Przymierze; Młoda Europa w XIX w.; zjednoczenie Niemiec i Włoch; pozytywizm; rola ideologii nacjonalistycznej i socjalistycznej; panslawizm; Mitteleuropa; znaczenie I wojny światowej dla dążeń zjednoczeniowych w Europie; ideologie totalitarne w XX w.; konferencja paryska i Liga Narodów; koncepcja Paneuropy; skutki II wojny światowej dla nacjonalizmów europejskich i integracji międzynarodowej; brytyjskie założenia powojennego zjednoczenia Europy; geneza EWWiS i EWG; "atlantydy" i "gaulliści", zjednoczenie Niemiec i zakończenie podziału Europy w 1990 r.; cele i rozwój polityki regionalnej EWG; traktat z Maastricht, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego; stosunki pomiędzy państwami, regionami a instytucjami EWG i UE na przykładach	K_W01, K_W02 K_U02, K_U05 K_K02, K_K03

		Francji i Wielkiej Brytanii po 1945 r.; rola Niemiec w EWG i UE; polityka regionalna EWG-UE wobec Włoch, Grecji, Irlandii i Polski; wpływ polityki regionalnej UE na tożsamość polityczną regionów; podziały ekonomiczne centrum-peryferie; Grupa Wyszehradzka; polityka UE w ujęciu regionalnym wobec wyzwań i kryzysów demograficznych i migracyjnych.	
104.	Walory przyrodniczo-ekonomiczne regionu i ich promocja	Wiedza ogólnogeograficzna w warsztacie historyka regionalisty; ogólne przedstawienie zależności zjawisk i procesów historycznych od warunków naturalnych; ochrona środowiska, tereny przyrodniczo zdegradowane lub zagrożone, parki narodowe i krajobrazowe; krajobraz a kultura.	K_W05, K_W11 K_U10, K_U11 K_K01, K_K04
105.	Funkcjonowanie administracji regionalnej w Polsce	Teoria i praktyka organizacji administracji w Polsce. Reforma administracyjna i samorządowa z 1999 r. Działalność administracji samorządowej: Władze, zakres działania i zadania gminy. Władze, zakres działania i zadania powiatu. Władze, Zakres działalności samorządu województwa. Wojewoda jako przedstawiciel Rady Ministrów w regionie.	K_W11 K_U11 K_K05
106.	Planowanie strategii rozwoju regionu	Omówienie wybranych dokumentów strategicznych UE oraz ogólnopolskich. Omówienie wzorca procedury budowy strategii rozwoju jednostki samorządu lokalnego. Analiza strategii rozwoju wybranych gmin.	K_W11 K_U11 K_K05
107.	Dziedzictwo kulturowe Śląska na tle innych regionów	Historycznie uwarunkowana współczesna spuścizna kulturowa Śląska na tle innych regionów polskich i z państw ościennych; pierwotne granice Śląska oraz ich najważniejsze zmiany zewnętrzne i wewnętrzne; periodyzacja dziedzictwa kulturowego Śląska; sprawy językowo-etniczno-narodowe; sprawy wyznaniowe; tradycja piastowska; przyswajanie dziedzictwa kulturowego od 1945 r. do dziś; Śląsk jako kraj pomostowy między germańskim Zachodem a słowiańskim Wschodem; zarys dziedzictwa kulturowego poszczególnych polskich regionów (województw) ze Śląskiem w tle; (ogólno)śląski region kulturowy.	K_W11, K_W01 K_U01, K_U11 K_K02, K_K05
108.	Funkcje turystyki w regionie	Rozumienie turystyki i jej obecnej roli w świecie; lokalny, regionalny, krajowy, globalny wymiar turystyki; turystyczna wizytówka regionu; turystyka historyczna; praktyczne realizowanie turystyki regionalnej; ocena i promocja potencjału turystycznego; różne rodzaje turystyki kulturowej.	K_W03, K_W11 K_U11, K_U12 K_K01, K_K05
109.	Kształtowanie przestrzeni lokalnej	Czym jest gospodarka przestrzenna. Planowanie przestrzenne w gminie: Plan zagospodarowania przestrzennego. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Warunki zabudowy. Planowanie przestrzenne na innych obszarach. Analiza wybranych ustaw, np. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz tzw. „Lex deweloper”.	K_W11 K_U11 K_K05

110.	Gospodarka jako wyznacznik regionu	Ośrodki wczesnokapitalistyczne w Europie - włoskie miasta i potęgę handlowe, Niderlandy; znaczenie etyki pracy w rozwoju wczesnego kapitalizmu; angielski merkantylizm; wolny handel i Imperium Brytyjskie; gospodarka towarowo-pieniężna i folwarczno-pańszczyźniania w Europie zachodniej i wschodniej, europejski "dualizm gospodarczy"; rola szlachty w budowie gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej Rzeczypospolitej; ziemie polskie jako "spichlerz narodów"; początki industrializacji na Śląsku i rola administracji pruskiej; uprzemysłowienie ziem polskich pod zaborami; Zagłębie Dąbrowskie i Łódź; nacjonalizm gospodarczy; podziały ekonomiczne regionów i ziem polskich w II RP - Galicja, Wielkopolska, G. Śląsk, Kresy; Centralny Okręg Przemysłowy i rozwój Gdyni; projekty gospodarcze Niemiec wobec Europy Środkowo-Wschodniej w XX w.; Wielki Kryzys Gospodarczy lat 30. XX w. - znaczenie dla rozwoju regionów; potencjał gospodarczy regionów wobec globalizacji ekonomicznej po 1945 r., system z Bretton Woods; regiony polskie w warunkach gospodarki centralnie planowanej okresu PRL; funkcjonowanie RWPG w krajach bloku wschodniego; transformacja gospodarcza w Polsce lat 90. XX w. i jej wpływ na rozwój regionalny.	K_W01, K_W06 K_U01, K_U05 K_K02, K_K03
111.	Walory historyczno-kulturowe regionu i ich promocja	Identyfikacja i ocena zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego. Analiza możliwości wykorzystania dziedzictwa w celu promocji gminy. Narzędzia upowszechniające wiedzę o dziedzictwie i aktywizujące społeczność oraz narzędzia finansowe wspierające zarządzanie i promocję lokalnego dziedzictwa. Przygotowanie programu ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego w gminie.	K_W11 K_U11 K_K05
112.	Administracja regionalna i samorząd w Europie	Tradycje samorządu i samorządności w Europie począwszy od monarchii stanowej i demokracji szlacheckiej. Europejska Karta Samorządu Lokalnego z 1985 oraz inne europejskie dokumenty „samorządowe”. Omówienie administracji regionalnej i samorządu lokalnego w państwach europejskich na przykładach: Austrii, Belgii, Chorwacji, Czech, Danii, Finlandii, Francji, Holandii, Irlandii, Niemiec Serbii, Słowenii, Turcji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii.	K_W11 K_U11 K_K02
113.	Praktyka badań historii lokalnej	Różne aspekty zastosowania kompetencji z zakresu historii lokalnej jako jednego z etapów poznawczych wiedzy historycznej; przydatność (historycznego) krajoznawstwa, terenoznawstwa i realioznawstwa dla historii lokalnej. Turystyka krajoznawcza, z uwzględnieniem specyfiki terenów nizinnych, nadwodnych czy górzystych.	K_W05, K_W06 K_U07, K_U12 K_K02, K_K05

114.	Praktyka w jednostkach samorządowych lub muzeach regionalnych	Muzea regionalne, parki kulturowe oraz instytucje kultury: Specyfika pracy i cele działania. Punkt ciężkości zbiorów oraz zasób danej instytucji. Struktura instytucji i współpraca różnych działów. Źródła finansowania. Współpraca z innymi polskimi muzeami regionalnymi oraz instytucjami kultury. Ewentualna współpraca międzynarodowa z muzeami, instytucjami oraz osobami prywatnymi. Współpraca z samorządami. Udział instytucji w promocji miasta i regionu. Sposób pozyskiwania eksponatów oraz rozszerzania zasobu zbiorów. Jednostki samorządu terytorialnego: Specyfika pracy urzędnika samorządowego. Struktura urzędu, ze szczególnym uwzględnieniem spraw dotyczących rozwoju, ochrony dziedzictwa kulturowego i promocji danego terenu. Obieg dokumentów. Struktura finansowania projektów o profilu regionalnym i lokalnym. Horyzontalna i wertykalna współpraca z innymi jednostkami samorządowymi. Formy współpracy międzynarodowej. Przygotowanie projektów unijnych. Inicjatywy rozwoju miasta i regionu ze szczególnym uwzględnieniem aspektów historycznych. Organizacje pozarządowe: Charakter i struktura organizacji. Działania nakierowane na promocję regionu oraz ochronę dziedzictwa kulturowego. Metody pracy. Źródła finansowania i struktura finansów. Współpraca z samorządami. Uwzględnienie specyfiki regionu czy miejscowości. Działania na rzecz regionu. Próba znalezienia nowych pomysłów wykorzystania wiedzy historycznej o regionie dla jego promocji.	K_W11 K_U11, K_U12 K_K04, K_K05
115.	Zarys historii wojen i wojskowości do upowszechnienia broni palnej	Organizacja armii starożytnych. Miejsce sił zbrojnych w organizacji państwa starożytnych. Przebieg najważniejszych konfliktów w starożytności. Narodziny piśmiennictwa wojskowego. Organizacja armii średniowiecznych. Logistyka. Sztuka prowadzenia kampanii. Sztuka prowadzenia bitew. Miti rycerski. Wyprawy krzyżowe. Specyfika wschodniego TDW w Europie, jego specyfiki i właściwości w średniowieczu. Główne konflikty zbrojne epoki. Strategia i taktyka w epoce nowożytnej. Rewolucja czarno-prochowa. Organizacja armii nowożytnych. Miejsce armii nowożytnych w systemach politycznych nowożytnego świata. Piśmiennictwo wojskowej nowożytności.	K_W01, K_W02 K_W05, K_W11 K_U01, K_U02 K_K01, K_K02
116.	Wojsko a gospodarka	Gospodarcze podstawy armii starożytnych i średniowiecznych. Gospodarcze podstawy armii po rewolucji prochowej. Gospodarka a wojsko w dobie mechanizacji wojny. Przemiany gospodarcze a model armii. Wojna totalna a gospodarka na przykładzie wojen światowych.	K_W01, K_W02, K_W04 K_W05, K_U01, K_U02, K_K01, K_K02

		Gospodarcze fundamenty zimnej wojny. Gospodarka państwa a możliwości strategiczne. Źródła i ich charakterystyka.	
117.	Zarys historii wojen i wojskowości w okresie rewolucji militarnej	Dyskusja nad koncepcją rewolucji militarnych. Rola wojska jako czynnika tworzącego państwa nowożytnie. Miejsce armii nowożytnych w systemach politycznych nowożytnego świata. Organizacja armii nowożytnych. Piśmiennictwo wojskowej nowożytności. Główne formacje taktyczne armii nowożytnych (Tercios, brygada niderlandzka, brygada szwedzka). Odrębność staropolskiej sztuki wojennej. Wojna trzydziestoletnia jako katalizator przemian w sztuce wojennej. Armia francuska za Ludwika XIV. Armia pruska Fryderyka Wielkiego. Przemiany w sztuce wojennej pod wojnie siedmioletniej. Narodziny teoretycznej myśli wojskowej. Rola fortyfikacji w nowożytnej sztuce wojennej.	K_W01, K_W02, K_W05 K_W011, K_W013 K_U01, K_U02 K_K01 K_K02
118.	Zarys historii wojen i wojskowości od rewolucji francuskiej	Organizacja armii w XIX stuleciu. Główne konflikty zbrojne XIX stulecia (powstanie listopadowe, wojna krymska, wojny zjednoczeniowe, X wojna rosyjsko-turecka, wojna rosyjsko-japońska, wojny bałkańskie, wojny kolonialne). Sposoby kompletowania sił zbrojnych. Rola sił zbrojnych w systemie politycznym w XIX wieku. Wpływ przemian technicznych na rozwój strategii i taktyki w wieku XIX. Wpływ techniki na zmiany w sztuce wojennej. Przemiany sztuki wojennej podczas I wojny światowej. Główne problemy historii wojskowej po zakończeniu pierwszej wojny światowej. Rozwój technicznych środków walki między wojnami światowymi. Druga wojna światowa i rozwój militarny w jej trakcie. Rewolucja nuklearna i jej wpływ na prowadzenie działań zbrojnych w kontekście zimnej wojny. Przyczyny zakończenia zimnowojennych zmagania.	K_W01, K_W02, K_W05 K_W11 K_U01, K_U03 K_K01, K_K02
119.	Myśl wojskowa	Pojęcie myśli wojskowej i jej miejsce w badaniach historyczno-wojskowych. Rozwój myśli wojskowej od starożytności do czasów współczesnych. Piśmiennictwo wojskowe, a myśl wojskowa. Proces kształtowania doktryn wojennych, rola studiów analitycznych, planów wojennych, memoriałów i innych w tym procesie.	K_W01, K_W03, K_W06 K_W11 K_U05, K_K01, K_K05
120.	Historia uzbrojenia i techniki wojskowej	Historia broni białej od starożytności do czasów współczesnych. Historia rozwoju broni palnej. Historia rozwoju broni oblężniczej. Rozwój technicznych środków walki w wieku XIX i XX.	K_W01, K_W03, K_W06 K_U05, K_U03, K_K01, K_K02
121.	Wybrane problemy wojskowości współczesnej	Główne problemy wojskowości po zakończeniu zimnej wojny. Operacja „Pustynna Burza” jako wzór nowoczesnej operacji wojskowej. Wojna na Bałkanach. Amerykańskie koncepcje RMA. Wojna z terroryzmem. Rosyjska inwazja na Gruzję i Ukrainę. Militaryzacja przestrzeni kosmicznej. Koncepcja wojen IV generacji. Konflikty w Afryce i	K_W01, K_W02, K_W05 K_U01, K_U02 K_K01, K_K02

		postmodernistyczne teorie wojen. Broń masowego rażenia we współczesnym świecie. Wojsko Polskie po 1989 r.	
122.	Zarys dziejów Wojska Polskiego	Wojsko Polskie – wprowadzenie do problemu. Początki polskiej wojskowości X-XII w. Siły zbrojne Piastów i Jagiellonów. Powstanie i cechy staropolskiej sztuki wojennej. Przemiany organizacyjne wojska Rzeczypospolitej Szlacheckiej w XVI i XVII w. Polska sztuka wojenna w konfliktach XVII stulecia na tle tendencji europejskich. Upadek wojska polskiego w XVIII w. Wojsko Polskie w okresie upadku Rzeczypospolitej 1792-1807. Armia Księstwa Warszawskiego i polskie formacje wojskowe doby napoleońskiej. Wojsko Polskie Królestwa Polskiego i wojna polsko-rosyjska. Przerwana ciągłość – polskie formacje wojskowe przed 1914 r. Droga do odrodzenia Wojska Polskiego 1914-1921. Wojsko Polskie II RP 1921-1947. Polskie formacje wojskowe i konspiracyjne w czasie II wojny światowej. Geneza i cechy ludowego Wojska Polskiego	K_W01, K_W02, K_W03 K_U01, K_U03 K_K02, K_K6
123.	Broń pancerna i mechanizacja wojny	Rewolucja w środkach transportu i jej wpływ na mechanizację wojny. Pierwsze koncepcje konstrukcji czołgu. Doświadczenia z użyciem czołgów w I wojnie światowej. Niemieckie problemy z rozwojem broni pancernej podczas I wojny światowej. Początkowy etap rozwoju teorii wojny pancernej w Wielkiej Brytanii (Fuller, Liddell Hart). Współpraca niemiecko-sowiecka w dziedzinie rozwoju broni pancernej. Użycie czołgów w konfliktach zbrojnych w latach 1918-1939. Mechanizacja armii jako problem ekonomiczny. Rozwój teorii wojny pancernej w Niemczech (Guderian, Eimannsberger, Nehring). Rozwój broni pancernej w ZSRS do 1941 r. Mł. Blitzkriegu 1939-1943. Broń pancerna w końcowym etapie II wojny światowej. Wojska pancerne okresu zimnej wojny. Kryzys czołgu u progu XXI w.	K_W01, K_W02, K_W03 K_U01, K_U03, K_U07 K_K01
124.	Militarne aspekty historii region	Główne konflikty zbrojne toczące na terenie Śląska. Architektura obronna Śląska. Historia uzbrojenia na Śląsku. Znaczenie strategiczne Śląska. Mity historiograficzne: Głogów, Psie Pole, Legnica. Wojny husyckie. Wojna trzydziestoletnia na Śląsku. Wojny śląskie. Armia napoleońska na Śląsku. Pruski system obronny na Śląsku 1815-1914. Powstania śląskie. Obszar Śląska w systemie obronnym Polski i Niemiec w latach 1921-1939. Walki na Śląsku w 1939 r. Działania operacyjne na Śląsku w 1945 r. Śląski Okręg Wojskowy	K_W01, K_W02, K_W05 K_U01, K_U02 K_K01, K_K05, K_K06
125.	Systemy obronne, architektura i sztuka fortyfikacyjna	Starożytna sztuka fortyfikacyjna. Średniowieczna architektura obronna. Architektura obronna po rewolucji prochowej. Tracce italiane i rozwój twierdz bastionowych. Twierdza a koncepcje rewolucji militarnej. Sztuka oblężnicza. Szkoła holenderska. Szkoła włoska. Vauban i inżynierowie francuscy. Rola twierdz w wojnach Ludwika XIV. Twierdze pruskie w	K_W02, K_W11 K_U07, K_U10 K_KS02, K_K07

		czasach Fryderyka Wielkiego. Rola twierdz w wojnach fryderycjańskich i napoleońskich. Budownictwo obronne po wojnach napoleońskich. Rozwój koncepcji fortyfikacji polowych. Twierdze poligonalne i fortowe. Rozwój artylerii a zmiany w systemach fortyfikacyjnych. Fortyfikacje w czasie wojen światowych. Zimna wojna a architektura obronna. Schrony przeciwatomowe.	
126.	Psychologia dla nauczycieli	procesy poznawcze - spostrzeganie, odbiór i przetwarzanie informacji- myślenie i rozumowanie- mowa - pamięć i uwaga- modele uczenia się - koncepcje klasyczne, współczesne ujęcia w oparciu o wyniki badań neuropsychologicznych - emocje i motywacja w procesach regulacji zachowań - zdolności uzdolnienia - inteligencja i style poznawcze temperament i osobowość	N_W13 N_W16
127.	Psychologia rozwoju człowieka	sylwetka rozwojowa ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości - rozwój fizyczny, motoryczny, psychoseksualny - rozwój procesów poznawczych (myślenie, mowa, spostrzeganie, uwaga, pamięć -rozwój społeczno-emocjonalny i moralny - zmiany fizyczne i psychiczne zmiany fizyczne i psychiczne w okresie dojrzewania, rozwój wybranych funkcji psychicznych, rozwój i kształtowanie osobowości, rozwój w kontekście wychowania, krystalizowania się tożsamości, dorosłości, identyfikacji z nowymi rolami społecznymi, a także kształtowania się stylu życia".	N_W14 N_U14 N_U16
128.	Wspomaganie rozwoju dziecka i dysharmonie rozwojowe	teorie integralnego rozwoju ucznia - norma rozwojowa - dysharmonie i zaburzenia rozwojowe u uczniów a ich funkcjonowanie w grupie rówieśniczej - zaburzenia funkcjonowania w okresie dorastania - wspomaganie rozwoju uzdolnień i zainteresowań (uczeń nadpobudliwy – zaburzenia zachowania - uczeń nieśmiały – obniżenie nastroju, depresja - dziecko w sytuacji kryzysowej i traumatycznej - zachowania autodestruktywne, próby samobójcze; trudności w uczeniu się, ich przyczyny i strategie ich przezwyciężania, zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie, specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia oraz trudności w uczeniu się wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej oraz zaburzeń rozwoju zdolności, w tym językowych i arytmetycznych i sposoby ich przezwyciężania.	N_W14, N_W16, N_W21 N_U21
129.	Psychologiczne podstawy pracy nauczyciela	poznanie i spostrzeganie społeczne - postawy, stereotypy, uprzedzenia - zachowania społeczne i ich uwarunkowania - sytuacja interpersonalna porozumiewanie się w sytuacjach konfliktowych - empatia i inteligencja	N_W15, N_W16, N_W17 N_U17, N_U18, N_U19

		emocjonalna - zachowania asertywne, agresywne, uległe (- reguły współdziałania - nauczyciel w procesie komunikacji – autoprezentacja - procesy komunikowania się - komunikacja niewerbalna - aktywne słuchanie, efektywne nadawanie - porozumiewanie się emocjonalne w klasie - style komunikowania się uczniów i nauczyciela - bariery i trudności w procesie komunikowania się, techniki i metody usprawniania komunikacji z uczniem, stres i wypalenie zawodowe.	
130.	Pedagogika dla nauczycieli – konwersatorium i Wykład	Konwersatorium: proces wychowania, jego struktura, właściwości, dynamika - przymus i swoboda w wychowaniu. -wychowanie adaptacyjne i emancypacyjne -wychowanie a manipulacja - podmiotowość w wychowaniu - style i postawy wychowawcze - szkoła jako instytucja wychowawcza - kształtowanie i zmiana postaw - praca z grupą rówieśniczą - tworzenie klimatu wychowawczego w klasie i w szkole - plan pracy wychowawczej -metody wychowawcze i ich skuteczność - umiejętności wychowawcze - trudności wychowawcze -konflikty w klasie - błędy wychowawcze, pozaszkolne instytucje wychowawcze i resocjalizacyjne - współpraca rodziny i szkoły - program wewnętrzny nauczyciela -wiedza prywatna, potoczna a wiedza naukowa nauczyciela - agresja i przemoc w tym agresja elektroniczna) - uzależnienia (w tym od środków psychoaktywnych i komputera),- profilaktyka w szkole, konstruowanie klasowych i szkolnych programów profilaktycznych - promocja i ochrona zdrowia uczniów, alternatywne formy edukacji oraz działania wychowawczo-profilaktyczne, .zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami. Wykład: - media i ich wpływ wychowawczy,- funkcje i cele edukacji szkolnej; modele współczesnej szkoły, pojęcie ukrytego programu szkoły; działania wychowawczo-profilaktyczne, etyka zawodowa nauczyciela; wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę, obowiązki nauczyciela jako wychowawcy klasy, metodyka pracy wychowawczej	N_W13, N_W15, N_W18, N_W19, N_W20, N_W21 N_U24, N_U25, N_U33 N_K14
131.	Pedagogika – uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	pomoc psychologiczno-pedagogiczna w szkole –formy i zasady udzielania wsparcia - specjalne potrzeby edukacyjne uczniów i ich uwarunkowania diagnoza funkcjonalna – cele, metody, etapy - narzędzia stosowane w diagnozie nauczycielskiej - dostosowanie procesu kształcenia do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów - projektowanie wsparcia, konstruowanie indywidualnych pro-gramów rozwoju uczniów - ocena skuteczności wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	N_W13, N_W15, N_W21, N_W22, N_W23 N_U24, N_U29

		- uczeń z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną - uczeń z zaburzeniami ze spektrum autyzmu - uczeń z zaburzeniami wzroku - uczeń z zaburzeniami słuchu - uczeń z zaburzeniami w komunikowaniu się - współpraca rodziny i szkoły w procesie wspierania rozwoju uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi - uczeń z trudnościami w uczeniu się - uczeń z trudnościami adaptacyjnymi, związanymi z doświadczeniem migracyjnym - różnicowanie, indywidualizacja i personalizacja pracy z uczniami - integracja i inkluzja - edukacja włączająca - przykłady dobrych praktyk .	
132.	Pedagogiczne podstawy pracy nauczyciela	rola początkującego nauczyciela w szkolnej rzeczywistości - najczęstsze problemy początkujących nauczycieli - uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela - plan pracy wychowawczo-profilaktycznej - wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej - metody i techniki określania potencjału ucznia - przygotowanie uczniów do uczenia się przez całe życie - style kierowania klasą, ład i dyscyplina - rozwijanie u dzieci, uczniów lub wychowanków kompetencji komunikacyjnych i umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji - współpraca rodziny i szkoły	N_W18 N_W19 N_W20 N_W21, N_W24, N_U30
133.	Elementy prawa oświatowego i bezpieczeństwo w szkole	międzynarodowe i krajowe regulacje dotyczące praw człowieka odpowiedzialność prawna opiekuna, nauczyciela, wychowawcy - źródła prawa oświatowego - struktura systemu oświaty i funkcjonowanie placówek oświatowych - nauczycielska pragmatyka zawodowa - procedury; postępowania nauczycieli w przypadku różnego rodzaju zagrożeń - pierwsza pomoc - choroby zawodowe nauczycieli - uczeń przewlekle chory.	N_W19 N_W20 N_W21, N_U24, N_U28
134.	Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole (śródroczna)	zapoznanie się ze specyfiką szkoły, w której praktyka jest odbywana, poznanie jej sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji- obserwowanie: pracy wychowawcy klasy, jego interakcji z uczniami oraz sposobu, w jaki planuje i przeprowadza zajęcia wychowawcze; sposobu integracji działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych przez nauczycieli przedmiotów; pracy rady pedagogicznej i zespołu wychowawców klas; pozalekcyjnych działań opiekuńczo-wychowawczych nauczycieli, w tym podczas dyżurów na przerwach międzylekcyjnych i zorganizowanych wyjść grup uczniowskich; opis i analiza sytuacji i zdarzeń pedagogicznych zaobserwowanych lub doświadczonych w czasie praktyk; zaplanowanie i przeprowadzenie zajęć wychowawczych pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych; integrowanie działań opiekuńczo- wychowawczych i dydaktycznych przez nauczycieli	N_W25 N_W26, N_W27, N_U31 N_U32, N_U33

		przedmiotowych; przeprowadzenie pod nadzorem opiekuna zajęć wychowawczych, przeprowadzenie rozmowy z uczniem na temat jego uzdolnień i zainteresowań - opis i analiza zaobserwowanych i doświadczonych w czasie praktyki zdarzeń pedagogicznych - prowadzenie dokumentacji praktyki psychologiczno- pedagogicznej, w tym protokołów obserwacji zachowań ucznia i arkusza analizy pracy wychowawczej nauczyciela.	
135.	Emisja głosu	język jako narzędzie pracy nauczyciela - praca z uczniami z ograniczoną znajomością języka polskiego lub zaburzeniami komunikacji językowej - porozumiewanie się w celach dydaktycznych – sztuka wykładania, sztuka zadawania pytań, sposoby zwiększania aktywności komunikacyjnej uczniów - praktyka wystąpień publicznych, poprawność językowa, etyka języka, etykieta korespondencji tradycyjnej i elektronicznej - emisja głosu – budowa, działanie i ochrona narządu mowy - warsztaty emisji głosu.	N_W34, N_U40, N_U41, N_K17
136.	Kompetencje psychologiczno- pedagogiczne nauczyciela - seminarium z elementami warsztatu	Kompetencje psychologiczno- pedagogiczne nauczyciela - ocena jakości pracy nauczyciela, zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju zawodowego, uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela; zagadnienie autorefleksji i samorozwoju: zasoby własne w pracy nauczyciela – identyfikacja i rozwój, indywidualne strategie radzenia sobie z trudnościami, stres i nauczycielskie wypalenie zawodowe; zaprojektowanie ścieżki własnego rozwoju zawodowego; formułowanie ocen etycznych związanych z wykonywaniem zawodu nauczyciela; wykorzystanie zdobytej wiedzy psychologicznej do analizy zdarzeń pedagogicznych".	N_W17, N_W19 N_U17, N_U23, N_U25, N_U26 N_K9, N_K10, N_K12, N_K13
137.	Podstawy dydaktyki	Pojęcie i przedmiot dydaktyki, w tym dydaktyki historii. Cele nauczania historii, ze szczególnym uwzględnieniem rozwijania myślenia historycznego. Podstawowe metody nauczania historii. Zasady nauczania i ich praktyczne zastosowania. Środki dydaktyczne stosowane w nauczaniu i uczeniu się historii. Podręcznik i jego funkcje dydaktyczne. Budowa lekcji i rodzaje lekcji. Kontrola i ocena. Strategie konstruowania procesu dydaktycznego, z uwzględnieniem celów i metod weryfikacji ich osiągania, a także różnorodności metod nauczania i stosowanych środków dydaktycznych. Praca z uczniem ze specyficznymi trudnościami w nauce na lekcjach historii. Praca z uczniem zdolnym na lekcjach historii.	N_W13, N_W35, N_W36 N_W37, N_W38, N_W39 N_W40, N_W41, N_W42 N_W43, N_W44, N_W45 N_W46, N_W47, N_W48 N_W49, N_U14, N_U34, N_U37, N_U36, N_U37, N_U38, N_U39
138.	Dydaktyka historii w szkole podstawowej I-II	I Cele nauczania historii w szkole podstawowej. Podstawa programowa. Taksonomia celów nauczania historii. Podręcznik i analiza dydaktyczna wybranych podręczników do historii. Środki dydaktyczne i ich podział.	N_W35, N_W36, N_W37, N_W38, N_W39, N_W40, N_W41, N_W42, N_W43,

		Praca z mapą na lekcjach historii. Tradycyjne metody nauczania: opis, opowiadanie, wykład. Drzewko decyzyjne. Metoda kolorowych kapeluszy. Umiejętność robienia notatek. Kształcenie wyobraźni i pojęcia historyczne. Rozmowa nauczająca, praca pod kierunkiem, elementy dyskusji. Obraz statyczny w nauczaniu historii i społeczeństwa jako źródło wiedzy. Budowa lekcji historii i przygotowanie konspektu lekcji. II Metody utrwalania materiału i lekcje powtórzeniowe. Kontrola wiedzy ucznia. Ocena pracy uczniów. Testy i sprawdzanie kompetencji uczniów. Uczenie przez zabawę – gry dydaktyczne. Praca domowa. Zeszyty ćwiczeń i zeszyt domowy ucznia. Inscenizacja i elementy dramy. Humor na lekcji historii. Film historyczny w nauczaniu. Programy historyczne w nauczaniu historii i społeczeństwa. Jak zwiedzać muzeum z pożytkiem. Wykorzystanie źródeł w nauczaniu. Literatura piękna w nauczaniu. Literatura popularnonaukowa w nauczaniu historii. Wycieczka historyczna i jej walory edukacyjne. Biografistyka w nauczaniu historii. Dokumenty życia osobistego i ich znaczenie w nauczaniu. Lekcje historii – przygotowanie do praktyk.	N_W44, N_W45, N_W46, N_W47, N_W48, N_W49 N_U12, N_U16, N_U42, N_U43, N_U44, N_U45. N_U46, N_U47, N_U48. N_U49, N_U50, N_U51, N_U52 N_K01, N_K04, N_K18, N_K19, N_K20, N_K21, N_K22, N_K23, N_K24, N_K25, N_K26
139.	Praktyka śródroczna z historii w szkole podstawowej	Przypomnienie budowy lekcji (klasycznej, utrwalającej wiedzę i sprawdzającej). Przypomnienie zasad formułowania celów nauczania historii. Omówienie wzorcowych konspektów lekcji. Przygotowanie arkusza hospitacji lekcji i omówienie jego poszczególnych elementów. Hospitowanie 1-2 lekcji historii w szkole ćwiczeń. Omawianie według zasad arkusza hospitacji. Przeprowadzanie lekcji przez studentów – zajęcia praktyczne. Ewaluacja zajęć praktycznych.	N_W50 N_W51, N_W52 N_K27
140.	Praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej	Wspólne planowanie przebiegu praktyk przez studenta i nauczyciela opiekuna; zapoznanie studenta z podstawową dokumentacją szkolną i najważniejszymi funkcjami dziennika elektronicznego, z programem studiów (w odniesieniu do obowiązującej podstawy programowej), regularna hospitacja przez studenta lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie, obserwacja działań dydaktycznych nauczyciela-opiekuna, analiza i formułowanie wniosków, konsultacja i omawianie obserwowanych lekcji z nauczycielem opiekunem, prowadzenie wskazanych przez nauczyciela opiekuna praktyki wybranych tematów lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie (nie mniej niż wyznacza program praktyk), indywidualna praca studenta nad konspektami i materiałami do prowadzenia lekcji, wspólna analiza z nauczycielem opiekunem praktyk prowadzonych samodzielnie lekcji, w miarę możliwości wynikających z realizacji programu szkolnego prowadzenie różnych typów lekcji (lekcje bieżące, powtórzeniowe, sprawdziany), ćwiczenie umiejętności	N_W50, N_W51, N_W52 N_U14, N_U53, N_U54 N_K27

		kreowania i praktycznego opracowania zadanego tematu lekcji bieżącej lub powtórzeniowej (z udziałem różnych metod i środków dydaktycznych), ćwiczenie praktycznych umiejętności konstruowania sprawdzianów (np. kartkówek), ćwiczenie umiejętności pisania konspektów do różnych typów lekcji, ćwiczenie umiejętności kontroli i oceny uczniów (w takim zakresie jak określi to nauczyciel – opiekun), w razie możliwości hospitacja pojedynczych lekcji z innych przedmiotów (np. języka polskiego, rozwijanie umiejętności korelacji treści różnych przedmiotów szkolnych na poziomie szkoły podstawowej), w razie możliwości udział w pracach zespołów przedmiotowych i posiedzeniach rady pedagogicznej, udział w zajęciach pozalekcyjnych (np. kółku historycznym, wycieczce, lekcji muzealnej).	
141.	Integracja europejska	Studenci otrzymują syntetyczną informację na temat najważniejszych czynników warunkujących procesy integracji europejskiej i powodów występującej fragmentarycznie dezintegracji (Brexit). Nadto szczegółowo analizują w toku zajęć kompetencje różnorodnych organów Unii Europejskiej oraz politykę państw członkowskich w ramach struktur UE. Wykłady obejmują szeroko rozumiana integracje naszego kontynentu od aspektów historycznych po bieżące wydarzenia w tym zakresie. Studenci otrzymują wiedzę na temat tendencji integracyjnych w różnych epokach historycznych z naciskiem na wiek XX i XXI, która są bardziej szczegółowo i obszernie omawiane. Charakterystyka dotyczy zarówno państw członkowskich i ich polityki w tym zakresie, jak i instytucji wspólnotowych UE. Omawiane są również kierunki potencjalnych zmian w polityce europejskiej w perspektywie kolejnych lat.	K_W01, K_W07 K_U12 K_K03
142.	Elementy socjologii	Historia socjologii, najwybitniejsi przedstawiciele dyscypliny i ich osiągnięcia; podstawowe pojęcia socjologii; główne nurty współczesnej socjologii; socjologia w życiu społecznym - sondaże opinii; socjologia a historia - perspektywy badań interdyscyplinarnych; jednostka i grupy w perspektywie socjologicznej; funkcjonowanie społeczeństwa, podziały społeczne, zmiana społeczna; kultura w perspektywie socjologii.	K_W06, K_W09, K_W06 K_U03, K_U11 K_K06, K_K05
143.	Wybrane elementy prawa	Źródła prawa polskiego, europejskiego i międzynarodowego. Casusy prawne związane z m. in.: obywatelstwem (nabycie/utrata), prawem morskim (kontrabanda i pościg), prawem kosmicznym („gwiazdne wojny”) w kontekście historycznym i współczesnym. Prawo administracyjne a życie codzienne obywatela - prawo dyplomatyczne – wczoraj i dziś.	K_W01, K_W06 K_U01, K_U08, K_U12 K_K01

144.	Samorząd i polityka lokalna	Przytaczając informacje o różnych szczeblach samorządu lokalnego i zasadach polityki lokalnej prowadzący pomaga studentom zastosować pozyskaną wiedzę. Studenci integrują informacje na temat lokalnej specyfiki i identyfikują najważniejsze wyzwania stojące przed swymi „małymi ojczyznami”, z których pochodzą (Także w zakresie polityki oświatowej). Jednocześnie zestawiają różnorodne informacje na temat tradycji historycznej i dnia dzisiejszego najbliższych im regionów wskazują na najważniejsze ich problemy. W ramach prezentacji przedstawiają swoje „małe ojczyzny” omawiając zarówno ich tradycje historyczne, jak i ich rozwój gospodarczy czy kulturowy na przestrzeni ostatnich lat (po reformie samorządowej). Analizuje meandry lokalnej polityki, poszukując danych w miejscach zamieszkania/pochodzenia z zastosowaniem metody kontaktów społecznych. (np. wywiady).	K_W03, K_W11 K_U07, K_U11 K_K02
145.	Podstawy ekonomii	Zagadnienia poruszane na wykładzie: Powstanie ekonomii politycznej jako nauki: John Locke, David Hume, Adam Smith i David Ricardo. Miejsce ekonomii w systemie nauk. Ekonomiczna teoria zachowań ludzkich – „homo oeconomicus”? Kryzysy ekonomiczne XIX i XX stulecia. Zagadnienia poruszane na ćwiczeniach: Mikroekonomia: Rynek – pojęcie i rodzaje; Rola popytu i podaży w systemie ekonomicznym; Teoria wyboru konsumenta; Przedsiębiorstwo; Rynki czynników produkcji. Makroekonomia: Od interwencjonizmu po liberalizm – rola państwa w gospodarce; Cykl koniunkturalny; Dochód narodowy, jego determinanty i pomiar; Co to jest wzrost gospodarczy?; Budżet państwa; Rola pieniądza i polityka monetarna; Inflacja i jej społeczno-ekonomiczne skutki; Rynek pracy i przyczyny bezrobocia. i. Gospodarka otwarta i handel międzynarodowy; Międzynarodowe finance; Instytucje gospodarcze o zasięgu międzynarodowym; Pieniądz i polityka monetarna państwa; Procesy globalizacji a światowa gospodarka. Inne zagadnienia: Zastosowanie wiedzy dotyczącej historii gospodarczej i podstaw ekonomii na lekcjach historii i wiedzy o społeczeństwie. Planowanie budżetu domowego.	K_W03, K_W06 K_U01, K_U04, K_U06 K_K03, K_K05
146.	System polityczny RP	W ramach wykładu prowadzący przekazuje studentom kompleksowe informacje dotyczące wszystkich elementów składowych polskiego systemu politycznego: władzy ustawodawczej, wykonawczej sądowniczej oraz mediów publicznych. Studenci w ramach wykładów otrzymują pełną informacje na temat specyfiki polskiego systemu politycznego III RP z	K_W02, K_W06 K_U01 K_K06

		odniesieniami do poprzednich epok historycznych i współczesnego tła międzynarodowego. Zakres przekazywanego materiału ma w zamyśle ułatwić prowadzenie zajęć z WOS.	
147.	Media we współczesnym świecie	Rozwój przekazów propagandowych od starożytności po czasy nowożytne. Cechy przekazów propagandowych, sposoby ich dekonstrukcji. Początki i ewolucja prasy jako narzędzia przekazu informacji i kształtowania opinii. Dzisiejszy rynek prasowy w Polsce i trendy jego rozwoju. Powstanie i rozwój fotografii. Współczesna fotografia i związane z nią kwestie etyczne i prawne. Utrwalanie i przekaz dźwięku – podstawy przemysłu rozrywkowego i nie tylko. Media audiowizualne: film, telewizja – ich historia i stan współczesny. Relacje mediów i polityki. Media a prawa autorskie. Rewolucja internetowa. Web 2.0. i media społecznościowe. Ocena wiarygodności przekazów medialnych. Język mediów a język nauki.	K_W04, K_W08 K_U11, K_U09 K_K01, K_K01
148.	Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej I-II	I Podstawa programowa z wiedzy o społeczeństwie dla szkoły podstawowej. Cele nauczania wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej. Podręczniki do przedmiotu wiedza o społeczeństwie. Analiza dydaktyczna wybranych podręczników. Metody nauczania wykorzystywane na lekcjach wiedzy o społeczeństwie (metoda kontaktów społecznych, drzewo decyzyjne, metaplan, analiza SWOT, dyskusja). Metoda projektu. Wykorzystanie mapy na zajęciach z wiedzy o społeczeństwie. Ikonografia w nauczaniu wiedzy o społeczeństwie. II Znaczenie źródeł statystycznych w nauczaniu wiedzy o społeczeństwie. Teksty źródłowe na lekcjach WOS. Wykorzystanie materiałów prasowych w nauczaniu wiedzy o społeczeństwie. Wątki biograficzne w nauczaniu WOS. Materiały satyryczne i karykatura na lekcjach wiedzy o społeczeństwie. Testy sprawdzające wiedzę z WOS. Inne formy kontroli wiedzy wykorzystywane na zajęciach WOS. Ocena wiedzy i monitorowanie postępów uczniów na zajęciach wiedzy o społeczeństwie. Przygotowywanie konspektów lekcji z wiedzy o społeczeństwie. Wycieczki do instytucji publicznych – przygotowanie do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim.	N_W35, N_W36, N_W37, N_W38, N_W39, N_W40, N_W41, N_W42, N_W43, N_W44, N_W45, N_W46, N_W47, N_W48, N_W49 N_U42, N_U43, N_U44, N_U45, N_U46, N_U47, N_U48, N_U49, N_U50, N_U51, N_U52 N_K18, N_K19, N_K20 N_K22, N_K23, N_K24 N_K25, N_K26, N_K27
149.	Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	Przypomnienie budowy lekcji (klasycznej, utrwalającej wiedzę i sprawdzającej). Przypomnienie zasad formułowania celów nauczania wiedzy o społeczeństwie. Omówienie wzorcowych konspektów lekcji WOS. Przygotowanie arkusza hospitacji lekcji i omówienie jego poszczególnych elementów. Hospitowanie 1-2 lekcji wiedzy o społeczeństwie w szkole ćwiczeń. Omawianie według zasad arkusza	N_W50, N_W51, N_W52 N_K27

		hospitacji. Przeprowadzanie lekcji przez studentów – zajęcia praktyczne. Ewaluacja zajęć praktycznych.	
150.	Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	wspólne planowanie przebiegu praktyk przez studenta i nauczyciela opiekuna; zapoznanie studenta z podstawową dokumentacją szkolną i najważniejszymi funkcjami dziennika elektronicznego, z programem studiów (w odniesieniu do obowiązującej podstawy programowej), regularna hospitacja przez studenta lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie, obserwacja działań dydaktycznych nauczyciela-opiekuna, analiza i formułowanie wniosków, konsultacja i omawianie obserwowanych lekcji z nauczycielem opiekunem, prowadzenie wskazanych przez nauczyciela opiekuna praktyki wybranych tematów lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie (nie mniej niż wyznacza program praktyk), indywidualna praca studenta nad konspektami i materiałami do prowadzenia lekcji, wspólna analiza z nauczycielem opiekunem praktyk prowadzonych samodzielnie lekcji, w miarę możliwości wynikających z realizacji programu szkolnego prowadzenie różnych typów lekcji (lekcje bieżące, powtórzeniowe, sprawdziany), ćwiczenie umiejętności kreowania i praktycznego opracowania zadanego tematu lekcji bieżącej lub powtórzeniowej (z udziałem różnych metod i środków dydaktycznych), ćwiczenie praktycznych umiejętności konstruowania sprawdzianów (np. kartkówek), ćwiczenie umiejętności pisania konspektów do różnych typów lekcji, ćwiczenie umiejętności kontroli i oceny uczniów (w takim zakresie jak określi to nauczyciel – opiekun), w razie możliwości hospitacja pojedynczych lekcji z innych przedmiotów (np. języka polskiego, rozwijanie umiejętności korelacji treści różnych przedmiotów szkolnych na poziomie szkoły podstawowej), w razie możliwości udział w pracach zespołów przedmiotowych i posiedzeniach rady pedagogicznej, udział w zajęciach pozalekcyjnych (np. kółku historycznym, wycieczce, lekcji muzealnej).	N_W50, N_W51, N_W52 N_U53, N_U54, N_U55 N_K27

6. Plan studiów

Studia stacjonarne

ROK STUDIÓW: I

SEMESTR: PIERWSZY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język łaciński dla historyków	O		30					30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Szkolenie wstępne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej	O						4		Z			Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
Historia starożytna (Starożytny Wschód i Grecja)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna (Rzym)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna – vademeum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Blok tematyczny I **	OzW				45			45	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Ćwiczenia do wyboru I ***	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Ćwiczenia do wyboru II ***	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Nauki pomocnicze historii	O					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Spółeczeństwo i gospodarka w XIX I XX w.	O				30			30	Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30		195	30	4	285		22		

Język polski dla cudzoziemców****	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Historia Stanów Zjednoczonych od powstania do 1945 r.	OzW	30			30		60	60	Zo/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć /punktów ECTS		30			30		60	60		3		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Wstęp do archiwistyki	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Historia archiwów	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia administracji	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy organizacji i zarządzania	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		4		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Wybrane zagadnienia historii architektury i budownictwa	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Podstawy historii sztuki	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		4		

Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Region w teorii i praktyce	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Regiony i regionalizmy w Europie	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Polityka regionalna UE	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60			15			75		5		

Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości do upowszechnienia broni palnej	OzW	15	30					45	Zo/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Wojsko a gospodarka	OzW	15	15					30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	45					75		6		

Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Integracja europejska	OzW	15			15			30	Zo/Zo	3	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny
Elementy socjologii	OzW	15			15			30	Zo/Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
System polityczny RP	OzW	15			30			45	Zo/Zo.	4	nauki o polityce i administracji	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			60			105		10		

ROK STUDIÓW: I
SEMESTR: DRUGI

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język łaciński dla historyków	O		30					30	Zo.	4	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna (Polska)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna (powszechna)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna – vadecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Analiza i przygotowanie tekstu naukowego	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Nauki pomocnicze historii	O					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30		60	60		210		17		
Język polski dla cudzoziemców		30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Kultura i obyczaje USA	OzW	15					15	30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Historia Stanów Zjednoczonych po 1945 r.	OzW	15			30			45	E/Zo.	3	historia	Instytut Historyczny
Stany Zjednoczone a Polska w XX w.	OzW				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			45			90		6		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Rozwój form kancelaryjnych	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy prawne działalności archiwów	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Współczesna dokumentacja i biurowość	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Elektroniczne zarządzanie dokumentacją	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Metodyka gromadzenia i przechowywania	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w archiwum zakładowym*****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60			15	15	60	90		9		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Wybrane zagadnienia historii architektury i budownictwa*	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Podstawy historii sztuki	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Warsztaty fotograficzne	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy obmiaru zabytków architektury i budownictwa	OzW					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60				30		90		7		

Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Polityka regionalna UE	OzW				15			15	Zo.	1	historia	Instytut Historyczny
Walory przyrodniczo-ekonomiczne regionu i ich promocja	OzW				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Funkcjonowanie administracji regionalnej w Polsce	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			45			75		5		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości w okresie rewolucji militarnej	OzW	45		15	30			45	E/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45		15	30			45		4		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Psychologia dla nauczycieli	OzW	15						15	E	1	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Psychologia rozwoju człowieka	OzW				15			15	Zo	1	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Pedagogika dla nauczycieli	OzW	15			15			30	E/Zo	2	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Podstawy dydaktyki	OzW					45		45	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		105		7		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												

Wybrane elementy prawa	OzW	15			30			45	Zo/Zo	3	nauki prawne	Instytut Historyczny
Samorząd i polityka lokalna	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	nauki o polityce i administracji	Instytut Historyczny
Podstawy ekonomii	OzW	15			30			45	Zo/Zo	4	ekonomia i finanse	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			75			120		9		

ROK STUDIÓW: II

SEMESTR: TRZECI

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	P/S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		60					60	Zo.	0		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Historia nowożytna (Polska)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna (powszechna)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Blok tematyczny II **	OzW				45			45	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Proseminarium	O			30				30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny

Historia Śląska do 1740 roku	O				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	60	30	165			285		18		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Mit Ameryki w Polsce	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Współczesne społeczeństwo USA	OzW	15				15		30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Literatura USA	OzW	15					15	30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60				15	15	90		6		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Metodyka opracowania i udostępniania	OzW	30			15			45	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Paleografia i neografia	OzW						30	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			15		30	75		4		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Metodyka historycznych badań mikrograficznych	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Techniki dokumentacji zabytków część I	OzW		30					30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

Prawne aspekty ochrony i zarządzania dobrami kultury materialnej	OzW	30						30	E	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30				30	90		8		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Dziedzictwo kulturowe Śląska na tle innych regionów	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Funkcje turystyki w regionie	OzW				30			30	Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			30			60		4		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości od rewolucji francuskiej	OzW	15	30					45	E/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Myśl wojskowa	OzW	15			15			30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30		15			75		6		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Wspomaganie rozwoju dziecka i dysharmonie rozwojowe	OzW				15			15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Pedagogika – uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	OzW				30			30	Zo.	2	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Elementy prawa oświatowego i bezpieczeństwo w szkole	OzW					15		15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Emisja głosu	OzW					15		15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Dydaktyka historii w szkole podstawowej I	OzW					30		30	Zo.	3	historia	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		105		8		
---	--	--	--	--	--	----	--	-----	--	---	--	--

ROK STUDIÓW: II
SEMESTR: CZWARTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		60					60	Zo.	0		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
W-F	O		30					30	Zo	0		Uniwersyteckie Centrum Wychowania Fizycznego
Historia XIX wieku (ziemie polskie)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia XIX wieku (powszechna)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia 1789-1945 – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia 1789-1945 – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie I	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia Śląska po 1740 roku	O				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Źródła audiowizualne						15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	90	30	120	15		285				

Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	E	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Gospodarka USA	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Polonia amerykańska	OzW	15			15			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w instytucjach kulturalnych, dyplomatycznych, fundacjach zajmujących się problematyką amerykanistyczną *****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15			45		60	60		9		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Metodyka opracowania i udostępniania	OzW				30			30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Paleografia i neografia	OzW					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Narzędzia informatyczne w archiwach	OzW					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w archiwum z zasobem wieczystym *****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30	60	60	90		9		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Techniki dokumentacji zabytków część II	OzW		30					30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

Podstawy analizy historycznej dokumentacji technicznej i kartograficznej	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w instytucjach zajmujących się dokumentowaniem i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym*****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			30			15	60	45		6		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Kształtowanie przestrzeni lokalnej	OzW				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Gospodarka jako wyznacznik regionu	OzW	30						30	E	3	historia	Instytut Historyczny
Administracja regionalna i samorząd w Europie	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w jednostkach samorządowych lub muzeach regionalnych*****	OzW						60	60	Zo.	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			30			75		9		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Historia uzbrojenia i techniki wojskowej	OzW	15			15			30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
Wybrane problemy wojskowości współczesnej	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			15			45		3		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Psychologiczne podstawy pracy nauczyciela	OzW					30		30	Zo	2	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej

Pedagogiczne podstawy pracy nauczyciela	OzW					15		15	Zo	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Dydaktyka historii w szkole podstawowej	OzW					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z historii w szkole podstawowej	OzW						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30	15	90		8		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej I	OzW					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	OzW					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		75		4		

ROK STUDIÓW: III

SEMESTR: PIĄTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		60					60	E	12		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
WF	O		30					30	Zo	0		Uniwersyteckie Centrum Wychowania Fizycznego

Historia okresu 1914-1945 (Polska)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia okresu 1914-1945 (powszechna)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie II	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Europa Wschodnia w polityce światowej	O				30			30	Zo	3	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	90	30	90			240		24		
Specjalność: Amerykanistyka												
Amerykańskie prawo i system polit.	OzW	15					15	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15					15	30		3		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Postępowanie administracyjne	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Techniki informacji i komunikacji	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30						30		2		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Rewitalizacja zabytków	OzW	30						30	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Wybrane problemy historii techniki XVIII – XX w.	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		3		

Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Planowanie strategii rozwoju regionu	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Walory historyczno-kulturowe regionu i ich promocja	OzW	15					15	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praktyka badań historii lokalnej	OzW						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15					60	75		7		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys dziejów Wojska Polskiego	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Broń pancerna i mechanizacja wojny	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			30			60		4		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej *****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole (śródroczna)	OzW						30	30	Zo	2	pedagogika, psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		5		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej *****	OzW						30	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		5		
---	--	--	--	--	--	--	--	----	--	---	--	--

ROK STUDIÓW: III
SEMESTR: SZÓSTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Historia po II wojnie światowej (Polska)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej (powszechna)	O	15			30			45	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia historiografii	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie III	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praca dyplomowa i egzamin	O								E	10	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45		30	90			165		23		
Specjalność: Amerykanistyka												
Współczesne media amerykańskie	OzW	15				15		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA		15				15		30		3		

Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Warsztaty projektowe	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					15			15		2		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Rewitalizacja zabytków	OzW						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS							15	15		2		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Militarne aspekty historii regionu	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Systemy obronne, architektura i sztuka fortyfikacyjna	OzW						30	30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30		30	60		7		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Kompetencje psychologiczno-pedagogiczne nauczyciela - seminarium z elementami warsztatu	OzW					30		30	Zo	2	pedagogika psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		2		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Media we współczesnym świecie	OzW	30						30	Zo	2	nauki o komunikacji społecznej i mediach	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30						30		2		
SUMA godzin zajęć /punktów ECTS bez specjalności								1470		120		
SUMA godzin zajęć dwóch specjalności/punktów ECTS								720		60		
Suma godzin zajęć/ECTS ogółem								2190		180		

*Przedmiot:

obowiązkowy – O

do wyboru – W

obowiązkowy z wyborem – OzW (na przykład przedmioty, którym sumarycznie przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie studiów)

Przedmioty ogólnouczeniiane – BHP, lektorat języka obcego, wf, lektorat języka polskiego

OBJAŚNIENIA

Formy realizacji zajęć:

W - wykład

Ć - ćwiczenia

S – seminarium

K – K konwersatorium

WAR – warsztaty

L – lektorat

Inne: np. praktyki

**** student - cudzoziemiec ma obowiązek realizacji lektoratu z języka polskiego w wymiarze 120 h godzin/8 ECTS (rozłożony na semestry 1-4 po 30 godzin)

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

E - egzamin

Z - zaliczenie

Zo – zaliczenie z oceną

****Spis bloków tematycznych dostępnych do wyboru w ramach bloku I (rok I, semestr I) i bloku II (rok II, semestr II):**

1. Fenicjanie i Grecy w zachodniej części Morza śródziemnego
2. Niewolnicy i wyzwolenicy w świecie starożytnym
3. Miasto greckie i rzymskie
4. Miasto średniowieczne i nowożytne: ludzie, przestrzeń, architektura
5. Historia Śląska – od średniowiecza do 1806 r.
6. Herezje i reformacje – kryzysy społeczne jako przełomy w dziejach
7. Bohater czy zdrajca...? Spory wokół wybitnych postaci w historii Polski

8. Śmierć i umieranie w historii europejskiej
9. Postrzeganie choroby i epidemii w historii europejskiej
10. Komunikacja społeczna w historii
11. Codzienność XIX i XX w. w przekazie źródeł historycznych (materialność, doświadczenia i emocje)
12. Dynastie panujące w systemach polityczno-państwowych Europy
13. Dziedzictwo śląskie
14. Od szkoły powszechnej do uniwersytetu – oświata na ziemiach polskich w XIX i XX w.
15. Kobieta w społeczeństwie europejskim na przestrzeni dziejów
16. Turystyczno-transportowa transformacja Sudetów w XIX i XX w.
17. Film w Polsce, Polska w filmie
18. Przymusowe migracje w XX w.
19. Ekspansja, potęga i upadek. Komunizm po II wojnie światowej
20. Polacy i Żydzi w Polsce – wzajemne relacje

*****Spis ćwiczeń dostępnych do wyboru jako ćwiczenia I ćwiczenia II (rok I, semestr I)**

1. Tworzenie narracji historycznych – teoria i praktyka.
2. Starożytni odkrywcy i podróżnicy.
3. Gimnazjon i Akademia – wiedza i nauka w świecie starożytnym.
4. Powstania śląskie – historia i tradycja.
5. Od podziału do zjednoczenia. Dzieje Niemiec po 1945 r.
6. 3XM w PRL (mieszkanie, moda, „moje” smaki).
7. Propaganda polityczna w PRL - analiza przekazów propagandowych.
8. Kultura fast food i soft drink – konsumpcja w XX w.

*****Praktyka w archiwum zakładowym (60 godz.) realizowana po 2. semestrze

*****Praktyka w instytucjach kulturalnych, dyplomatycznych, fundacjach zajmujących się problematyką amerykańską (60 godz.) zrealizowana po 4. semestrze, a przed zakończeniem studiów I stopnia

*****Praktyka w archiwum z zasobem wieczystym (60 godz.) zrealizowana po 4. semestrze a przed zakończeniem studiów I. stopnia

*****Praktyka w instytucjach zajmujących się dokumentowaniem i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym (60 godz.) realizowana po 4. semestrze

*****Praktyka w jednostkach samorządowych lub muzeach regionalnych (60 godzin) realizowana po 4 semestrze

*****Praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej (60h) realizowana po IV semestrze

*****Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej (30h) realizowana po IV semestrze

Studia niestacjonarne

ROK STUDIÓW: I

SEMESTR: PIERWSZY												
Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język łaciński dla historyków	O		20					20	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Szkolenie wstępne w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej	O						4		Z			Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
Historia starożytna (Starożytny Wschód i Grecja)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna (Rzym)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Blok tematyczny I **	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Ćwiczenia do wyboru I ***	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Ćwiczenia do wyboru II ***	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Nauki pomocnicze historii	O					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Spółeczeństwo i gospodarka w XIX I XX w.	O				30			30	Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	20		150	30	4	230		22		
Język polski dla cudzoziemców****	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki

												Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Historia Stanów Zjednoczonych od powstania do 1945 r.	OzW	30			30		60	60	Zo/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć /punktów ECTS		30			30		60	60		3		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Wstęp do archiwistyki	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Historia archiwów	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia administracji	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy organizacji i zarządzania	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		4		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Wybrane zagadnienia historii architektury i budownictwa	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Podstawy historii sztuki	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		4		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Region w teorii i praktyce	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny

Regiony i regionalizmy w Europie	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Polityka regionalna UE	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60			15			75		5		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości do upowszechnienia broni palnej	OzW	15	30					45	Zo/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Wojsko a gospodarka	OzW	15	15					30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	45					75		6		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Integracja europejska	OzW	15			15			30	Zo/Zo	3	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny
Elementy socjologii	OzW	15			15			30	Zo/Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
System polityczny RP	OzW	15			30			45	Zo/Zo.	4	nauki o polityce i administracji	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			60			105		10		

ROK STUDIÓW: I

SEMESTR: DRUGI

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				

Język łaciński dla historyków	O		20					20	Zo.	4	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna (Polska)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna (powszechna)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Analiza i przygotowanie tekstu naukowego	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Nauki pomocnicze historii	O					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	20		60	60		170		17		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Kultura i obyczaje USA	OzW	15					15	30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Historia Stanów Zjednoczonych po 1945 r.	OzW	15			30			45	E/Zo.	3	historia	Instytut Historyczny
Stany Zjednoczone a Polska w XX w.	OzW				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			45			90		6		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												

Rozwój form kancelaryjnych	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy prawne działalności archiwów	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Współczesna dokumentacja i biurowość	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Elektroniczne zarządzanie dokumentacją	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Metodyka gromadzenia i przechowywania	OzW	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w archiwum zakładowym*****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60			15	15	60	90		9		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Wybrane zagadnienia historii architektury i budownictwa*	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Podstawy historii sztuki	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Warsztaty fotograficzne	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Podstawy obmiaru zabytków architektury i budownictwa	OzW					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60				30		90		7		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Polityka regionalna UE	OzW				15			15	Zo.	1	historia	Instytut Historyczny
Walory przyrodniczo-ekonomiczne regionu i ich promocja	OzW				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

Funkcjonowanie administracji regionalnej w Polsce	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			45			75		5		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości w okresie rewolucji militarnej	OzW	45		15	30			45	E/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45		15	30			45		4		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Psychologia dla nauczycieli	OzW	15						15	E	1	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Psychologia rozwoju człowieka	OzW				15			15	Zo	1	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Pedagogika dla nauczycieli	OzW	15			15			30	E/Zo	2	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Podstawy dydaktyki	OzW					45		45	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		105		7		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Wybrane elementy prawa	OzW	15			30			45	Zo/Zo	3	nauki prawne	Instytut Historyczny
Samorząd i polityka lokalna	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	nauki o polityce i administracji	Instytut Historyczny
Podstawy ekonomii	OzW	15			30			45	Zo/Zo	4	ekonomia i finanse	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			75			120		9		

ROK STUDIÓW: II												
SEMESTR: TRZECI												
Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	P/S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		40					40	Zo.	0		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Historia nowożytna (Polska)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna (powszechna)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Blok tematyczny II **	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Proseminarium	O			30				30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Historia Śląska do 1740 roku	O				15			15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	40	30	105			205		18		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	2		
Specjalność: Amerykanistyka												

Mit Ameryki w Polsce	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Współczesne społeczeństwo USA	OzW	15				15		30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Literatura USA	OzW	15					15	30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60				15	15	90		6		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Metodyka opracowania i udostępniania	OzW	30			15			45	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Paleografia i neografia	OzW						30	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					15		30	75		4		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Metodyka historycznych badań mikrograficznych	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Techniki dokumentacji zabytków część I	OzW		30					30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Prawne aspekty ochrony i zarządzania dobrami kultury materialnej	OzW	30						30	E	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30				30	90		8		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Dziedzictwo kulturowe Śląska na tle innych regionów	OzW	30						30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Funkcje turystyki w regionie	OzW				30			30	Zo.	2	historia	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			30			60		4		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Zarys historii wojen i wojskowości od rewolucji francuskiej	OzW	15	30					45	E/Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Myśl wojskowa	OzW	15			15			30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	30		15			75		6		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Wspomaganie rozwoju dziecka i dysharmonie rozwojowe	OzW				15			15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Pedagogika – uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	OzW				30			30	Zo.	2	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Elementy prawa oświatowego i bezpieczeństwo w szkole	OzW					15		15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Emisja głosu	OzW					15		15	Zo.	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Dydaktyka historii w szkole podstawowej I	OzW					30		30	Zo.	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		105		8		

ROK STUDIÓW: II

SEMESTR: CZWARTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć	Sposoby weryfikacji	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której	Jednostka organizacyjna
-------------------------	----------	------------------------------------	------------------------	----------------	-----------------------------	----------------------------

		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma	efektów uczenia się		odnosi się przedmiot	realizująca zajęcia
Język obcy nowożytny	O		40					40	Zo.	0		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Historia XIX wieku (ziemie polskie)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia XIX wieku (powszechna)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia 1789-1945 – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia 1789-1945 – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie I	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia Śląska po 1740 roku	O				15			15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Źródła audiowizualne						15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	40	30	75	15		190		16		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	E	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
Specjalność: Amerykanistyka												
Gospodarka USA	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Polonia amerykańska	OzW	15			15			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny

Praktyka w instytucjach kulturalnych, dyplomatycznych, fundacjach zajmujących się problematyką amerykańską *****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15			45		60	60		9		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Metodyka opracowania i udostępniania	OzW				30			30	E	2	historia	Instytut Historyczny
Paleografia i neografia	OzW					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Narzędzia informatyczne w archiwach	OzW					30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w archiwum z zasobem wieczystym *****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30	60	60	90		9		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Techniki dokumentacji zabytków część II	OzW		30					30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Podstawy analizy historycznej dokumentacji technicznej i kartograficznej	OzW					15		15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w instytucjach zajmujących się dokumentowaniem i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym*****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			30			15	60	45		6		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												

Kształtowanie przestrzeni lokalnej	OzW				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Gospodarka jako wyznacznik regionu	OzW	30						30	E	3	historia	Instytut Historyczny
Administracja regionalna i samorząd w Europie	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Praktyka w jednostkach samorządowych lub muzeach regionalnych *****	OzW					60	60		Zo.	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45			30		60	75		9		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Historia uzbrojenia i techniki wojskowej	OzW	15			15			30	Zo/Zo.	2	historia	Instytut Historyczny
Wybrane problemy wojskowości współczesnej	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			15			45		3		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Psychologiczne podstawy pracy nauczyciela	OzW					30		30	Zo	2	psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Pedagogiczne podstawy pracy nauczyciela	OzW					15		15	Zo	1	pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
Dydaktyka historii w szkole podstawowej	OzW					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z historii w szkole podstawowej	OzW						15	15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30	15	90		7		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												

Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	OzW					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej	OzW					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		45		5		

ROK STUDIÓW: III

SEMESTR: PIĄTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		40					40	E	12		Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Historia okresu 1914-1945 (Polska)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia okresu 1914-1945 (powszechna)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie II	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Europa Wschodnia w polityce światowej	O				30			30	Zo	3	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30	40	30	60			160		24		

Specjalność: Amerykanistyka

Amerykańskie prawo i system polit.	OzW	15					15	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15					15	30		3		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Postępowanie administracyjne	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Techniki informacji i komunikacji	OzW	15						15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30						30		2		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Rewitalizacja zabytków	OzW	30						30	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Wybrane problemy historii techniki XVIII – XX w.	OzW	30						30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		3		
Specjalność: Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej												
Planowanie strategii rozwoju regionu	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Walory historyczno-kulturowe regionu i ich promocja	OzW	15					15	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praktyka badań historii lokalnej	OzW						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15					60	75		7		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												

Zarys dziejów Wojska Polskiego	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Broń pancerna i mechanizacja wojny	OzW	15			15			30	Zo/Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30			30			60		4		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej*****	OzW						60	60	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka psychologiczno-pedagogiczna w szkole (śródroczna)	OzW						30	30	Zo	2	pedagogika, psychologia	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		5		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej II	OzW						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej *****	OzW						30	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS							30	30		5		

ROK STUDIÓW: III

SEMESTR: SZÓSTY

Nazwa przedmiotu/zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				

Historia po II wojnie światowej (Polska)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej (powszechna)	O	15			15			30	E/Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej – źródła	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia po II wojnie światowej – vademecum	O				15			15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
Historia historiografii	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium licencjackie III	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praca dyplomowa i egzamin	O								E	10	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		45		30	60			135		23		
Specjalność: Amerykanistyka												
Współczesne media amerykańskie	OzW	15				15		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA		15				15		30		3		
Specjalność: Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją												
Warsztaty projektowe	OzW				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					15			15		2		
Specjalność: Dokumentalistyka konserwatorska												
Rewitalizacja zabytków	OzW						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

SUMA godzin zajęć/punktów ECTS							15	15		2		
Specjalność: Historia wojen i wojskowości												
Militarne aspekty historii regionu	OzW				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Systemy obronne, architektura i sztuka fortyfikacyjna	OzW						30	30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30		30	60		7		
Specjalność: Nauczycielska z historią												
Kompetencje psychologiczno-pedagogiczne – seminarium z elementami warsztatu						30		30	Zo	2	psychologia Pedagogika	Centrum Edukacji Nauczycielskiej
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		2		
Specjalność: Nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie												
Media we współczesny świecie	OzW	30						30	Zo	2	nauki o komunikacji społecznej i mediach	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		2		
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS bez specjalności								1090		120		
SUMA godzin zajęć dwóch specjalności/punktów ECTS								720		60		
Suma godzin zajęć/ECTS ogółem								1810		180		

Każdy student obowiązkowo wybiera dwie specjalności. Specjalność nauczycielska z wiedzą o społeczeństwie może być połączona tylko ze specjalnością nauczycielską z historią.

*Przedmiot:

obowiązkowy – O

do wyboru – W

obowiązkowy z wyborem – OzW (na przykład przedmioty, którym sumarycznie przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na danym kierunku i poziomie studiów)

Przedmioty ogólnouczelniane – BHP, lektorat języka obcego, wf, lektorat języka polskiego

OBJAŚNIENIA

Formy realizacji zajęć:

W - wykład

Ć - ćwiczenia

S – seminarium

Zo – zaliczenie z oceną

WAR – warsztaty

L – lektorat

Inne: np. praktyki

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

E - egzamin

Z - zaliczenie

K – K konwersatorium

**** student - cudzoziemiec ma obowiązek realizacji lektoratu z języka polskiego w wymiarze 120 h godzin/8 ECTS (rozłożony na semestry 1-4 po 30 godzin)

****Spis bloków tematycznych dostępnych do wyboru w ramach bloku I (rok I, semestr I) i bloku II (rok II, semestr II):**

1. Fenicjanie i Grecy w zachodniej części Morza śródziemnego
2. Niewolnicy i wyzwolenicy w świecie starożytnym
3. Miasto greckie i rzymskie
4. Miasto średniowieczne i nowożytne: ludzie, przestrzeń, architektura
5. Historia Śląska – od średniowiecza do 1806 r.
6. Herezje i reformacje – kryzysy społeczne jako przełomy w dziejach
7. Bohater czy zdrajca...? Spory wokół wybitnych postaci w historii Polski
8. Śmierć i umieranie w historii europejskiej
9. Postrzeganie choroby i epidemii w historii europejskiej
10. Komunikacja społeczna w historii

11. Codziennosc XIX i XX w. w przekazie zródel historycznych (materialnosc, doświadczenia i emocje)
12. Dynastie panujace w systemach polityczno-państwowych Europy
13. Dziedzictwo śląskie
14. Od szkoły powszechnej do uniwersytetu – oświata na ziemiach polskich w XIX i XX w.
15. Kobieta w społeczeństwie europejskim na przestrzeni dziejów
16. Turystyczno-transportowa transformacja Sudetów w XIX i XX w.
17. Film w Polsce, Polska w filmie
18. Przymusowe migracje w XX w.
19. Ekspansja, potęga i upadek. Komunizm po II wojnie światowej
20. Polacy i Żydzi w Polsce – wzajemne relacje

*****Spis ćwiczeń dostępnych do wyboru jako ćwiczenia I ćwiczenia II (rok I, semestr I)**

1. Tworzenie narracji historycznych – teoria i praktyka.
2. Starożytni odkrywcy i podróżnicy.
3. Gimnazjon i Akademia – wiedza i nauka w świecie starożytnym.
4. Powstania śląskie – historia i tradycja.
5. Od podziału do zjednoczenia. Dzieje Niemiec po 1945 r.
6. 3XM w PRL (mieszkanie, moda, „moje” smaki).
7. Propaganda polityczna w PRL - analiza przekazów propagandowych.
8. Kultura fast food i soft drink – konsumpcja w XX w.

*****Praktyka w archiwum zakładowym (60 godz.) realizowana po 2. semestrze

*****Praktyka w instytucjach kulturalnych, dyplomatycznych, fundacjach zajmujących się problematyką amerykanistyczną (60 godz.) zrealizowana po 4. semestrze, a przed zakończeniem studiów I stopnia

*****Praktyka w archiwum z zasobem wieczystym (60 godz.) zrealizowana po 4. semestrze a przed zakończeniem studiów I. stopnia

*****Praktyka w instytucjach zajmujących się dokumentowaniem i zarządzaniem dziedzictwem kulturowym (60 godz.) realizowana po 4. semestrze

*****Praktyka w jednostkach samorządowych lub muzeach regionalnych (60 godzin) realizowana po 4 semestrze

*****Praktyka ciągła z historii w szkole podstawowej (60h) realizowana po IV semestrze

*****Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole podstawowej (30h) realizowana po IV semestrze

OGÓLNY OPIS PROGRAMU STUDIÓW	
Dane podstawowe	
Nazwa wydziału	Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
Nazwa kierunku studiów/specjalności w języku polskim	HISTORIA/ 1.Nauczycielska z historią; 2. Nauczycielska z wiedza o społeczeństwie, 3. Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją; 4.Dokumentalistyka konserwatorska; 5. Regionalistyka i kształtowanie przestrzeni lokalnej (studia stacjonarne)
Nazwa kierunku studiów/specjalności w języku angielskim	HISTORY/1.Teacher with a history background; 2. Teacher with a social studies background, 3. Archival studies and documentation management, 4.Conservation documentation; 5.Regional studies and shaping local space;
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarna niestacjonarna
Liczba semestrów	4
Język, w którym prowadzone są studia	polski
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister
Rok akademicki, od którego obowiązuje program studiów	2025/2026

Uzyskiwane uprawnienia zawodowe (jeśli dotyczy)	Kwalifikacje do nauczania w szkole historii i wiedzy o społeczeństwie (dotyczy studentów, którzy ukończyli specjalność nauczycielską w zakresie tych przedmiotów na obu poziomach studiów – posiadają dwustopniowe przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne, dydaktyczne i merytoryczne)
Koncepcja kształcenia	
Cele kształcenia, wskazanie związku koncepcji kierunku studiów ze Strategią Rozwoju UWr	Celem kształcenia kierunku historia studia II stopnia jest zdobycie pogłębionej, prowadzącej do specjalizacji, znajomości faktografii historii powszechnej i historii Polski w poszczególnych epokach, a także umiejętność interpretacji faktów historycznych determinowanych różnym podłożem politycznym, narodowym, religijnym i kulturowym. Kierunek historia jest zgodny z misją i wartościami Uniwersytetu Wrocławskiego oraz stanowi odpowiedź na wyzwania zdiagnozowane w Strategii Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego na lata 2021 – 2030 określonej Uchwałą Senatu Uniwersytetu Wrocławskiego Nr 34/2020 z dnia 6 maja 2020 r. Jednym z istotnych elementów misji Uniwersytetu Wrocławskiego jest przekazywanie wiedzy oraz budowanie kapitału społecznego i intelektualnego, kształtowanie ludzi o otwartych umysłach, przygotowanych do działania w skali lokalnej i globalnej, odnajdujących się w zmieniającym się świecie, akceptujących różnorodność oraz świadomych wagi tożsamości narodowej i regionalnej, poprzez skuteczne połączenie działalności naukowej i dydaktycznej. Jednocześnie przyjęta na lata 2021-2030 Strategia Rozwoju Uniwersytetu Wrocławskiego zakłada najwyższą jakość, zwiększenie skuteczności i różnorodności kształcenia, otwartość i gotowość na wyzwania oraz synergii. Program studiów na kierunku historia uwzględnia znaczenie tych wartości. Wpisując się w Misję i Strategię Uniwersytetu Wrocławskiego kierunek historia realizuje strategiczny cel jakim jest Nowoczesne i skuteczne kształcenie (cel 2). Kierunek obejmuje jednocześnie istotny cel operacyjny - Nowoczesne i międzynarodowe kształcenie oraz podmiotowość studentów (cel 2.3.), realizując następujące zadania służące osiągnięciu tego celu: Zadanie 2.3.2 Rozwój kształcenia interdyscyplinarnego(korzystanie w badaniach z metod innych nauk humanistycznych, społecznych) Zadanie 2.3.3 Wykorzystanie najnowszych badań humanistycznych w kształceniu

	Zadanie 2.3.4 Definiowanie i aktualizacja celów w strategii kształcenia we współpracy z odpowiednimi przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych oraz reagowanie na zmiany, podążanie za uniwersalnymi trendami rozwojowymi Zadanie 2.3.6 Efektywne kształcenie kompetencji przydatnych na rynku pracy (cyfrowych, m.in. realizowanych w ramach technologii informacyjnej, źródeł audiowizualnych ora Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją) Zadanie 2.3.9 Tworzenie i promowanie oferty kształcenia przez całe życie (dostosowywanie się do potrzeb rynku wynikających z postępu technologicznego, jak też zmieniających się oczekiwań młodego pokolenia). Zadanie 2.3.11 Dostrzeganie i wykorzystanie w kształceniu aspektów wielokulturowości (m.in. na przykładzie zajęć ze specjalności regionalnej, dotyczących historii Śląska, czy realizowanych na specjalności nauczycielskiej). Zadanie 2.3.12 Nauczanie i wzmacnianie interpersonalnych postaw tolerancji, życzliwości oraz godności innej osoby.
Sylwetka absolwenta	Absolwent kierunku historia studiów II stopnia posiada pogłębioną wiedzę na temat badań historycznych, koncentrując się na analizie wybranych zagadnień związanych zarówno z historią Polski, jak i historią powszechną, w odniesieniu do konkretnych epok historycznych i problemów badawczych. Dzięki temu jest w stanie zrozumieć i analizować skomplikowane procesy historyczne oraz wyciągać wnioski na ich podstawie. W trakcie studiów student zdobywa umiejętności badawcze, w tym krytycznej analizy i interpretacji źródeł historycznych, a także stawiania hipotez i formułowania złożonych pytań badawczych. Jest więc dobrze przygotowany do samodzielnej pracy naukowej, wymagającej kreatywności i rzetelności. Potrafi również kierować zespołem i efektywnie upowszechniać i popularyzować wyniki swoich badań w różnych formach oraz środowiskach. Absolwent opanowuje język obcy na poziomie B2+, co pozwala mu na samodzielną lekturę i opracowywanie tekstów historycznych w wyuczonym języku nowożytnym. W trakcie studiów rozwija umiejętności interpersonalne, takie jak komunikacja, negocjowanie, debatowanie z poszanowaniem różnych perspektyw i korzystanie z nowoczesnych technologii informacyjnych, które są niezbędne w pracy historyka. Absolwent zdobywa również kompetencje społeczne i etyczne, szczególnie w zakresie ochrony dziedzictwa historycznego. Pogłębiona wiedza historyczna, w połączeniu z interdyscyplinarnymi umiejętnościami badawczymi i społecznymi, stwarza absolwentowi możliwość

	kontynuowania kariery naukowej, oraz podjęcia pracy w różnego typu instytucjach samorządowych, instytucjach kultury, archiwach, organizacjach zajmujących się ochroną dziedzictwa kulturowego, oraz, po ukończeniu specjalności nauczycielskiej (zgodnie ze standardami kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela) - w szkolnictwie. Absolwenci specjalności nauczycielskiej posiadają uprawnienia do nauczania historii (a w przypadku wyboru ścieżki z wiedzą o społeczeństwie także tego przedmiotu). Posiadają zarówno przygotowanie merytoryczne jak i dydaktyczne do nauczania w szkole podstawowej i ponadpodstawowej w/w przedmiotów oraz innych, wprowadzonych decyzją Ministra Edukacji odpowiadających efektom uczenia zapisanych w planach i programach studiów realizowanych na kierunku historia.
Wskazanie potrzeb społeczno-gospodarczych prowadzenia studiów.	Pogłębianie i popularyzacja wiedzy o przeszłości odpowiada rosnącym potrzebom społecznym. W obliczu systematycznego wzrostu zainteresowania historią w naszym kraju, kształcenie dobrze przygotowanych specjalistów – nauczycieli, archiwistów, pracowników instytucji samorządowych i kultury oraz animatorów wydarzeń społeczno-historycznych – staje się nie tylko sensowne, ale i ekonomicznie uzasadnione. Szczególnie obiecująco rozwija się rynek pracy dla kompetentnych archiwistów zajmujących się zarządzaniem dokumentacją. Studia historyczne kształcą również absolwentów przygotowanych do pracy w wydawnictwach, muzeach, centrach wystawowych oraz organizujących różnorodne imprezy historyczno-kulturalne. Absolwenci specjalności związanych z dokumentalistyką, konserwatorską i regionalistyką mają szansę stanowić cenne zaplecze kadrowe dla placówek kulturalnych, biur konserwatorów zabytków, instytucji samorządowych oraz muzealnictwa. Z kolei absolwenci kierunków nauczycielskich od lat znajdują zatrudnienie w placówkach oświatowych, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Ogólnie rzecz biorąc, studia historyczne, ucząc krytycznego myślenia oraz umiejętności analizy tekstów, przygotowują do pełnienia różnorodnych ról zawodowych, dostosowanych do aktualnych potrzeb społeczno-gospodarczych kraju.
Dziedzina(y) nauki, do której(ych) odnoszą się efekty uczenia się	nauki humanistyczne

Dyscyplina(y) naukowa(e), do której(ych) odnoszą się efekty uczenia się	historia
---	----------

PROGRAM STUDIÓW	
Nazwa wydziału	Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
Nazwa kierunku studiów	historia
Poziom studiów	II stopnia
Profil kształcenia	ogólnoakademicki
Program obowiązuje od roku akademickiego	2025/2026

1. Przyporządkowanie kierunku studiów do dziedzin nauki i dyscyplin naukowych na podstawie efektów uczenia się.

Dziedzina nauki	Dyscyplina naukowa	Dyscyplina wiodąca (dyscyplina, w której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się)
nauki humanistyczne	historia	historia

2. Tabela procentowego udziału liczby punktów ECTS dla poszczególnych dyscyplin w łącznej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów.

Dziedzina nauki	Dyscyplina naukowa	Procentowy udział liczby punktów ECTS dla poszczególnych dyscyplin w łącznej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów
nauki humanistyczne	historia	100%

3. Informacje ogólne o programie studiów.

Liczba semestrów	4
Liczba punktów ECTS wymagana do ukończenia studiów	120 128 cudzoziemcy
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	MAGISTER
Forma studiów	STACJONARNA NIESTACJONARNA
Kod ISCED	0222
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć do wyboru	56
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	112 120 cudzoziemcy
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z dziedziny nauk społecznych	5
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z lektoratu języka obcego nowożytnego	4
Liczba punktów ECTS w ramach zajęć z lektoratu języka polskiego dla cudzoziemców na studiach w języku polskim lub studiach w języku angielskim	8
Liczba godzin, liczba punktów ECTS, zasady i forma odbywania praktyk zawodowych	4 ECTS i 45 godzin (30 godzin praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej i 15 godzin śródroczna) 4 ECTS i 45 godzin (30 godzin praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej i 15 godzin praktyka śródroczna) - praktyka tylko dla studentów specjalności nauczycielskich
Łączna liczba godzin zajęć w programie studiów (z podziałem na poszczególne specjalności, jeśli dotyczy)	990 w tym po 120 godzin każda specjalność – student obowiązkowo wybiera dwie (studia stacjonarne) 790 w tym po 120 godzin każda specjalność – student obowiązkowo wybiera dwie (studia niestacjonarne)

4.Opis efektów uczenia się zdefiniowanych dla programów studiów w odniesieniu do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji dla kwalifikacji na poziomie 7 uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4

KIERUNEK STUDIÓW: historia		
DYSCYPLINY NAUKOWE: historia (100%)		
POZIOM KSZTAŁCENIA: 7 PRK		
PROFIL KSZTAŁCENIA: ogólnoakademicki		
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA KIERUNKU		
Symbol efektu uczenia się dla programu studiów	Po ukończeniu studiów drugiego stopnia na kierunku historia absolwent uzyska efekty uczenia się w zakresie:	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia PRK (<i>kody</i>)
WIEDZA:		
K_W01	zna w pogłębionym stopniu wybrane zagadnienia z historii Polski i powszechnej, uporządkowane chronologicznie, geograficznie, tematycznie	P7S_WG
K_W02	zna w pogłębionym stopniu specyfikę przedmiotową i metodologiczną historii, metody krytyki źródeł, wnioskowania historycznego oraz etapy postępowania badawczego	P7S_WG
K_W03	zna i rozumie w stopniu pogłębionym związki między historycznymi wydarzeniami i procesami politycznymi, kulturowymi i gospodarczymi epoki, w której się specjalizuje; jak też złożone powiązania historii europejskiej z aktualnymi problemami społecznymi, gospodarczymi i politycznymi	P7S_WG
K_W04	zna w stopniu pogłębionym charakterystyczne dla wybranej epoki wydarzenia, procesy i osoby wpływające na historię w wymiarze lokalnym, regionalnym, narodowym i powszechnym	P7S_WG
K_W05	zna w stopniu pogłębionym kierunki badań historycznych a zwłaszcza najnowsze osiągnięcia w tej dziedzinie, wybrane zagadnienia z historii historiografii, szkoły badawcze związane z wybraną epoką	P7S_WG
K_W06	Zna i rozumie w pogłębionym stopniu terminologię nauk historycznych oraz terminologię innych nauk humanistycznych	P7S_WG
K_W07	zna i rozumie w stopniu pogłębionym powiązania interdyscyplinarne historii z innymi naukami, obecność elementów innych dyscyplin naukowych w pracy historyka	P7S_WK, P7S_WG

K_W08	zna w pogłębionym stopniu główne narzędzia informatyczne, bazy danych i inne źródła informacji cyfrowej służące do przetwarzania i pozyskiwania wiarygodnych danych w zakresie realizowanych badań oraz zadań przewidzianych specjalizacją zawodową	P7S_WG
K_W09	zna i rozumie znaczenie oraz rolę historyka w różnych obszarach życia – naukowym, społecznym, gospodarczym, politycznym i kulturalnym – zarówno na poziomie lokalnym, narodowym, jak i międzynarodowym oraz zna i rozumie zasady tworzenia różnych form przedsiębiorczości w obszarze historii	P7S_WK
K_W10	zna zasady prawa autorskiego, odróżnia poszczególne typy wolnych licencji umożliwiających wykorzystywanie materiałów nimi opatrzonych	P7S_WK
K_W11	zna i rozumie w stopniu pogłębionym historyczną terminologię specjalistyczną w języku obcym nowożytnym umożliwiającą pracę badacza	P7S_WG
K_W12	zna i rozumie fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji	P7S_WK
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	potrafi wyjaśniać powiązania między zdarzeniami i procesami z przeszłości w kontekście relacji społecznych, kulturowych i gospodarczych w skali powszechnej, państwowej i regionalnej	P7S_UW
K_U02	potrafi świadomie wybierać i uzasadniać zastosowanie metod na potrzeby prowadzonych badań nad konkretnym zagadnieniem z przeszłości	P7S_UW
K_U03	potrafi dokonać właściwego wyboru literatury i źródeł wiedzy umożliwiającego nowatorskie, niestandardowe podejście do konkretnego zadania badawczego lub zawodowego z obszaru historii, przestrzegając praw autorskich	P7S_UW
K_U04	potrafi odróżnić metody nauk humanistycznych od stosowanych w naukach społecznych i eksperymentalnych oraz uzasadnić zastosowanie źródeł i metod innych dyscyplin w ramach prowadzonego postępowania badawczego z zakresu danej epoki	P7S_UW
K_U05	potrafi analizować teksty kultury, określając związek zawartych tam informacji z kontekstem historycznym, szczególnie kulturowym i politycznym, w którym powstał dany tekst	P7S_UW
K_U06	potrafi formułować hipotezy dotyczące podjętego problemu badawczego, odwołując się do najnowszej literatury z zakresu metodologii oraz badań historycznych danej epoki jak też prowadzić debatę, skutecznie argumentując i uzasadniając swoje stanowisko w dyskusji naukowej z wykorzystaniem wiedzy i własnego doświadczenia badawczego, jak też poglądów reprezentantów różnych nurtów historiograficznych	P7S_UK, P7S_UW

K_U07	potrafi posługiwać się różnorodnym zestawem narzędzi informatycznych i źródeł cyfrowych w celu analizy problemów historycznych oraz realizowania zadań zawodowych	P7S_UW
K_U08	potrafi zorganizować pracę i kierować zespołem osób, którym przydziela zgodnie z ich umiejętnościami i wiedzą zadania umożliwiające wspólne rozwiązanie problemu badawczego lub zawodowego związanego z obszarem historii	P7S_UO
K_U09	potrafi formułować i uzasadniać w sposób krytyczny własne stanowisko dotyczące wybranych zagadnień życia społecznego, wykorzystując zdobyte kompetencje i doświadczenia badawcze w obszarze historii	P7S_UW
K_U10	potrafi komentować, opatrywać przypisami, przygotowywać do publikacji teksty naukowe z dziedziny historii	P7S_UW
K_U11	posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistyczną terminologią historyczną	P7S_UK
K_U12	potrafi określać i oceniać krytycznie stan swojej wiedzy fachowej oraz wykorzystywać wnioski płynące z tej oceny w procesie uczenia się przez całe życie	P7S_UU
K_U13	potrafi samodzielnie rozwijać wiedzę i umiejętności przydatne na rynku pracy	P7S_UU
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	gotów jest do krytycznej oceny posiadanej wiedzy historycznej oraz analizowanych źródeł	P7S_KK
K_K02	gotów jest uznawać znaczenie wiedzy historycznej w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych związanych z interpretacją wydarzeń	P7S_KK
K_K03	gotów jest zasięgać opinii ekspertów w dziedzinie historii w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu badawczego lub interpretacyjnego	P7S_KK
K_K04	gotów jest inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego, co pozwala mu na tworzenie projektów, które angażują innych i promują wartości historyczne w kontekście współczesnych wyzwań	P7S_KO
K_K05	gotów jest inicjowania działań na rzecz interesu publicznego, co wiąże się z umiejętnością identyfikowania problemów społecznych i proponowania rozwiązań opartych na wiedzy historycznej	P7S_KO
K_K06	gotów jest rozwijać dorobek zawodu, poprzez aktywne uczestnictwo w badaniach naukowych, publikacjach oraz organizacji konferencji, co przyczynia się do wzbogacenia wiedzy historycznej i jej popularyzacji	P7S_KR

K_K07	gotów jest podtrzymywać etos zawodu, co wiąże się z dbałością o tradycje i wartości związane z historią, a także z promowaniem rzetelności i obiektywizmu w badaniach oraz nauczaniu	P7S_KR
K_K08	gotów jest przestrzegać i rozwijać zasady etyki zawodowej, co obejmuje uczciwe i odpowiedzialne podejście do pracy, szanowanie praw innych oraz dążenie do sprawiedliwości w interpretacji wydarzeń historycznych oraz działać na rzecz przestrzegania tych zasad, angażując się w inicjatywy edukacyjne i społeczne, które promują etyczne podejście do historii oraz wspierają rozwój świadomości historycznej w społeczeństwie	P7S_KR

Dodatkowe efekty uczenia się dla SPECJALNOŚCI NAUCZYCIELSKICH

Kształcenie w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego oraz dydaktycznego do wykonywania zawodu nauczyciela historii oraz historii i wiedzy o społeczeństwie obejmuje wymagane efekty uczenia się określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz.U. z 2024 poz. 453). Część przedmiotów wskazanych w rozporządzeniu realizowana jest na poziomie studiów I stopnia, część zaś – w trakcie studiów II stopnia.

Przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne i dydaktyczne odbywa się na zasadach określonych w zarządzeniu nr 13/2021 Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 22 stycznia 2021 roku w sprawie ustalenia w Uniwersytecie Wrocławskim trybu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (ze zm.). Zajęcia obejmujące przygotowanie psychologiczno-pedagogiczne realizowane są przez Centrum Edukacji Nauczycielskiej, zajęcia zapewniające przygotowanie dydaktyczne – przez pracowników Instytutu Historycznego.

PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE szczegółowe efekty uczenia się – wiedza		
DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ zna i rozumie:		
N_W13	miejsce danego przedmiotu lub rodzaju zajęć w ramowych planach nauczania na etapie szkoły na różnych etapach edukacyjnych	D.1/E.1.W01
N_W14	podstawę programową danego przedmiotu, cele kształcenia i treści nauczania przedmiotu lub prowadzonych zajęć na poszczególnych etapach szkoły, przedmiot lub rodzaj zajęć w kontekście wcześniejszego i dalszego kształcenia, strukturę wiedzy w zakresie przedmiotu nauczania lub prowadzonych zajęć oraz kompetencje kluczowe i ich kształtowanie w ramach nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć	D.1/E.1.W02
N_W15	integrację wewnątrz- i międzyprzedmiotową; zagadnienia związane z programem nauczania – tworzenie i modyfikację, analizę, ocenę, dobór i zatwierdzanie oraz zasady projektowania procesu kształcenia oraz rozkładu materiału	D.1/E.1.W03
N_W16	kompetencje merytoryczne, dydaktyczne i wychowawcze nauczyciela, w tym potrzebę zawodowego rozwoju, także z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnej, oraz dostosowywania sposobu komunikowania się do poziomu rozwoju uczniów i stymulowania aktywności poznawczej uczniów, w tym kreowania sytuacji dydaktycznych; znaczenie autorytetu nauczyciela oraz zasady interakcji ucznia i nauczyciela w toku lekcji; moderowanie interakcji między uczniami; rolę nauczyciela jako popularyzatora wiedzy oraz znaczenie współpracy	D.1/E.1.W04

	nauczyciela w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym	
N_W17	konwencjonalne i niekonwencjonalne metody nauczania, w tym metody aktywizujące i metodę projektów, proces uczenia się przez działanie, odkrywanie lub dociekanie naukowe oraz pracę badawczą ucznia, a także zasady doboru metod nauczania typowych dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć	D.1/E.1.W05
N_W18	metodykę realizacji poszczególnych treści kształcenia w obrębie przedmiotu lub zajęć – rozwiązania merytoryczne i metodyczne, dobre praktyki, dostosowanie oddziaływań do potrzeb i możliwości uczniów lub grup uczniowskich o różnym potencjale i stylu uczenia się, typowe dla przedmiotu lub rodzaju zajęć błędy uczniowskie, ich rolę i sposoby wykorzystania w procesie dydaktycznym	D.1/E.1.W06
N_W19	organizację pracy w klasie szkolnej i grupach: potrzebę indywidualizacji nauczania, zagadnienie nauczania interdyscyplinarnego, formy pracy specyficzne dla danego przedmiotu lub rodzaju zajęć: wycieczki, zajęcia terenowe i laboratoryjne, doświadczenia i konkursy oraz zagadnienia związane z pracą domową	D.1/E.1.W07
N_W20	sposoby organizowania przestrzeni klasy szkolnej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego: środki dydaktyczne (podręczniki i pakiety edukacyjne), pomoce dydaktyczne – dobór i wykorzystanie zasobów edukacyjnych, w tym elektronicznych i obcojęzycznych, edukacyjne zastosowania mediów i technologii informacyjno-komunikacyjnej; myślenie komputacyjne w rozwiązywaniu problemów w zakresie nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć; potrzebę wyszukiwania, adaptacji i tworzenia elektronicznych zasobów edukacyjnych i projektowania multimediów	D.1/E.1.W08
N_W21	metody kształcenia w odniesieniu do nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć, a także znaczenie kształtowania postawy odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej	D.1/E.1.W09
(N_W22	rolę diagnozy, kontroli i oceniania w pracy dydaktycznej; ocenianie i jego rodzaje: ocenianie bieżące, semestralne i roczne, ocenianie wewnętrzne i zewnętrzne; funkcje oceny	D.1/E.1.W10
N_W23	egzaminy kończące etap edukacyjny (w tym wypadku egzamin dojrzałości) i sposoby konstruowania testów, sprawdzianów oraz innych narzędzi przydatnych w procesie oceniania uczniów w ramach nauczanego przedmiotu	D.1/E.1.W11
N_W24	diagnozę wstępną grupy uczniowskiej i każdego ucznia w kontekście nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć oraz sposoby wspomagania rozwoju poznawczego uczniów; potrzebę kształtowania pojęć, postaw, umiejętności praktycznych, w tym rozwiązywania problemów, i wykorzystywania wiedzy; metody i techniki skutecznego uczenia się; metody strukturyzacji wiedzy oraz konieczność powtarzania i utrwalania wiedzy i umiejętności	D.1/E.1.W12
N_W25	znaczenie rozwijania umiejętności osobistych i społeczno-emocjonalnych uczniów: potrzebę kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów oraz budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów, a także kształtowania kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych	D.1/E.1.W13
N_W26	warsztat pracy nauczyciela; właściwe wykorzystanie czasu lekcji przez ucznia i nauczyciela; zagadnienia związane ze sprawdzaniem i ocenianiem jakości kształcenia oraz jej ewaluacją, a także z koniecznością analizy i oceny własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej	D.1/E.1.W14

N_W27	potrzebę kształtowania u ucznia pozytywnego stosunku do nauki, rozwijania ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej, logicznego i krytycznego myślenia, kształtowania motywacji do uczenia się danego przedmiotu i nawyków systematycznego uczenia się, korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z internetu, oraz przygotowania ucznia do uczenia się przez całe życie przez stymulowanie go do samodzielnej pracy	D.1/E.1.W15
PRAKTYKI ZAWODOWE zna i rozumie:		
N_W28	zadania dydaktyczne realizowane przez szkołę lub placówkę systemu oświaty	D.2/E.2.W1
N_W29	sposób funkcjonowania oraz organizację pracy dydaktycznej szkoły lub placówki systemu oświaty	D.2/E.2.W2
N_W30	rodzaje dokumentacji działalności dydaktycznej prowadzonej w szkole lub placówce systemu oświaty	D.2/E.2.W3
PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE szczegółowe efekty uczenia się – umiejętności		
DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ potrafi:		
N_U14	identyfikować typowe zadania szkolne z celami kształcenia, w szczególności z wymaganiami ogólnymi podstawy programowej, oraz z kompetencjami kluczowymi	D.1/E.1.U01
N_U15	przeanalizować rozkład materiału	D.1/E.1.U02
N_U16	identyfikować powiązania treści nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć z innymi treściami nauczania	D.1/E.1.U03
N_U17	dostosować sposób komunikacji do poziomu rozwojowego uczniów	D.1/E.1.U04
N_U18	kreować sytuacje dydaktyczne służące aktywności i rozwojowi zainteresowań uczniów oraz popularyzacji wiedzy	D.1/E.1.U05
N_U19	podejmować skuteczną współpracę w procesie dydaktycznym z rodzicami lub opiekunami uczniów, pracownikami szkoły i środowiskiem pozaszkolnym	D.1/E.1.U06
N_U20	dobierać metody pracy klasy oraz środki dydaktyczne, w tym z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnej, aktywizujące uczniów i uwzględniające ich zróżnicowane potrzeby edukacyjne	D.1/E.1.U07
N_U21	merytorycznie, profesjonalnie i rzetelnie oceniać pracę uczniów wykonywaną w klasie i w domu	D.1/E.1.U08

N_U22	skonstruować sprawdzian służący ocenie danych umiejętności uczniów	D.1/E.1.U09
N_U23	rozpoznać typowe dla nauczanego przedmiotu lub prowadzonych zajęć błędy uczniowskie i wykorzystać je w procesie dydaktycznym	D.1/E.1.U10
N_U24	przeprowadzić wstępną diagnozę umiejętności ucznia	D.1/E.1.U11
PRAKTYKI ZAWODOWE potrafi:		
N_U25	wyciągnąć wnioski z obserwacji pracy dydaktycznej nauczyciela, jego interakcji z uczniami oraz sposobu planowania i przeprowadzania zajęć dydaktycznych; aktywnie obserwować stosowane przez nauczyciela metody i formy pracy oraz wykorzystywane pomoce dydaktyczne, a także sposoby oceniania uczniów oraz zadawania i sprawdzania pracy domowej	D.2/E.2.U1
N_U26	zaplanować i przeprowadzić pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych serię lekcji lub zajęć	D.2/E.2.U2
N_U27	analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie praktyk	D.2/E.2.U3
PRZYGOTOWANIE DYDAKTYCZNE szczegółowe efekty uczenia się – kompetencje społeczne		
DYDAKTYKA PRZEDMIOTU NAUCZANIA LUB ZAJĘĆ jest gotów do:		
N_K09	adaptowania metod pracy do potrzeb i różnych stylów uczenia się uczniów	D.1/E.1.K1
N_K10	popularyzowania wiedzy wśród uczniów i w środowisku szkolnym oraz pozaszkolnym	D.1/E.1.K2
N_K11	zachęcania uczniów do podejmowania prób badawczych oraz systematycznej aktywności fizycznej	D.1/E.1.K3
N_K12	promowania odpowiedzialnego i krytycznego wykorzystywania mediów cyfrowych oraz poszanowania praw własności intelektualnej	D.1/E.1.K4
N_K13	kształtowania umiejętności współpracy uczniów, w tym grupowego rozwiązywania problemów	D.1/E.1.K5
N_K14	budowania systemu wartości i rozwijania postaw etycznych uczniów oraz kształtowania ich kompetencji komunikacyjnych i nawyków kulturalnych	D.1/E.1.K6

N_K15	rozwijania u uczniów ciekawości, aktywności i samodzielności poznawczej oraz logicznego i krytycznego myślenia	D.1/E.1.K7
N_K16	kształtowania nawyku systematycznego uczenia się i korzystania z różnych źródeł wiedzy, w tym z Internetu	D.1/E.1.K8
N_K17	stymulowania uczniów do uczenia się przez całe życie przez samodzielną pracę	D.1/E.1.K9
PRAKTYKI ZAWODOWE jest gotów do:		
N_K18	skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych i nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy dydaktycznej oraz rozwijania umiejętności wychowawczych	D.2/E.2.K1

Objaśnienie symboli:

PRK – Polska Rama Kwalifikacji

P7S_WG – kod składnika opisu kwalifikacji dla poziomu 7 w charakterystykach drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji K_W - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie wiedzy

K_U - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie umiejętności

K_K - kierunkowe efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych

01, 02, 03 i kolejne - kolejny numer kierunkowego efektu uczenia się

N_W efekty uczenia się w zakresie wiedzy dla specjalności nauczycielskiej

N_U efekty uczenia się w zakresie umiejętności dla specjalności nauczycielskiej

N_K efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych dla specjalności nauczycielskiej

D - kody efektów uczenia się wg standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela

5.Treści programowe

Lp.	Nazwa przedmiotu	Treści programowe	Przypisane do przedmiotu kierunkowe efekty uczenia się
1.	Język obcy nowożytny	Analizowanie tekstów historycznych (źródła i opracowania naukowe, teksty popularnonaukowe i literatura piękna) dotyczących wybranych zagadnień z historii. Posługuje się językiem obcym na poziomie B2+ określonym dla Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego	K_U13
2.	Translatorium z języka łacińskiego	Elementy historii języka łacińskiego – jego starożytne początki, ewolucja w średniowieczu i w czasach nowożytnych; wpływy łaciny w wybranych językach europejskich, znaczenie dla kultury europejskiej; - prezentacja podstawowych pomocy translatorskich (słowników, gramatyk opisowych, stron internetowych); -	K_W02, K_W07 K_U03, K_U05, K_U06 K_U07 K_K01

		omówienie strategii i metod tłumaczenia tekstów łacińskich (ze szczególnym zwróceniem uwagi na problem identyfikacji form i homonimiczności oraz specyfikę regionalną łaciny średniowiecznej); tłumaczenie, analiza i interpretacja wybranych starożytnych tekstów łacińskich z zakresu zainteresowań historyka (fragmenty z dzieł Cezara, Tacyty, przykładowe inskrypcje); tłumaczenie, analiza i interpretacja wybranych średniowiecznych tekstów łacińskich z zakresu zainteresowań historyka (fragmenty kronik, roczników, dokumentów, dzieł dydaktycznych, ksiąg miejskich, inskrypcji); - tłumaczenie, analiza i interpretacja wybranych nowożytnych tekstów łacińskich z zakresu zainteresowań historyka (fragmenty dzieł historycznych, naukowych, ksiąg metrykalnych, inskrypcji).	
3.	Translatorium z języka nowożytnego	Tłumaczenie z języka angielskiego materiałów źródłowych, przede wszystkim publikowanych archiwaliów z National Archives w Stanach Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Zwrócenie uwagi na różnice w stosowaniu języka w obydwóch krajach. Zapoznanie z przykładami języka prasy amerykańskiej i angielskiej w tekstach dotyczących zagadnień historycznych. Przygotowanie do publicznych wystąpień w języku angielskim.	K_W11 K_U11 K_K03
4.	e-historia	Wykorzystanie cyfrowych baz danych, archiwów i bibliotek; digitalizacja tradycyjnych zasobów - zasady i standardy; prawa autorskie w Internecie; crowdsourcing w historiografii; wykorzystanie big data w historiografii; e-learning, e-podręczniki; media społecznościowe (Facebook, Instagram, Twitter) w popularyzacji historii; czasopisma internetowe; portale historyczne, blogi i vlogi; wystawy i muzea internetowe; YouTube w edukacji historycznej i popularyzacji historii; e-mapy i ich zastosowania; modelowanie 3D; historyczne gry komputerowe; podstawy edycji zdjęć i filmów; pozycjonowanie treści w internecie i zwiększanie liczby odbiorców; fake news, dezinformacja, kłamstwo w wirtualnym świecie.	K_W07, K_W09, K_W10, K_U07, K_U08, K_U09 K_K02, K_K03
5.	Metodologia historii i historia historiografii	Średniowieczne korzenie europejskiej historiografii; przyjemność i propaganda – historiografia średniowieczna; nowożytne historie regionalne, państwowe i globalne; oświeceniowa historiografia dydaktyczna; systemy filozoficzne i prawa historyczne – od Hegla do Marksa; historiografia krytyczna; narratywizm, pragmatyzm, dekonstrukcjonizm; historia gender; historie nie-ludzkie; eko-historie.	K_W02, K_W05, K_W09, K_U04, K_U05, K_U07, K_U10 K_K01
6.	Seminarium magisterskie) I-IV	Opanowanie podstaw metodyki pracy naukowej. Analiza wybranych typów źródeł. Krytyczne omówienie dorobku literatury.	K_W02, K_U03, K_U06 K_K02
10.	Warsztat pisarski	Zasady tworzenia narracji historycznej i przygotowywania rozmaitych tekstów związanych z historią. Zasady gromadzenia i zbierania informacji źródłowych. Krytyczna analiza uzyskiwanych informacji. Selekcja materiału źródłowego. Stawianie tez, argumentowanie, dowodzenie, polemika w tekście przy pomocy	K_W02, K_W05, K_W09, K_W10 K_U04, K_U05, K_U07, K_U10

		zgromadzonego materiału monograficzno-źródłowego. Zasady przestrzegania dobrych obyczajów w twórczości literackiej i naukowej.	K_K01
11.	Specjalizacja starożytność, Warsztat naukowy historyka starożytności	Pojęcie źródła w odniesieniu do dziejów starożytnych. Najważniejsze wydania zbiorów źródeł. Źródła literackie: stan zachowania, tradycja bezpośrednia i pośrednia. Krytyka tekstu i jej znaczenia dla historyka. Analiza filologiczna tekstu w warsztacie historyka starożytności. Chronologia świata antycznego. Epigrafika w warsztacie historyka starożytności. Papirologia w warsztacie historyka starożytności. Numizmatyka w warsztacie historyka starożytności. Źródła orientalne w warsztacie historyka starożytności. Podstawowe narzędzia elektroniczne wykorzystywane przez badaczy starożytności.	K_W02, K_W07 K_U03, K_U04, K_U07 K_K01, K_K02
12.	Miasto greckie	Definicje miasta według starożytnych Greków a definicje współczesne. Podstawowe typy ośrodków miejskich. Historia urbanizacji greckiej (Grecja egejska; wschodni basen Morza Śródziemnego; zachodni basen Morza Śródziemnego, w tym Wielka Grecja i Sycylia). Podstawy prawne funkcjonowania miast greckich. Elity miast greckich i pozostałe kategorie społeczne (w tym ludność o statusie niewolniczym i bardziej lub mniej zbliżonym do niewolniczego). Źródła dochodu ludności miejskiej. Miasta greckie a imperia. Topografia miasta i jej znaczenie: przypadek Aten, Sparty, Gortyny na Krecie, Delf, Miletu i Aleksandrii przy Egipcie oraz Massalii. Tkanka miejska. Sacrum i profanum w miastach.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
13.	Żydzi w świecie cywilizacji antycznych	Pojęcie Żyd i judaizm. Najważniejsze źródła do dziejów Żydów i judaizmu w starożytności. Niewola babilońska i jej znaczenie dla judaizmu. Żydzi, Palestyna i imperium perskie. Świątynia jerozolimska i jej znaczenie w ukształtowaniu się tożsamości żydowskiej w starożytności. Żydzi, judaizm, hellenizm - konfrontacja ideologiczna i reakcja polityczna. Machabeusze i dynastia herodiańska: sukcesy w polityce zewnętrznej i porażki ideowe. Fiasko próby współżycia Rzymu ze wspólnotą żydowską w Palestynie i jego przyczyny. Prądy religijne i społeczne w judaizmie epoki drugiej Świątyni jako reakcja na konfrontację ideologiczną ze światem hellenistycznym i rzymskim. Rozwój diaspory żydowskiej i jej znaczenie dla późniejszych dziejów judaizmu. Synagoga: narodziny, rozwój i znaczenie dla judaizmu i żydowskich wspólnot lokalnych. Żydzi i judaizm wobec cesarstwa chrześcijańskiego.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
14.	Morze Czarne w starożytności	Morze Czarne w greckiej tradycji mitycznej i literackiej. Węzłowe problemy dziejów osadnictwa w starożytności na przykładzie kolonii greckich na obszarze Morza Czarnego, Morza Marmara i Morza Azowskiego. Królestwo Bosporańskie. Miasta greckie nad Morzem Czarnym i ich sąsiedzi: Trakowie, Kimmerowie, Scytowie. Krainy i ludy nadczarnomorskie w polityce wielkich potęg – Persji, Królestwa Pontu i Rzymu.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02

15.	Zachodnie prowincje Imperium Rzymskiego	Podboje rzymskie okresu republiki i cesarstwa. Organizacja prowincji i jej ewolucja. Specyfika kulturowa prowincji zachodnich – Afryki, Galii, Hiszpanii, Brytanii, Germanii. Zabezpieczenie zdobyczy. Zjawisko romanizacji. Barbarzyńcy i upadek panowania rzymskiego na Zachodzie.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
16.	Historia Iranu od Zaratusztry do Mahometa	Zakres tematyczny pojęcia Iran. Najważniejsze źródła do dziejów Iranu w starożytności. Kształtowanie się państwowości w Iranie w konfrontacji z imperiami Mezopotamii i ludami koczowniczymi, zwłaszcza ze Scytami. Imperium Achemenidów, jego ekspansja, organizacja wewnętrzna i ideologia. Wielki Król i imperium perskie wobec ludów ościennych: strategię współżycia i konfrontacji. Wojny perskie - perspektywa grecka, perspektywa perska. Religie Iranu: pogańskie, zaratusztriańska, manichejska. Aleksander Wielki i jego rola w dziejach i tradycji kulturowej Iranu. Iran w epoce hellenistycznej: hellenizm, iranizm, państwa Greków baktryjskich i Kuszanów. Partowie: reakcja Iranu na hellenizm i ekspansję Rzymu. Narodziny i ekspansja Imperium Sasanidów. Przyczyny sukcesów jego konfrontacji z Rzymem. Ideologia, kultura i sztuka epoki sasanidzkiej. Podbój arabski Iranu.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
17.	Historia gospodarcza w starożytności	Spory o historię gospodarczą (prymitywizm, modernizm, poszukiwanie „nowej drogi”). Historia gospodarcza Wschodu (starożytny Bliski Wschód, Egipt). Historia gospodarcza Grecji (od czasów archaicznych do okresu hellenistycznego). Historia gospodarcza Rzymu: źródła do historii gospodarczej – problematyka; pieniądz i jego rola; rolnictwo, jego charakter, dochody z ziemi; handel; rzemiosło; inne źródła dochodów; problem siły roboczej; źródła dochodów elit/wyzwoleńców/”klasy średniej”/warstw niższych; podatki; kryzysy gospodarcze cesarstwa; gospodarka Italii/gospodarka Kampanii/gospodarka Puteolów – kwestie metodologiczne; historia Cesarstwa w świetle historii gospodarczej; gospodarka a globalizacja; rola morza; transport a gospodarka; życie gospodarcze miast.	K_W01, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
18.	Elity świata rzymskiego	Definicja elity. Patrycjusze. Powstanie nobilitas. Osoba pryncepsa. Stan senatorski. Stan ekwicky. Dekurionowie. Rola i pozycja społeczna wyzwoleńców. Elity prowincjonalne. Elity na dworze cesarskim. Urzędnicy. Źródła dochodów i majątki elit. Wydatki elit. Mobilność społeczna. Elity późnego cesarstwa.	K_W01, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
19.	Specjalizacja: średniowiecze, Warsztat naukowy historyka średniowiecza	Problemy gromadzenia informacji o źródłach historycznych wykorzystywanych w badaniach mediewistycznych, m.in. korzystanie z fachowych źródeł informacji o archiwaliach (portale internetowe, rejestry dokumentów, kodeksy dyplomatyczne); korzystanie ze źródeł informacji o rękopisach średniowiecznych (bazy internetowe, inwentarze, katalogi); - podstawowe wydawnictwa źródeł do dziejów średniowiecza (polskie, najważniejsze europejskie); problem tłumaczeń źródeł średniowiecznych na języki narodowe; - fachowe bibliografie mediewistyczne (np. Medioevo Latino, International medieval bibliography); - encyklopedie mediewistyczne i specjalistyczne słowniki (m.in. języków łacińskiego i niemieckiego); - Internet w praktyce badawczej mediewisty (np. katalogi elektroniczne, biblioteki i archiwa	K_W02, K_W07 K_U02, K_U03, K_U07 K_K02

		cyfrowe, portale internetowe, czasopisma on-line); - narzędzia komputerowe przydatne w praktyce badawczej mediewisty (np. programy do obliczania dat); - kartografia historyczna w warsztacie mediewisty; - trendy metodologiczne w badaniach mediewistycznych (np. spacial turn, antropologia historyczna, koncepty europeizacji, gender studies); - wpływ aktualnych uwarunkowań i oczekiwań politycznych i społecznych na tematykę i treść badań mediewistycznych.	
20.	Historia Śląska w średniowieczu	Śląsk w państwie czeskim. Śląsk w monarchii piastowskiej (990-1138). W okresie rozbitcia dzielnicowego (1138-1335). Ustawa sukcesyjna Bolesława III Krzywoustego i jej skutki dla Śląska. Monarchia Henryków śląskich (1201-1241). Najazd mongolski na Polskę w 1241 r. i śmierć Henryka II Pobożnego. Podział księstwa śląskiego między synów Henryka II Pobożnego oraz dalsze podziały. Zhołdowanie książąt śląskich przez Jana Luksemburskiego. Zrzeczenie się Śląska przez Kazimierza Wielkiego i próby jego odzyskania. Czasy husyckie. Śląsk w okresie walk o koronę czeską (1437-1490). Kościół śląski w średniowieczu. Śląsk pod władzą Jagiellonów (1490-1526).	K_W01, K_W04 K_U01 K_K02
21.	Historia Polski w średniowieczu	Węzłowe problemy dziejów ziem polskich X-XV w. w świetle różnych kategorii źródeł, w tym procesy społeczne, polityczne i gospodarcze takie jak: geografia plemienna ziem polskich, monarchia pierwszych Piastów, chrystianizacja, ustawa sukcesyjna Bolesława Krzywoustego i rozbitcie dzielnicowe, najazd mongolski na ziemie polskie, kolonizacja i lokacje na prawie niemieckim, zjednoczenie państwa polskiego i monarchia Kazimierza Wielkiego, unia polsko-litewska, stosunki polsko-krzyżackie, Polska wobec ruchu husyckiego.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05, K_U06 K_K01
22.	Historia gospodarcza w średniowieczu	Stosunki gospodarcze w Europie i Polsce średniowiecznej. Reformy ekonomiczne Karolingów. Struktura agrarna i dzieje chłopów w średniowiecznej Europie i Polsce. Wielkie średniowieczne reformy ustroju rolnego – trójpółówka i początki rolnictwa intensywnego. Dzieje miast i mieszczaństwa europejskiego i polskiego – lokacje miast. Rzemiosło i rzemieślnicy średniowieczni. Rycerstwo i ich aktywność gospodarcza. Gospodarki obszarów pozaeuropejskich w wiekach średnich. Wymiana gospodarcza Europy i Polski z obszarami poza europejskimi w wiekach średnich. Kryzys gospodarki średniowiecznej – przyczyny i skutki.	K_W01, K_W04 K_U04 K_K02
23.	Historia Europy Zachodniej w średniowieczu	Wędrowki ludów około przełomu starożytności i średniowiecza. Europa merowińska i karolińska. Rozpad Imperium Karolińskiego – początki państw francuskiego i niemieckiego. Sytuacja na Półwyspie Iberyjskim, Wizygoci; sytuacja na Półwyspie Apenińskim, Longobardowie, powstanie Państwa Kościelnego. Królestwa anglosaskie na Wyspach Brytyjskich; Irlandia. Normanowie i ich wpływ na losy Europy Zachodniej. Odnowienie Cesarstwa Rzymskiego. Przemiany w Europie Zachodniej dojrzałego średniowiecza: konflikt między Cesarstwem a papieżem; rekonkwista i wyprawy krzyżowe. Dynastia Hohenstaufów u władzy w Niemczech; Fryderyk Barbarossa; Fryderyk II. Francja Kapetyngów – umocnienie królestwa,	K_W01, K_W03, K_W04 K_U01, K_U05 K_K01, K_K05

		Stany Generalne. Anglia Plantagenetów – wzmocnienie władzy królewskiej, konflikty z Kościołem, Wielka Karta Swobód, początki parlamentaryzmu. Europa Zachodnia w późnym średniowieczu pod znakiem wojen, konfliktów i klęsk: Wojna stuletnia, Czarna Śmierć. Luksemburgowie w Czechach i w Niemczech. Wielka schizma zachodnia i próby jej przewyciężenia. Wojny husyckie. Rywalizacja Lancasterów i Yorków w Anglii.	
24.	Społeczeństwo i kultura w średniowieczu	Kształtowanie się obszaru cywilizacji europejskiej we wczesnym średniowieczu z odniesieniem do kluczowych w tym procesie kręgów społeczno-kulturowych: Bizancjum, Germanie i krąg karoliński, Słowianie, Skandynawia, krąg celtycko-wyspiarski, styk z islamem (zwłaszcza mozarabski w Hiszpanii). Rozwój społeczeństw europejskich w dobie pełnego i późnego średniowiecza. Pytania o społeczeństwo stanowe (feudalne). Modele ustroju społecznego – egzemplifikacje modelowe: Francja, Anglia, Rzesza, Polska i inne. Horyzont mentalny i światopoglądowy „człowieka średniowiecza” (czas, przestrzeń, systemy komunikacji – m.in. znaczenie symbolu i alegorii, wyobrażenia kosmograficzne i zaświaty). Problemy migracji – konsekwencje etniczne, transfer idei i wzorców technologicznych. Węzłowe obszary kultury doby pełnego i późnego średniowiecza: kultura religijna (chrystianizacja, rola klasztorów, formy pobożności z uwzględnieniem świeckich itp.); kultura dworska i rycerska; kultura umysłowa (zwłaszcza piśmienność; szkolnictwo i uniwersytety); kultura ludowa; kultura miejska.	K_W01, K_W02, K_W03 K_U01, K_U02, K_U05 K_K01, K_K05
25.	Historia Europy Wschodniej w średniowieczu	Przedstawiona zostanie charakterystyka etniczna, polityczna i kulturowa obszaru Europy Wschodniej we wczesnym średniowieczu (krąg bizantyński, Słowiańszczyzna, ludy bałtyjskie, ugrofińskie, germańskie, koczownicze, w tym tureckie, oraz pogranicza – np. Armenia, stepy) z naciskiem na krzyżowanie się stref wpływów politycznych i kulturowych ze strony Bizancjum, ludów stepowych i skandynawskich. Omówione zostaną migracje i formowanie się państw, zwłaszcza początki Rusi, a także Bułgarii i ich stepowych sąsiadów z uwzględnieniem stosunków ekonomicznych i religijnych, w tym chrystianizacji, a następnie węzłowe problemy dziejów poszczególnych krajów Europy Wschodniej w X-XV w. ze szczególnym uwzględnieniem Rusi Kijowskiej do czasów podziałów dzielnicowych, a dalej ekspansja mongolska i „zbieranie ziem ruskich” przez Moskwę. W zakresie studiów nad społeczeństwem i kulturą przybliżone zostaną modele ustroju społecznego w poszczególnych krajach (w tym ideowe skutki bizantynizacji), znaczenie religii i osiągnięcia kultury umysłowej (w tym początki piśmienności). Omówione zostaną stosunki kościelne i kulturalne krajów wschodnioeuropejskich z Zachodem oraz przedyskutowany zostanie wkład kręgu wschodnioeuropejskiego w kulturowe dziedzictwo Europy.	K_W01, K_W02, K_W03 K_U01, K_U03, K_U05 K_K01

26.	Historia krajów pozaeuropejskich w średniowieczu	Pojęcie cywilizacji i problematyka ich systematyki; postrzeganie świata (pozaeuropejskiego) w wymiarze geograficznym i ewolucja obrazu ekumeny w stuleciach V-XV (wyobrażenia kartograficzne, rola pielgrzymek i krucjat, podróży/wypraw kupieckich, misyjnych itp.); cywilizacja islamu: narodziny islamu, specyfika kalifatu, przyczyny sukcesu islamu i powstania imperiów - od władztwa „arabskiego” do osmańskiego; podziały w islamie; islam – konfrontacje ze światem zewnętrznym (pomiędzy konfliktem a symbiozą); cywilizacje Chin i Japonii (droga do centralizacji władzy i powstania państw; wykształcanie się systemu cesarskiego, rządy dynastii, aparat urzędniczy i administracja, rola arystokracji (ewent. warstwy wojowników), powstawanie i umacnianie się porządku feudalnego; kontakty z Europą (gospodarka i handel); cywilizacje ludów Wielkiego Stepu: od Hunów do Mongołów, specyfika źródłowa poznania historii i kultury koczowników, państwa i imperia „bez granic”, przyczyny ich powstawania i upadku, nomadzi a społeczności osiadłe, kontakty i wzajemne postrzeganie; cywilizacje perska (schyłkowe państwo państwo Sasanidów) i hinduska (Indie północne i południowe, „imperia”, dynastie, system kastowy) przed podbojem muzułmańskim; cywilizacje ludów Afryki: problemy nomenklatury: Africa, Libia a Ethiopia, specyfika źródłowa poznania przeszłości Afryki (rola archeologii i tradycji ustnych), Afryka Biała (Północna) i Afryka Czarna, średniowiecze europejskie a średniowiecze afrykańskie (od XV w.), różnorodność i odmiennność modeli rozwoju na kontynencie afrykańskim; cywilizacje Ameryki, źródła i granice poznania, „Indianie” Ameryki Północnej (społeczności łowiecko-zbierackie), cywilizacje Ameryki prekolumbijskiej (rolnictwo), różnice w rozwoju i ich przyczyny, imperia i izolacja kultur amerykańskich.	K_W03, K_W06 K_U01, K_U04 K_K02
27.	Specjalizacja: czasy nowożytne, Warsztat naukowy historyka czasów nowożytnych	Podstawowe informacje na temat epoki nowożytnej i jej cech charakterystycznych. Wyszukiwanie i informacji dotyczących badań nowożytnych. Podstawowe źródła do badania dziejów nowożytnych. Podstawy nowożytnej paleografii. Krytyka źródła historycznego czasów nowożytnych. Dobre zasady w nauce i przestrzeganie prawa autorskiego	K_W08, K_W09 K_U03, K_U05 K_K01
28.	Historia Śląska w czasach nowożytnych	Śląsk w strukturze państwowej nowożytnego Królestwa Czeskiego: centralizm monarchiczny versus federacja stanowa; partykularyzm krajów lennych Korony Czeskiej - władz królewska a władza stanowa; między kooperacją a konfrontacją; przejęcie tronu czeskiego i władzy nad Śląskiem przez Habsburgów w 1526; wpływ polityki Ferdynanda na nowe aspekty życia polityczno-publicznego na Śląsku; nowe tendencje polityki Ferdynanda po 1546; gospodarka śląska do wojny 30-letniej; reformacja na Śląsku: geneza reformacji śląskiej; rozwój śląskiego ruchu reformacyjnego; stosunek władzy królewskiej do procesów reformacyjnych na Śląsku; Kościół katolicki i biskupi wrocławscy w okresie reformacji; wiek XVII na Śląsku: epoka zmagających religijnych, wojna trzydziestoletnia: powstanie książąt i stanów; porażka militarna i polityczna śląskiego obozu protestanckiego w wojnie	K_W01, K_W03 K_U01, K_U06 K_K02, K_K05

		trzydziestoletniej: od akordu drezdeńskiego do pokoju westfalskiego 1648; kultura protestancka i katolicka w 2 połowie XVII w.; utrwalenie powestfalskiego porządku wyznaniowego na Śląsku. Konwencja z Altranstädt 1707 - prusko-habsburskie wojny o Śląsk 1740-1763; likwidacja instytucji stanowych na Śląsku; polityka gospodarcza Fryderyka II na Śląsku - polityka wyznaniowa Fryderyka II na Śląsku: status Kościoła katolickiego w państwie; zmiany organizacyjne Kościołów protestanckich; część Śląska w Królestwie Czeskim, pod władza Habsburgów 1742-1806; rozwój protestantyzmu w księstwie cieszyńskim	
29.	Historia Polski w czasach nowożytnych	Na zajęciach przedstawione zostaną węzłowe problemy dziejów Polski XV - XVIII w., ze szczególnym uwzględnieniem procesów o złożonym charakterze, które w sposób długofalowy kształtowały obraz epoki. Omówione zostaną zagadnienia takie jak: - parlamentaryzm staropolski. Sejm i sejmiki - funkcjonowanie, znaczenie i rola pozapolityczna - wojsko, jego organizacja i sposoby finansowania - kultura Rzeczypospolitej. Sarmatyzm jako formacja kulturowa - przeobrażenia strategicznych celów i założeń polityki zagranicznej w XVI-XVIII w. - państwo polsko-litewskie. Terytorium, podziały społeczne, zróżnicowanie etniczne i religijne - organizacja terytorialna państwa i sposób funkcjonowania administracji - dochody skarbu monarszego i publicznego. Skarbowość Rzeczypospolitej - wyżywienie, stan zdrowotny i warunki życia mieszkańców Rzeczypospolitej - ziemie ukraińskie w XVII wieku. Powstania kozackie - ruch egzekucyjny i próby reform systemu władzy	K_W01, K_W03 K_U01, K_U03 K_K02
30.	Historia gospodarcza w czasach nowożytnych	Przemiany społeczne i kulturowe okresu nowożytnego w Europie, Polsce i ich wpływ na gospodarowanie. Odkrycia geograficzne jako konsekwencja kryzysu ekonomicznego w Europie i ich implikacje. Rozwój myśli ekonomicznej w czasach nowożytnych i wkład do niej polskich myślicieli. Dynamika relacji gospodarczych Europy i krajów pozaeuropejskich. Głębokie i gruntowne zmiany w technikach agrarnych i przechodzenie od gospodarki ekstensywnej do intensywnej. Pierwsze etapy industrializacji. Budowanie i pogłębianie relacji pomiędzy nauką, techniką a gospodarowaniem. Rozwój zależności o charakterze kapitalistycznych oraz zanik feudalizmu — odmienna dynamika Zachodu i Wschodu kontynentu europejskiego.	K_W01, K_W04 K_U04 K_K02
31.	Historia Europy Zachodniej w czasach nowożytnych	Treści programowe Zmierzch średniowiecza (cykl wojen włoskich); epoka konfliktów religijnych (od wojny szmalkaldzkiej do wojny trzydziestoletniej); ukształtowanie się nowego, trwałego układu sił w Europie (wojna o sukcesję hiszpańską i wielka wojna północna); „weryfikacja nowych mocarstw” (wojna o sukcesję austriacką i wojna siedmioletnia); problemy „supermocarstw” – władztwa Karola V, Filipa II, Ludwika XIV; Absolutyzm, absolutyzm oświecony, monarchia parlamentarna; wielkie kryzysy i zmiany – reformacja, reforma katolicka.	K_W01, K_W04 K_K02
32.	Społeczeństwo i kultura w czasach nowożytnych	Epoka odrodzenia, baroku i oświecenia w dziejach kultury europejskiej – ukazanie rozwoju i przemian zachodzących w nauce, literaturze, malarstwie, rzeźbie, architekturze oraz muzyce; społeczeństwo epoki nowożytnej i jego podział na	K_W01, K_W06, K_U05 K_K01

		zróżnicowane prawnie grupy; ludzie luźni; mniejszości etniczne oraz wyznaniowe i ich miejsce w społeczeństwie; migracje i podróże w XVI-XVIII w.; rola i pozycja kobiety; wychowanie i edukacja dziecka; człowiek stary w społeczeństwie; życie rodzinne i towarzyskie; małżeństwa i rozwody; miłość i przyjaźń; warunki mieszkaniowe, żywieniowe i higieniczne; moda i uroda; zabawy i rozrywki; choroby i sposoby ich leczenia; postawy wobec śmierci; obrządek pogrzebowy; ikonografia i zabytki archeologiczne jako źródła do historii kultury nowożytnej.	
33.	Historia Europy Wschodniej w czasach nowożytnych	Geografia historyczna Europy Wschodniej. Ewolucja Rosji od Wielkiego Księstwa Moskiewskiego, przez Carstwo Rosyjskie, po Imperium Rosyjskie. Rozwój i ewolucja Wielkiego Księstwa Litewskiego. Charakterystyka bałtyckich posiadłości zakonu krzyżackiego. Mozaika wyznaniowa Europy Wschodniej (prawosławie, katolicyzm, protestantyzm, judaizm, mahometanizm). Wpływ podległości politycznej na wyznanie dominujące na danym obszarze. Unia kościelna jako czynnik różnicujący ziemie ruskie. Różne drogi rozwoju systemu politycznego na ziemiach ruskich scalonych przez Wielkie Księstwo Litewskie i Wielkie Księstwo Moskiewskie. Różne drogi rozwoju kultury na obszarze Europy Wschodniej w epoce nowożytnej. Zderzenie wpływów kultury wschodu i zachodu. Geneza kształtowania się narodów: rosyjskiego, białoruskiego, ukraińskiego, litewskiego, łotewskiego, estońskiego. Wskazanie głównych różnic w mentalności społeczeństw wschodu i zachodu Europy. Podbój Europy Wschodniej (wchłonięcie) przez Imperium Rosyjskie.	K_W01, K_W06 K_U05 K_K01, K_K02
34.	Historia krajów pozaeuropejskich w czasach nowożytnych	System polityczny i społeczny Imperium Osmańskiego - formowanie, funkcjonowanie i upadek państw afrykańskich. Zderzenie świata europejskiego ze światem indyjskim. Powstanie i główne elementy cywilizacji hiszpańskiej i luzujańskiej Ameryki.	K_W01 K_K01
35.	Specjalizacja: XIX wiek, Warsztat naukowy historyka XIX wieku	Miary czasu, miary długości, powierzchni, pojemności i masy. Pieniądz. Placówki archiwalne, muzealne. Metody publikowania wydawnictw źródłowych. Czasopisma specjalistyczne. Przepisy prawa, kodeksy dotyczące ziem polskich. Wydawnictwa-spisy miejscowości (badania nad społecznościami lokalnymi). Przegląd ustrojów i władz państwowych (ich trwanie lub ewolucja). Przegląd kościołów i wyznań (władze, administracja kościelna). Najnowsze badania nad epoką XIX wieku (problematyka, zagadnienia kontrowersyjne). Popularyzacja badań.	K_W02 K_U02 K_K01
36.	Historia Śląska w XIX w.	Przełom XVIII i XIX w. na Śląsku; wojna, kryzys i pruskie reformy; miejsce Śląska w działaniach koalicji antynapoleońskiej; kryzys tkactwa śląskiego i napięcia społeczne pierwszej połowy XIX w.; postawy polityczne na Śląsku przed 1848 r. (Vormärz); wstrząs Wiosny Ludów; liberałowie, demokraci i socjaliści; wpływ kolei na rozwój Śląska; industrializacja i przemysłowe dziedzictwo regionu; przemiany cywilizacyjne w miastach śląskich XIX w.; śląski wymiar zjednoczenia Niemiec; rozkwit prasy i życia społecznego; polska i niemiecka świadomość narodowa na	K_W04 K_U01 K_K01, K_K03

		dziewiętnastowiecznym Śląsku; Paweł Stalmach i Karol Miarka; narodziny i rozwój ruchu polskiego na Górnym Śląsku; antypolska polityka władz pruskich; kryzys Wielkiej Wojny.	
37.	Historia Polski w XIX w.	Historia Polski od III rozbioru do końca I wojny światowej (przemiany polityczne; różne oblicza walki o niepodległość, sprawa polska w dobie I wojny światowej); uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne dziejów ziem polskich w dobie zaborów; przemiany cywilizacyjne, przebieg i konsekwencje rewolucji przemysłowej na ziemiach polskich.	K_W03, K_W05 K_U01, K_U05 K_K01
38.	Historia gospodarcza w XIX w.	Gospodarka na kontynencie europejskim u progu rewolucji przemysłowej. Rozwój techniki w XVIII i XX w. Główne szkoły i prądy ekonomiczne I poł. XIX stulecia. Wielka Brytania, Belgia, Francja - początki industrializacji w Europie. Powstanie miast i okręgów przemysłowych w Europie. Industrializacja a przemiany demograficzne na wsi Gospodarka Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej w do 1861 r. Specyfika rozwoju gospodarki Rosyjskiej. Industrializacja na terenie Związku Niemieckiego. Rozwój gospodarczy ziem polskich do 1864 r. System bankowy i kryzysy finansowe w Europie. Główne szkoły ekonomiczne II poł. XIX w. Powstanie ruchu robotniczego i artykulacja praw pracowniczych. Rozwój sieci drogowej i kolejowej w Europie, Azji i Ameryce Północnej. Wpływ handlu morskiego na gospodarkę mocarstw. Znaczenie gospodarcze kolonii. Rozwój gospodarczy ziem polskich do 1914 r. Gospodarcze uwarunkowania wybuchu I wojny światowej. Rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej po wojnie secesyjnej. Zarys historii gospodarczej państw Ameryki Południowej i Azji Południowo-Wschodniej w XIX w.	K_W03 K_U01, K_U05 K_K01
39.	Historia Europy Zachodniej w XIX w.	Rewolucja Francuska i jej długofalowe konsekwencje w postaci procesów demokratyzacyjnych (upowszechnienie oświaty, prawa polityczne, kultura masowa). Główne nurty zachodnioeuropejskiej myśli politycznej. Rewolucja przemysłowa: geneza, etapy. Polityczne i społeczne konsekwencje. Przekształcenia polityczno-terytorialne w Europie Zachodniej ze szczególnym uwzględnieniem procesów zjednoczeniowych (Belgia, Włochy Niemcy). Rywalizacja dyplomatyczna i militarna.	K_W03 K_U01, K_U05 K_K01
40.	Społeczeństwo i kultura w XIX w.	Wybrane zagadnienia historii społecznej Polski, Europy zachodniej i świata pozaeuropejskiego w XIX wieku w kontekście kulturowym, w tym: przemiany społeczne i obyczajowe w XIX wieku, ich determinanty, przejawy i skutki; modele kultury (chłopska, robotnicza, mieszczańska, wyższa, masowa, etc.) i determinanty ich ewolucji - historia społeczna a płęć kulturowa w XIX w. (jako najbardziej uniwersalna kategoria, dotycząca wspólnot ludzkich na przestrzeni dziejów).	K_W03 K_U01, K_U05 K_K01
41.	Historia Europy Wschodniej w XIX w.	Podział Europy Wschodniej między Rosję i Austrię po klęsce Napoleona. Procesy demograficzne i etniczne w Europie Wschodniej, rozwój ruchów narodowych i polityka władz wobec nich. Rozwój gospodarczy, kwestia chłopska. System	K_W01, K_W03 K_U01, K_U05 K_K01

		samodzierżawia w Rosji, narastanie wewnętrznego kryzysu w państwie carów, ewolucja ustroju monarchii habsburskiej i jej wpływ na położenie ludności we wschodniej części Galicji. Rozwój kulturalny w „długim stuleciu”. Ludność polska „ziem zabrzanych” i w Rosji. Ekspansja imperium rosyjskiego na wschód. Rewolucja 1905 r. i jej skutki.	
42.	Historia krajów pozaeuropejskich w XIX w.	Rewolucja przemysłowa: geneza, etapy, polityczne i społeczne konsekwencje w wymiarze globalnym. Stany Zjednoczone – droga do dominacji (wojna secesyjna i jej konsekwencje). Azja Wschodnia – modernizacja, zastój, zależność. Eksploatacja, ludobójstwo – Afryka w epoce kolonialnej. Na peryferiach świata Zachodu – Ameryka Łacińska w erze postkolonialnej. Dysproporcje Zachód vs. Wschód: porównanie ewolucji potencjałów.	K_W03 K_U01, K_U05 K_K01
43.	Specjalizacja: XX wiek, Warsztat naukowy historyka XX wieku	Specyfika i rodzaje źródeł wytworzonych w XX w., w tym źródeł audiowizualnych; najważniejsze archiwa i biblioteki dla historyka XX w.; archiwa i biblioteki cyfrowe; bazy danych, bazy wiedzy; wydawnictwa źródłowe, bibliografie, słowniki, encyklopedie; specyficzne metody krytyki źródeł wytworzonych w XX w.; wykorzystanie oral history; metody gromadzenia wiedzy pochodzącej ze źródeł (notatki, bazy danych, menedżery bibliografii i menedżery cytowań); opracowanie źródeł masowych - metody statystyczne; zasady wykorzystania opracowań innych autorów; problemy etyczne w wykorzystaniu źródeł do historii XX w.; style tekstu naukowego - chicagowski, harwardzki; rodzaje wypowiedzi naukowych; podstawy tworzenia tekstu naukowego; podstawy publicznej prezentacji wyników badań; podstawy tworzenia projektów badawczych.	K_W02 K_U02, K_U03, K_U04, K_U07 K_K02
44.	Historia Śląska w XX w.	Ślązacy podczas Wielkiej Wojny; zmagania o Śląsk Cieszyński i tzw. Kraj Sudecki (Sudetenland); zabiegi dyplomatyczne o Śląsk i traktat wersalski; spory o plebiscyt i powstania śląskie; szczególny status międzywojennego Górnego Śląska: autonomia i konwencja górnośląska; konflikt Korfanty – Grażyński i jego charakter; rewolucja 1918 r. i powojenny kryzys na Dolnym Śląsku; wielki kryzys gospodarczy i biedaszyby; naziści i ich sukcesy; Żydzi śląscy: między asymilacją, syjonizmem a wykluczeniem; układ monachijski i zajęcie Zaolzia w 1938 r.; Wrzesień 1939 r. na Górnym Śląsku; Górnoślązacy w polityce nazistów (Deutsche Volksliste); znaczenie śląskiego ruchu oporu i Kręgu z Krzyżowej (Kreisauer Kreis); problem wojennej urbanizacji Śląska; Armia Czerwona na Śląsku w 1945 r.; Wielkie migracje 1945–1950: transfer ludności niemieckiej ze Śląska do Niemiec, transfer ludności polskiej na Śląsk; wywózki do ZSSR; obozy pracy, przesiedleńcze i karne na terenie Śląska po 1945 (Łambinowice i Świętochłowice); polityka narodowościowa rządu polskiego wobec ludności śląskiej 1945–1950, likwidacja skutków DVL; zmiany administracyjne (1945, 1950, 1975) i kwestie gospodarcze oraz zjawiska społeczne; Śląsk w polityce i planach Jerzego Ziętka, wojewody śląskiego i katowickiego (1945–1975) oraz Edwarda Gierka, 1 sekretarza PZPR (1970–1980); Śląsk od protestu	K_W03, K_W04 K_U01 K_K01, K_K05

		„Solidarności” do „Okrągłego Stołu”; zagadnienie poczucia narodowego i regionalnego na Górnym Śląsku i Śląsku Opolskim w latach 1989–2018; rewitalizacja śląskiej tożsamości regionalnej; tożsamość regionalna Dolnoślązaków; mniejszość niemiecka na Śląsku 1945–2018.	
45.	Historia Polski w XX w.	Sprawa polska na arenie międzynarodowej po I wojnie światowej. Proces formowania się granic po I wojnie światowej. Ośrodki polskiej władzy w latach 1918–1919. Proces formowania się polskiej władzy centralnej. Rola Józefa Piłsudskiego w formowaniu się państwa polskiego. Procesy integracji politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturowej II RP. II RP w okresie demokracji parlamentarnej. Przewrót majowy. Rządy sanacji. Polityka zagraniczna II RP. Gospodarka i społeczeństwo II RP. Nauka i kultura Polski międzywojennej. Kultura II RP. Polska i Polacy podczas II wojny światowej. Historia Polski od czasu II wojny światowej, sprawa polska w trakcie II wojny światowej, ustalanie granic. Uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne dziejów II RP. Historia Polski po II wojnie światowej, znaczenie II wojny światowej, doświadczenie komunizmu, historia opozycji demokratycznej w PRL; wskazanie najważniejszych procesów politycznych, cywilizacyjnych, gospodarczych, społecznych w Polsce po II wojnie światowej,	K_W01, K_W03, K_W04 K_U01, K_U04, K_U05 K_K01, K_K02
46.	Historia gospodarcza w XX w.	Sytuacja gospodarcza Europy i Ameryki Północnej u schyłku „długiego” XIX stulecia. I Wojna Światowa – jej oblicze gospodarcze i bezpośrednie konsekwencje. Europa i świat po katastrofie Wielkiej Wojny – próby przywrócenia ładu gospodarczego. Odrodzenie niepodległej Polski – wyzwania gospodarcze i społeczne budowy nowego państwa. Wielki Kryzys Gospodarczy i jego konsekwencje w skali światowej. II Wojna Światowa – przełom technologiczny i klęska gospodarcza Europy. USA i Związek Sowiecki – zimna wojna potęg gospodarczych. Polska w „obozie socjalistycznym” – pułapka gospodarki opartej o centralne planowanie. Gospodarcze podłoże upadku sowieckiego mocarstwa. Chicago Boys, Reganomika i Tatcherizm – zwycięstwo neoliberalizmu i szkoły austriackiej w ostatnich dekadach XX wieku.	K_W03, K_W06 K_U01, K_U03 K_K02
47.	Historia Europy Zachodniej w XX w.	Skutki I wojny światowej i system wersalski, demokracje i dyktatury, system międzynarodowy i działania dyplomatyczne, główne nurty polityczne i ich przedstawiciele, przemiany społeczne w okresie dwudziestolecia międzywojennego, skutki społeczne i polityczne Wielkiego Kryzysu, wojna domowa w Hiszpanii, działania II wojny światowej i jej skutki dla zachodniej części kontynentu, zagłada Żydów zachodnioeuropejskich, kwestia rozliczenia kolaboracji z nazistami, idea integracji politycznej, gospodarczej Europy Zachodniej, wpływ USA na sytuację w Europie Zachodniej, kryzys dekolonizacyjny we Francji i Wlk. Brytanii, przemiany społeczne i kulturalne w latach 60. i 70. XX wieku, państwa neutralne (Szwajcaria, Austria, Szwecja i Hiszpania), stosunek do ZSRR i bloku wschodniego, problemy migracji i integracji w społeczeństwach Zachodu.	K_W01, K_W03 K_U01, K_U05 K_K01

48.	Spółeczeństwo i kultura w XX w.	Kluczowe zagadnienia demograficzne XX w. Oblicza migracji – wojna, konflikt, poszukiwanie lepszego życia. Ewolucja definicji rodziny i małżeństwa. Emancypacja kobiet. Młodzież w kontekście społecznym i kulturowym. Spółeczeństwo industrialne, postindustrialne, kultura konsumpcjonizmu, konsumeryzm, społeczeństwo konsumpcyjne, kultura masowa– spory wokół definicji. Społeczne i etyczne skutki konsumpcjonizmu. Zjawisko makdonaldyzacji społeczeństwa. Homogenizacja kultury światowej a problem tożsamości kultur narodowych. Nowe technologie w służbie ewolucji systemów obiegu informacji: telefon, telefon komórkowy, smartfon, pras, radio, film, telewizja, internet. Ikony nowych technologii: aparat telefoniczny, odbiornik radiowy i telewizyjny, komputer. Informacja – „nową” wartością centralną społeczeństw. Spółeczeństwo sieciowe. Spółeczeństwo informacyjne. Postęp technologiczny jako determinant funkcjonowania społeczeństw. Rozwój nowych technologii komunikacyjnych. Media/massmedia. Kontakty interpersonalne a rzeczywistość wirtualna. Globalizacja. Globalna wioska. Antyglobalizm. Cyberprzemoc. Terroryzm. Kluczowe kierunki w kulturze i sztuce. Religia jako postawa i zjawisko polityczne. Rewolucja w nauce. Miasto i urbanizacja – ikony przestrzeni.	K_W05, K_W06, K_W12 K_U01, K_U08, K_K01 K_K02, K_K08
49.	Historia Europy Wschodniej w XX w.	Rewolucja 1917 r. na obszarach Rosji. Przemiany polityczne i społeczne na okrainach imperium rosyjskiego w latach 1917-1922. „Komunizm wojenny” i wybuch wojny domowej. Kształtowanie się państw narodowych – Litwy, Łotwy i Estonii. Nowa Polityka Ekonomiczna – geneza i treść korekty kursu politycznego bolszewików. Polityka autrochtonizacji na Ukrainie i Białorusi w latach 20. XX w. Odogórna rewolucja Stalina – i jej konsekwencje industrializacja, kolektywizacja, przemiany kulturalne, „Hołodomor”). Kraje bałtyckie na drodze od demokracji ku dyktaturze. Geneza, przebieg i konsekwencje tzw. Wielkiego Terroru. Sowietyzacja nabytków terytorialnych Związku Radzieckiego w latach 1939-1941. „Wielka Wojna Ojczyźniana” – aspekty polityczne, społeczne, ekonomiczne i demograficzne. Funkcjonowanie systemu stalinowskiego po wojnie. Przemiany po śmierci Stalina w sferze ideologicznej, politycznej i społeczno-ekonomicznej. Wewnętrzna i zagraniczna polityka Chruszczowa. Zastój i degeneracja systemowa, jej objawy i następstwa. Reformy Gorbaczowa, ich sens i znaczenie. Rozpad ZSRR i powstanie niepodległych państw w Europie Wschodniej. Rozwój sytuacji wewnętrznej w Federacji Rosyjskiej i w pozostałych państwach powstałych na obszarze dawnego ZSRR w latach 90., kształtowanie się ich systemów ustrojowych, tendencje demokratyczne i antydemokratyczne. Europa Wschodnia w strukturze stosunków międzynarodowych i szczególna rola Federacji Rosyjskiej.	K_W01, K_W03, K_W04, K_W12 K_U01, K_U05 K_K01, K_K08
50.	Historia krajów pozaeuropejskich w XX w.	Czynniki destabilizujące sytuację na świecie po I wojnie światowej. USA i Ameryka Łacińska po I wojnie światowej. Początki rozpadu imperiów kolonialnych w Afryce i Azji. Turcja i Bliski Wschód po likwidacji imperium osmańskiego. Wielki kryzys i jego	K_W01, K_W03, K_W04 K_U01, K_U04, K_U05 K_K01, K_K02

		skutki – Stany Zjednoczone i Ameryka Łacińska. Daleki Wschód, agresja japońska w Mandżurii i konflikt chińsko-japoński. Sytuacja w koloniach w latach 30. Na pozaeuropejskich frontach wojny – wojna na Pacyfiku. Bliski i Środkowy Wschód po II wojnie światowej – początek konfliktów. Czerwony Daleki Wschód i dekolonizacja w Azji. Ameryka Łacińska w cieniu supermocarstwa. Sytuacja wewnętrzna w Stanach Zjednoczonych. Dekolonizacja w Afryce i jej konsekwencje. Rewolucje i kontrrewolucje w Ameryce Łacińskiej w latach 60. i 70. Rok 1968. Dylematy niepodległości Afryki. Przemiany cywilizacyjne poza Europą po 1945 r. Najważniejsze elementy pozaeuropejskich zmian gospodarczych w XX w..	
51.	Wykład monograficzny: Miłość, seks i gender w grecko-rzymskiej starożytności	Definicje pojęć, problematyka źródeł i historia badań Homoseksualizm i pederastia w Grecji i Rzymie Prostytucja w Grecji i Rzymie Sympozjon i seks w Grecji Grecko-rzymska magia miłosna Seks w miastach Wezuwiusza i seksualne graffiti w Pompejach jako źródła do życia seksualnego Seksualność w małżeństwie w Grecji i Rzymie.	K_W01, K_W03, K_W04, K_W06 K_U01, K_U02, K_U03, K_U05, K_U06 K_K01
52.	Wykład monograficzny: Mniejszości narodowe w Polsce w XX wieku	Ramy prawne funkcjonowania mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej. Charakterystyka struktury demograficznej, religijnej i społecznej mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej. Polityka władz państwowych wobec mniejszości narodowych do 1926 r. Ewolucja polityki wobec mniejszości po 1926 r. Życie polityczne, kulturalne i ekonomiczne mniejszości narodowych. Polityka narodowościowa okupantów w latach II wojny światowej. Zagłada ludności żydowskiej w okresie 1939-1945. Wzrost antagonizmów międzyetnicznych na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej w latach II wojny światowej (relacje polsko-litewskie, polsko-białoruskie, polsko-ukraińskie). Zmiany struktury etnicznej ziem tzw. Polski ludowej po 1944 r. Polityka władz państwowych wobec mniejszości narodowych – ewolucja założeń i praktyka. Liczebność, struktura religijna, życie kulturalne i ekonomiczne mniejszości narodowych. Zmiany w sytuacji mniejszości narodowych po przełomie politycznym w 1989 r.	K_W01, K_W03, K_W04 K_U01 K_K01
53.	Wykład monograficzny: Spór o wyznanie jako czynnik kształtujący nowożytną Europę.	„Konglomerat czy państwo jednolite” polityczne procesy integracyjne a reformacja we wczesnonowożytnej Szwecji, Danii, Norwegii, Finlandii. Procesy modernizacji systemu politycznego w Anglii, Szkocji i Irlandii a konflikty kościelno-wyznaniowe w XVI i XVII w. „Związek siedmiu suwerennych prowincji”: funkcje polityczne konfliktu wyznaniowego w procesie powstawania Republiki Zjednoczonych Prowincji Niderlandów w XVI i XVII w. „Wolność dla siebie, panowanie nad innymi”: znaczenie reformacji w kształtowaniu państwowości szwajcarskiej. Władztwa habsburskie w Europie środkowej: tradycje federacyjne i tendencje absolutystyczne a kwestie wyznaniowe. Czechy w czasach nowożytnych. Od protestanckiego państwa stanowego do państwa katolickiego absolutyzmu. Czynnik wyznaniowy w dziejach nowożytnych Węgier. Kontrowersje wyznaniowe a sprawy ustrojowe w Rzeszy Niemieckiej w okresie nowożytnym: Marcina Lutra	K_W01, K_W05 K_U06 K_K02

		rozważania o wierze i państwie; wpływ luteranizmu na nowe koncepcje władzy państwowej: koncepcja Thomasa Erastusa; koncepcje polityczne kalwinizmu (monarchomachia); Justus Lipsius, teoretyk nowożytnego państwa. Idea „prawa natury” w teoriach systemów państwowych Samuela Pufendorfa. Francja: Wpływ reformacji na kształt stosunków między kościołem i państwem, poglądy Jeana Bodinusa na państwo i prawo. Specyfika struktur unijnych: unia między Polską i Litwą oraz unia polsko-saska na tle kwestii wyznaniowych.	
54.	Wykład monograficzny: Od legend arturiańskich po żywoty świętych. Dzieje piśmiennictwa średniowiecznego	Od mitu do opisu rzeczywistości historycznej: legendy arturiańskie, opowieści normańskie – pieśni Eddy, sagi. U początków średniowiecznej kultury popularnej – trubadurzy, truverzy, minezingerzy. Epos rycerski jako forma literatury dworskiej (Beowulf, Pieśń o Rolandzie, Pieśń o Nibelungach, Pieśń o Cydzie itd.). W kręgu piśmiennictwa sakralnego – Biblia w kulturze średniowiecza. Biblia w języku polskim. Piśmiennictwo apokryficzne. Piśmiennictwo hagiograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem hagiografii polskiej. Kaznodziejstwo średniowieczne. Kazania i egzempla. W kręgu piśmiennictwa pragmatycznego – formy piśmiennicze na użytek życia codziennego (poradniki, księgi rachunkowe, samoświadectwa itd.). Dziejopisarstwo średniowieczne – różnorodność form piśmienniczych i środowisk zainteresowanych utrwalaniem wiedzy o przeszłości. Początki piśmiennictwa w językach narodowych. Literatura dydaktyczna – podręczniki dobrego wychowania, opracowania typu contemptus mundi i artes moriendi. „Demokratyzacja” słowa pisanego – początki literatury jarmarcznej (opowieści o Marchoście, pięknej Meluzynie i in.).	K_W01, K_W03 K_U05, K_U07 K_K01
55.	Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim: Starożytne korzenie współczesnego społeczeństwa	Mit: definicje, struktury, źródła. Czy Grecy wierzyli w swoje mity? Społeczna rola mitu. Religia, pobożność, kult, moralność. Teatr i dramat: definicje, narodziny, rozwój, rola społeczna. Miasto klasyczne: wielkość, urbanistyka, kultura miasta-państwa. Miasto klasyczne a inne twory miejskie: miasto orientalne, późnoantyczne miasto chrześcijańskie. Żydzi w społeczeństwie pogańskim i chrześcijańskim: współistnienie, uprzedzenia, antysemityzm. Demokracja antyczna: podstawy ustrojowe. Demokracja antyczna: narodziny i rozwój. Jak wiednie i umiera demokracja? Topos bohatera: legendy Aleksandra Wielkiego. Chrześcijaństwo końca starożytności: koniec społeczeństwa wieloreligijnego, początek prześladowań inaczej myślących.	K_W02, K_W03 K_U01, K_U06 K_K01, K_K02
56.	Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim: Wybrane problemy socjologii (dla historyków)	Zachowania i działania społeczne. Interakcje społeczne. Grupa społeczna. Rodzaje grup społecznych. Struktura społeczna. Nierówności i stratyfikacje społeczne. Konflikt społeczny – zróżnicowanie ujęć teoretycznych. Działania masowe i ruchy społeczne. Pojęcie kultury. Zagadnienia tożsamości zbiorowych, stereotypów i uprzedzeń. Problemy narodu i procesów narodotwórczych. Tożsamość narodowa. Wybrane elementy socjologii życia publicznego. Socjologia historyczna – przedmiot, i metody, praktyka badawcza.	K_W03, K_W05 K_U04 K_K01, K_K02

	Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim: Igrzyska, termy, tawerny i latryny: życie codzienne w grecko-rzymskiej starożytności Games, therms, taverns, and latrines: everyday life in Greek-Roman antiquity/	Omówione zostaną główne aspekty grecko-rzymskiego życia codziennego, zaczynając od podstawowej infrastruktury miejskiej i mieszkalnictwa. Następnie omówimy kilka kluczowych tematów: widowiska publiczne (pokazy gladiatorów, polowania na zwierzęta na arenach i wyścigi rydwanów); łaźnie (termy) i kąpiele; tawerny i pożywienie; latryny, toalety i higienę osobistą. Mimo że główny nacisk położony zostanie na życie codzienne w Grecji i Rzymie, omówione zostaną również główne kategorie naszych źródeł na temat historii starożytnej, w tym źródła literackie i sublitterackie (epigraficzne, papirusowe). Podstawowe teksty będą przedmiotem osobnej dyskusji. Każdemu wykładowi towarzyszyć będzie prezentacja Power Point, która umożliwi również studentom analizowanie podstawowych, ikonograficznych źródeł do życia prywatnego w starożytności. W efekcie wykładu przybliżą ważny aspekt starożytnej historii społecznej i w żywy sposób zaprezentują codzienność Greków i Rzymian.	K_W01 K_U_1 K_K01
	Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim: Stworzyć nowego człowieka. Zmiany społeczne w czasie komunizmu /To create the new man. Social changes under communism /	Ideologiczne podstawy koncepcji "nowego człowieka"; likwidacja klas i grup społecznych i jej skutki; kolektywizacja rolnictwa i jej konsekwencje; zmiana relacji jednostka - społeczeństwo; zmiana modelu rodziny i ról społecznych; walka z religią, ateizacja i "świecka obrzędowość"; przekształcenia organizacji społeczeństwa; szkoła jako narzędzie indoktrynacji; propaganda; zmiana systemu wartości i norm społecznych; masowe migracje, deportacje; społeczne konsekwencje klęsk głodu i ludobójstwa; homogenizacja społeczeństwa; krótkoterminowe i długofalowe skutki przekształceń społecznych w systemie komunistycznym; nauki społeczne wobec problematyki przekształceń społecznych w systemie komunistycznym.	K_W01, K_W04, K_W06 K_U04 K_K01, K_K02
57.	Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej I-II	I Celem zajęć jest zapoznanie z warsztatem pracy nauczyciela historii w szkole ponadpodstawowej (w tym podstawę programową). Poznanie różnych metod pracy w liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych, środków dydaktycznych wykorzystywanych przez nauczycieli historii. Podręczniki do historii, ocena ich przydatności do pracy na lekcjach w szkole ponadpodstawowej. Projekt edukacyjny na lekcjach historii jako metoda wspierająca kształtowanie postaw obywatelskich i prospołecznych. Literatura popularnonaukowa i naukowa na lekcjach na lekcjach historii. Nowoczesne technologie na lekcjach historii i ich znaczenie w pracy zespołowej i samodzielnych działań ucznia. Dyskusja i debata jako przykłady metod kształtujących umiejętność wymiany poglądów (szkolne i pozaszkolne turnieje debat oksfordzkich). Kreatywne podejście do konstrukcji lekcji (od pomysłu i koncepcji do realizacji). II Lekcje poza budynkiem szkolnym. Współpraca z wybranymi instytucjami, organizacjami społecznymi i ośrodkami kultury w regionie. Korelacja przedmiotowa. Praca w zespole szkolnym jako nauczyciel historii. Warsztat pracy nauczyciela historii w szkole ponadpodstawowej. Planowanie strategii nauczania przedmiotu w	N_W14, N_W15, N_W16, N_W17, N_W18, N_W19, N_W20, N_W21, N_W22, K_W23, K_W24, K_W25, N_W26, N_W27 N_U14, N_U15, N_U16, N_U17, N_U19, N_U20, N_U21, N_U22, N_U23, N_U24 N_K09, N_K10, N_K11, N_K12, N_K13, N_K14, N_K15, N_K16, N_K17

		szkole ponadpodstawowej. Lekcja bieżąca i powtórzeniowa - różnice w konstrukcji, doborze metod i środków. Kontrola i ocena pracy uczniów (wiedzy, umiejętności i działań prospołecznych). Egzamin maturalny z historii (przygotowanie, organizacja i kontrola) Obowiązki i zadania nauczyciela. Przyczyny niepowodzeń maturalnych (analiza i ocena wyników matury z historii).	
58.	Praktyka śródroczna z historii w szkole ponadpodstawowej	Utrwalenie wiedzy dotyczącej budowy lekcji (klasycznej, powtarzającej wiadomości i sprawdzającej). Przypomnienie zasad formułowania celów nauczania historii w szkole ponadgimnazjalnej (z nawiązaniem do podstawy programowej). Omówienie wzorcowych konspektów lekcji. Przygotowanie arkusza hospitacji lekcji i omówienie jego poszczególnych elementów. Hospitowanie 1-2 lekcji historii w szkole ćwiczeń. Omawianie według zasad arkusza hospitacji. Przeprowadzanie lekcji przez studentów – zajęcia praktyczne. Ewaluacja zajęć praktycznych.	N_W28, N_W29, N_W30, N_U25, N_U26, N_U20, N_K18
59.	Stosunki międzynarodowe	Główne definicje stosunków międzynarodowych. Kontekst historyczny - stosunki międzynarodowe w XX i na początku XXI w. Podmiotowi i przedmiotowi stosunków międzynarodowych. Instrumenty i mechanizmy stosunków międzynarodowych. Państwo i jednostka. Prawo międzynarodowe. Współczesny ład międzynarodowy. Spory i konflikty międzynarodowe. Bezpieczeństwo międzynarodowe. Prawa człowieka. Terroryzm. Instytucje międzynarodowe i międzyrządowe. Prawa człowieka Region i regionalizm w stosunkach międzynarodowych. Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Zagadnienia globalizacji. Kultura w stosunkach narodowych. Migracje międzynarodowe. Kwestie ochrony środowiska. Główni aktorzy w międzynarodowym układzie sił – USA, Rosja, Chiny. Oblicze współczesnej Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej. Polska we współczesnym świecie i jej polityka zagraniczna.	K_W01, K_W02 K_U03 K_K01, K_K07
60.	Seminarium WOS	W zakres zajęć wchodzi najważniejsze zagadnienia społeczno-polityczne oraz gospodarczo-kulturowe które studenci wskazują jako kluczowe problemy współczesnej Polski i świata. Na podstawie takiego rozeznania (dyskusja o zainteresowaniach badawczych studentów) prowadzący zajęcia rozdziela między studentów tematy do opracowania (o ile jest dostępna do nich literatura i źródła – prasa, dokumenty publikowane bądź udostępnione już w archiwum, ewentualnie praca może być oparta o metodę kontaktów społecznych/ studenci realizują wówczas badania ankietowe). Prowadzący czuwa nad postępem prac i wskazuje metody ewentualnego uzupełnienia zebranych materiałów. Studenci mają zmierzyć się bieżącą taktyką poruszoną najczęściej na zajęciach z zakresu wiedzy o społeczeństwie. Celem jest poruszenie na zajęciach szerokiego spektrum zagadnień, która są żywo dyskutowane w debacie publicznej jak np. problem współczesnej oceny działalności „żołnierzy wyklętych”, kwestia rozliczeń z systemem komunistycznym, problem odpowiedzialności za Holocaust, problem inwigilacji opozycji antykomunistycznej, okoliczności przełomu ustrojowego w Polsce, rola	K_W01, K_W03, K_W08, K_U01, K_U03

		Kościół katolicki w III RP, postawy i ambicje kobiet w zmieniającym się społeczeństwie, przemiany społeczne i gospodarcze w III RP, rola mediów publicznych i prywatnych w debacie publicznej i życiu społecznym, sytuacja międzynarodowa Polski i Pol Treści programowe Przegląd oferty dydaktycznej – dostępnych on-line i off-line środków dydaktycznych oraz narzędzi do ich tworzenia. Treści płynące z Internetu – sposoby ich przeszukiwania i ewaluacji, metody stosowania i dostosowywania do własnych potrzeb dydaktycznych. Media społecznościowe i ich rola w pracy nauczyciela; zasady netykiety. Obrazy i filmy oraz nagrania dźwiękowe – ich tworzenie, obróbka i wykorzystanie w procesie dydaktycznym. Prezentacje multimedialne – zalety i wady oraz zasady tworzenia. Komputerowa obróbka tekstów – podstawowe zasady edytorskie. E-booki i multibooki. Quizy, konkursy, zadania on-line – technologia informacyjna jako wsparcie (czy utrudnienie?) w procesie oceniania. Gry komputerowe (gry wideo) i ich wykorzystanie w procesie dydaktycznym. Metoda webquestu – projekt internetowy. E-learning – nauczyciel w roli prowadzącego zajęcia oraz słuchacza. Kwestie prawne i etyczne związane z nowymi technologiami (w tym prawo autorskie i ochrona danych osobowych). Czat GPT- zagrożenia i szanse. aków w zmieniającym się w „globalną wioskę” świecie.	
61.	TI w warsztacie nauczyciela	Treści programowe Przegląd oferty dydaktycznej – dostępnych on-line i off-line środków dydaktycznych oraz narzędzi do ich tworzenia. Treści płynące z Internetu – sposoby ich przeszukiwania i ewaluacji, metody stosowania i dostosowywania do własnych potrzeb dydaktycznych. Media społecznościowe i ich rola w pracy nauczyciela; zasady netykiety. Obrazy i filmy oraz nagrania dźwiękowe – ich tworzenie, obróbka i wykorzystanie w procesie dydaktycznym. Prezentacje multimedialne – zalety i wady oraz zasady tworzenia. Komputerowa obróbka tekstów – podstawowe zasady edytorskie. E-booki i multibooki. Quizy, konkursy, zadania on-line – technologia informacyjna jako wsparcie (czy utrudnienie?) w procesie oceniania. Gry komputerowe (gry wideo) i ich wykorzystanie w procesie dydaktycznym. Metoda webquestu – projekt internetowy. E-learning – nauczyciel w roli prowadzącego zajęcia oraz słuchacza. Kwestie prawne i etyczne związane z nowymi technologiami (w tym prawo autorskie i ochrona danych osobowych). Czat GPT- zagrożenia i szanse.	K_W10, K_W11 K_U04 K_K02, K_K04, K_K08
62.	Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej I-II	I Historia i specyfika przedmiotu wiedza o społeczeństwie (łączy wiedzę z różnych dziedzin akademickich). Cele, rola i zadania tego przedmiotu we współczesnej szkole ponadpodstawowej (liceum, technikum i szkole branżowej). Analiza aktualnej podstawy programowej (zakres podstawowy i rozszerzony) przygotowanej przez MEN i wybranych programów nauczania. Zasady konstrukcji programu szkolnego. Podręczniki do wiedzy o społeczeństwie - ocena przydatności do pracy na lekcjach w szkole ponadpodstawowej. Środki dydaktyczne na lekcjach wiedzy o	N_W14, N_W15, N_W16, N_W17, N_W18, N_W19, N_W20, N_W21, N_W22, N_W23, N_W24, N_W25, N_W26, N_W27 N_U14, N_U15, N_U16, N_U17, N_U19, N_U20,

		społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej - ich identyfikacja i stosowanie. Prezentacja całego spektrum metod dydaktycznych (np.: burza mózgów, drzewko decyzyjne, metaplan, analiza SWOT, symulacja, techniki dramowe, prezentacja uczniowska). Projekt edukacyjny na lekcjach wiedzy o społeczeństwie jako metoda wspierająca kształtowanie postaw obywatelskich i prospołecznych. Literatura popularnonaukowa i naukowa na lekcjach na lekcjach wiedzy o społeczeństwie. Nowoczesne technologie na lekcjach wos-u i ich znaczenie w pracy zespołowej i samodzielnych działań ucznia. Metody kontaktów społecznych (wywiad, ankieta, obserwacja, spotkanie). II Dyskusja i debata jako przykłady metod kształtujących umiejętność wymiany poglądów (szkolne i pozaszkolne turnieje debat oksfordzkich). Kreatywne podejście do konstrukcji lekcji wos-u (od pomysłu i koncepcji do realizacji). Lekcje poza budynkiem szkolnym. Współpraca z wybranymi instytucjami, organizacjami społecznymi i ośrodkami kultury w regionie. Korelacja przedmiotowa. Praca w zespole szkolnym jako nauczyciel wos-u. Warsztat pracy nauczyciela wos-u w szkole ponadpodstawowej. Planowanie strategii nauczania przedmiotu w szkole ponadpodstawowej. Lekcja bieżąca i powtórzeniowa - różnice w konstrukcji, doborze metod i środków. Kontrola i ocena pracy uczniów (wiedzy, umiejętności i działań prospołecznych). Egzamin maturalny z wiedzy o społeczeństwie (przygotowanie, organizacja i kontrola) Obowiązki i zadania nauczyciela. Przyczyny niepowodzeń maturalnych (analiza i ocena wyników matury z wos-u).	N_U21, N_U22, N_U23, N_U24 N_K08, N_K09, N_K10, N_K11, N_K12, N_K13, N_K14, N_K15, N_K16, N_K17
63.	Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej	Powtórzenie i aktualizacja podstawowych wiadomości na temat podstawy programowej, programów, materiałów i środków dydaktycznych, rodzajów i budowy lekcji. Omówienie podstawowych zasad funkcjonowania praktyki śródrocznej w szkole ponadpodstawowej. Regularna hospitacja i prowadzenie wskazanych tematów lekcji wiedzy o społeczeństwie w wybranej szkole ponadpodstawowej (liceum). Wspólna analiza i omówienie hospitowanych zajęć: ocena realizacji założonych celów lekcji, właściwego doboru metod i środków dydaktycznych. Ćwiczenie umiejętności kreowania i praktycznego opracowania zadanego tematu lekcji bieżącej lub powtórzeniowej. Przygotowanie konspektu prowadzonej lekcji. Ćwiczenie umiejętności kontroli i oceny uczniów (w formie ustnej i pisemnej). Zapoznanie się z ofertą edukacyjną lub hospitacja zajęć prowadzonych dla młodzieży szkolnej przez wybraną instytucję (np.: muzeum sztuki współczesnej, instytucje samorządowe). Przygotowanie studentów do praktyki ciągłej.	N_W28, N_W29, N_W30 N_U25, N_U26, N_U20 N_K18
64.	Praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej	Wspólne planowanie przebiegu praktyk przez studenta i nauczyciela opiekuna; zapoznanie studenta z podstawową dokumentacją szkolną i najważniejszymi funkcjami dziennika elektronicznego; zapoznanie studenta z programem studiów (w tym odniesienia do aktualnej podstawy programowej), z uwzględnieniem specyfiki pracy w szkole ponadpodstawowej (programy nauczania zależne od profiliów klas,	N_W28, N_W29, N_W30 N_U25, N_U26, N_U20 N_K18

		rozszerzony kurs historii i woś-u dla uczniów planujących zdawać egzamin maturalny w tym kierunku); regularna hospitacja przez studenta lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie (w miarę możliwości w klasach o różnych profilach), obserwacja działań dydaktycznych nauczyciela- opiekuna, analiza i formułowanie wniosków z hospitacji lekcji; konsultacja i omawianie obserwowanych lekcji z nauczycielem opiekunem, prowadzenie wskazanych przez nauczyciela opiekuna praktyki wybranych tematów lekcji historii i wiedzy o społeczeństwie (nie mniej niż wyznacza program praktyk), w miarę możliwości w klasach o różnych profilach; indywidualna praca studenta nad konspektami i materiałami do prowadzenia lekcji; wspólna analiza z nauczycielem opiekunem praktyk prowadzonych samodzielnie lekcji; w miarę możliwości wynikających z realizacji programu szkolnego w danym miejscu praktyki prowadzenie różnych typów lekcji (lekcje bieżące, powtórzeniowe, sprawdziany), także udział w zajęciach uczniów przygotowujących się do egzaminu maturalnego z historii i woś-u; udział w planowaniu i kontroli pracy domowej ćwiczenie umiejętności kreowania i praktycznego opracowania zadanego tematu lekcji bieżącej lub powtórzeniowej na poziomie szkoły ponadpodstawowej (z udziałem różnych metod i środków dydaktycznych); ćwiczenie praktycznych umiejętności konstruowania sprawdzianów (np. kartkówek, testów); ćwiczenie umiejętności pisania konspektów do różnych typów lekcji; ćwiczenie umiejętności kontroli i oceny uczniów (w takim zakresie jak określi to nauczyciel – opiekun); w razie możliwości udział w pracach zespołów przedmiotowych i posiedzeniach rady pedagogicznej	
65.	Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej	Wspólne planowanie przebiegu praktyk przez studenta i nauczyciela opiekuna; zapoznanie studenta z podstawową dokumentacją szkolną i najważniejszymi funkcjami dziennika elektronicznego; zapoznanie studenta z programem studiów (w tym odniesienia do aktualnej podstawy programowej z historii), z uwzględnieniem specyfiki pracy w szkole ponadpodstawowej (programy nauczania zależne od profili klas, rozszerzony kurs dla uczniów planujących zdawać egzamin maturalny w tym kierunku); regularna hospitacja przez studenta lekcji historii (w miarę możliwości w klasach o różnych profilach), obserwacja działań dydaktycznych nauczyciela- opiekuna, analiza i formułowanie wniosków z hospitacji lekcji; konsultacja i omawianie obserwowanych lekcji z nauczycielem opiekunem, prowadzenie wskazanych przez nauczyciela opiekuna praktyki wybranych tematów lekcji historii (nie mniej niż wyznacza program praktyk), w miarę możliwości w klasach o różnych profilach; indywidualna praca studenta nad konspektami i materiałami do prowadzenia lekcji; wspólna analiza z nauczycielem opiekunem praktyk prowadzonych samodzielnie lekcji; w miarę możliwości wynikających z realizacji programu szkolnego w danym miejscu praktyki prowadzenie różnych typów lekcji (lekcje bieżące, powtórzeniowe, sprawdziany), także udział w zajęciach	N_W28, N_W29, N_W30 N_U25, N_U26, N_U20 N_K18

		uczniów przygotowujących się do egzaminu maturalnego z historii; udział w planowaniu i kontroli pracy domowej ;ćwiczenie umiejętności kreowania i praktycznego opracowania zadanego tematu lekcji bieżącej lub powtórzeniowej na poziomie szkoły ponadpodstawowej (z udziałem różnych metod i środków dydaktycznych); ćwiczenie praktycznych umiejętności konstruowania sprawdzianów (np. kartkówek, testów); ćwiczenie umiejętności pisania konspektów do różnych typów lekcji; ćwiczenie umiejętności kontroli i oceny uczniów (w takim zakresie jak określi to nauczyciel – opiekun); w razie możliwości udział w pracach zespołów przedmiotowych i posiedzeniach rady pedagogicznej	
66.	Współczesna archiwistyka na świecie	Przedmiot, geneza i rozwój teorii archiwalnej w Polsce i na świecie, system twierdzeń ogólnych, terminów i pojęć stosowanych w archiwistyce, zasady archiwalne (publiczności archiwów, poszanowania zespołu archiwalnego, poszanowania historycznie ukształtowanego zasobu, pertynencji rzeczowej i terytorialnej, proveniencji zespołowej, wspólnego dziedzictwa archiwalnego), archiwistyka wobec wyzwań współczesności (postmodernizm, pamięć, oral history, egodokument, archiwozofia).	K_W04, K_W07, K_W08, K_U01, K_U03, K_U06, K_U07, K_U08, K_U09 K_K01, K_K02, K_K04
67.	Zarządzanie archiwami	Podstawy postępowania administracyjnego w zakresie formy i trybu postępowań administracyjnych. Podstawowe informacje o decyzji administracyjnej. Służba cywilna. Podpis elektroniczny. Instrukcja kancelaryjna z 2011 roku w kontekście Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją.	K_W08 K_U12 K_K06
68.	Edytorstwo źródeł	Program obejmuje m.in. omówienie różnych rodzajów edycji źródłowych, analizę metod wydawniczych w oparciu o instrukcje wydawnicze, przyswojenie krytycznego aparatu edytorskiego oraz samodzielną edycję źródła dyplomatycznego.	K_W01, K_W02, K_W07, K_W08, K_W09 K_U07, K_U08 K_K01, K_K02, K_K04
69.	Warsztaty projektowe	Określenie przedmiotu i metodologii realizacji projektu; wskazanie potrzeb wybranej grupy w zakresie materiału archiwalnego; określenie możliwych kanałów informacji, które można wykorzystać dla nawiązania współpracy z otoczeniem; ustalenie metod i zakresu materiału wykorzystywanego w projekcie; zasady podziału ról w projekcie; nawiązywanie, podtrzymywanie i rozwijanie kontaktów między archiwum i otoczeniem; weryfikacja osiągniętego celu projektu; ocena skutków realizacji projektu dla członków grupy / osoby realizującej projekt oraz otoczenia.	K_W08, K_W09 K_U07, K_U09 K_K04, K_U12, K_U13, K_K07
70.	Zarządzanie kapitałem społecznym w regionie	Pojęcie kapitału społecznego według R. Putnama, F. Fukuyamy, J. Colemana; wspólnoty lokalne w społeczeństwie demokratycznym według A. de Tocqueville'a; etyka protestancka i tradycja a budowa społeczeństwa kapitalistycznego według M. Webera; industrializacja, podział pracy, urbanizacja, anomia; myśl społeczna E. Durkheima; migracje i rozkład struktur feudalnych w Europie w XIX w.; wspólnota regionalna i społeczeństwo; rozwój i znaczenie miasta i urbanizacji w XIX-XX w.; "człowiek ekonomiczny" w ujęciu J. Schumpetera; wpływ przemian kulturowych i	K_W03, K_W05 K_U01, K_U04 K_K02, K_K04

		cywilizacyjnych w Europie XIX i XX w. na życie codzienne i mentalność; ekonomizacja rodziny w XX w.; nacjonalizm i totalitaryzm a rozkład wspólnot lokalnych; kultura polityczna i mentalność mieszkańców Wielkopolski, Galicji, Mazowsza, Górnego Śląska w XIX-XX w.; postawy polityczne mieszkańców polskich regionów w XX w.; struktura społeczna i kultura mieszkańców Ziemi Zachodnich (Dolny Śląsk, Pomorze, Warmia, Mazury) po 1945 r.; rozwój społeczny Wrocławia po 1945 r.; "homo sovieticus"; regionalne różnice społeczne i kulturowe w historii Włoch, włoskie tradycje republikańskie i konserwatywne od średniowiecza po współczesność; tradycje regionalne a budowanie włoskiej tożsamości narodowej w XIX-XX w.; Tyrol Południowy - dzieje regionu przygranicznego na tle historii Włoch; tworzenie współczesnej tożsamości regionalnej w Polsce; współczesna społeczność lokalna jako element społeczeństwa obywatelskiego, demokracja i państwo w zarządzaniu regionalnym kapitałem społecznym.	
71.	Instytucje i organizacje regionalne	Regionalne organizacje pożytku publicznego. NGO-sy i klauzury działające w oparciu o regionalne dziedzictwo kulturowe. Stowarzyszenia, fundacje i towarzystwa. Stowarzyszenia zwykłe i statutowe. Działalność muzeów regionalnych. Periodyki regionalne. Przykłady działalności instytucji i organizacji regionalnych. Śląskie instytucje i organizacje regionalne w okresie przedwojennym oraz obecnie działające za granicą.	K_W01 K_U09 K_K04
72.	Formy ochrony dziedzictwa kulturowego w regionie	Diagnoza stanu zachowania elementów dziedzictwa. Zagrożenia dla elementów dziedzictwa. Prawa i obowiązki gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad nimi. Formy ochrony zabytków. Przeciwdziałanie najczęściej występującym zagrożeniom dla dziedzictwa. Szukanie dla zabytku nowej funkcji, szanującej autentyzm i integralność.	K_W08 K_U08 K_K04
73.	Organizacja i zadania muzeów regionalnych	Współczesne tendencje w muzealnictwie; specyfika muzeów regionalnych; organizacja, finansowanie i zadania muzeów regionalnych; społeczna rola placówek muzealnych; miejsce muzeów regionalnych w turystyce kulturowej; działalność oświatowa i naukowa muzeów regionalnych; oddziaływanie muzeów regionalnych.	K_W08 K_U04 K_K01
74.	Planowanie turystyki kulturowej	Turystyka w regionie – region w turystyce; turystyka kulturowa – turystyka historyczna; ekonomia – ochrona dziedzictwa kulturowego – polityka historyczna; kultura masowa i poszukiwanie autentyzmu; rekonstrukcje i odtwórstwo historyczne; tanatoturystyka; szlaki kulturowe i trasy turystyczne; eko-muzea i szlaki ginących zawodów; turystyka biograficzna i literacka; turystyka kulinarna i enoturystyka; obiekt – atrakcja – produkt turystyczny; rynek turystyczny i formy uczestnictwa; turystyka kulturowa jako forma promocji; zarządzanie projektami turystyki kulturowej.	K_W08 K_U04 K_K02, K_K03
75.	Postępowanie administracyjne w ochronie zabytków	Decyzja administracyjna, prawne formy ochrony zabytków, kompetencje organów administracji państwowej, środki odwoławcze, dwuinstancyjność postępowania.	K_W01 K_U12 K_K06

76.	Cyfrowe techniki dokumentacji zabytków kultury materialnej	Wprowadzenie do tematu: jak narzędzia informatyczne wspomagają badaczy kultury, jak nowe technologie służą ochronie dziedzictwa materialnego; Centra Kompetencji w zakresie digitalizacji zabytków, technologie cyfrowe w dokumentacji zabytków, - dziedzictwo kulturowe w sieci: kolekcje i bazy danych z zakresu dziedzictwa kulturowego online, dziedzictwo kulturowe w portalach międzynarodowych, krajowych i lokalnych, technologie multimedialne wspomagające tworzenie dokumentacji zabytku: rola, metody tworzenia i przykłady trójwymiarowych wizualizacji zabytków, technologie cyfrowe w promocji dziedzictwa kulturowego, systemy klasyfikacji wiedzy pod kątem roli ikonografii w badaniach historycznych, - słowniki i tezaury: metody tworzenia, problemy, omówienie polskiego Tezaurusu dla dziedzictwa kulturowego.	K_W05, K_W08 K_U03, K_U07 K_K02, K_K03
82.	Ochrona ruchomych i nieruchomych zabytków techniki	Definicja zabytku techniki w świetle ustawy o ochronie zabytków i instrukcji Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Definicja zabytku techniki w świetle tzw. Karty Tagilskiej Międzynarodowego Komitetu Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego. Kryteria oceny wartości zabytków techniki. Nieruchomość zabytkowa i pojazd zabytkowy – definicje. Omówienie zasad przeprowadzania wizji lokalnych w celu ewidencji obiektów technicznych o wartościach historycznych. Omówienie zasad sporządzania białej karty ruchomego i nieruchomego zabytku techniki.	K_W02, K_W06 K_U02, K_U13 K_K03
83.	Przeobrażenia urbanistyczne miast europejskich XIX - XX w.	Przyczyny i skutki rozwoju/stagnacji/degradacji miast w XIX w., defortyfikacja jako czynnik prorozwojowy miast, zieleń w XIX-wiecznym mieście, modernizacja infrastruktury technicznej miast, rola kolei w kształtowaniu XIX-wiecznej urbanistyki miast, frontem ku rzece – rola cieków wodnych w urbanistyce miast, wpływ industrializacji na urbanistykę (nowe elementy sylwety miast), państwo i samorząd miejski jako inwestor w przestrzeni miejskiej, miasto czy wieś – problemy ośrodków wiejskich o cechach miejskich w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym, miasto – ogród – nowe koncepcje w urbanistyce przełomu XIX i XX w., początki sformalizowanej ochrony zabytków, polska architektura okresu międzywojennego – od motywów narodowych do modernizmu, monumentalizm, swojskość i funkcjonalizm – koncepcje urbanistyczno-architektoniczne nowego miasta w architekturze narodowosocjalistycznej.	K_W01 K_U01 K_K05
84.	Wykład tematyczny	Kultura i tożsamość Śląska (1918 – 1945). Spuścizna wojny – zniszczenia i patologie. Powojenne procesy ludnościowe a identyfikacja regionalna. Źródła powojennej degradacji materialnej i kulturowej Śląska. Odrodzenie idei regionalizmu na Śląsku od 1989 r. Wyznaczniki współczesnej tożsamości regionalnej na Śląsku.	K_W03, K_U01, K_U05 K_K02
85.	Dokumentacja audiowizualna	Historia nośników zapisu i przegląd technologii rejestracji fotografii, nagrań fonicznych i filmowych, zapisu cyfrowego. Przepisy prawne dotyczące dokumentacji audiowizualnej i jej archiwizacji. Problem gromadzenia (w tym wartościowania i selekcji) dokumentacji audiowizualnej w	K_W01, K_W07, K_W09 K_U01, K_U07 K_K02, K_K07

		Polsce i na świecie (instytucje gromadzące: archiwa państwowe, archiwa z powierzonym zasobem, archiwa niepaństwowe, biblioteki i muzea, inne jednostki wytwarzające lub gromadzące materiały fotograficzne, redakcje prasowe, radiowe, telewizyjne, wytwórnie fonograficzne i filmowe, etc.). Metody opracowania dokumentacji audiowizualnej. Niestandardowe metody opracowania materiału audiowizualnego. Problem przechowywania i konserwacji dokumentacji audiowizualnej. Digitalizacja.	
86.	e-administracja i archiwa	E-administracja i programy informatyzacji państwa. E-usługi w administracji publicznej (m.in. e-PUAP, e-zamówienia, POLON i in.). Dokument elektroniczny – definicje. Dokument elektroniczny a przepisy prawne (ustawy i rozporządzenia). EZD (Elektroniczne Zarządzanie Dokumentacją) ADE (Archiwum Dokumentów Elektronicznych)	K_W07, K_W08 K_U07, K_U09 K_K02
87.	Edukacja i popularyzacja w archiwach	W trakcie zajęć omówione zostaną zagadnienia związane z funkcją popularyzatorską, promocyjną i edukacyjną archiwów w następujących obszarach: Miejsce archiwów i archiwistów we współczesnym społeczeństwie. Nowe wyzwania stojące przed archiwistami. Obecność archiwów w szkołach i na uniwersytecie. Działania promocyjne w przestrzeni publicznej (gry miejskie). Archiwistyka społeczna. Archiwa w dobie nowych mediów. Problem archiwizacji internetu. Archiwa a kultura audiowizualna. Ponowne wykorzystanie materiałów archiwalnych. PR w archiwach.	K_W01, K_W08 K_U08 K_K03
88.	Historia starożytna	Starożytność – zagadnienia ogólne (periodyzacja, chronologia, zakres przestrzenny cywilizacji świata starożytnego, uwarunkowania geograficzne rozwoju społeczeństw) Powstanie cywilizacji i kształtowanie się struktur państwowych w świecie starożytnym – kwestie kulturowe, społeczne, gospodarcze, religijne i polityczne. ustrój i polityka w świecie starożytnym (formy ustrojów państw starożytnych i ich ewolucja, polityka wewnętrzna i zewnętrzna). Społeczeństwo i gospodarka państw starożytnych. Kultura materialna i duchowa w świecie starożytnym.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
89.	Historia średniowieczna	Węzłowe problemy dziejów powszechnych V-XV w. ze szczególnym uwzględnieniem Europy, w tym: procesów migracji, etnogenezy, formowania się struktur państwowych i miejskich, chrystianizacji, kultury, styków międzycywilizacyjnych, gospodarki. Kluczowe problemy dziejów ziem polskich w średniowieczu – od faktu źródłowego do historiograficznego	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
90.	Historia nowożytna	Odkrycia geograficzne i reformacja w Europie; rywalizacja habsbursko-francuska w XVI w.; kultura europejska doby Odrodzenia; walka o hegemonie w Europie zachodniej w I połowie XVI w.; wojna trzydziestoletnia; rewolucja angielska; Francja Ludwika XIV; Anglia na przełomie XVII i XVIII w.; trzecia wojna północna, zmiana układu sił w Europie środkowo- wschodniej, wzrost znaczenia Rosji; absolutyzm oświecony; narodziny Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej. Z	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01

		Reformacja i problemy wyznaniowe w Rzeczypospolitej w. XVI i XVII w.; unia polsko-litewska 1569 r.; system polityczny w Rzeczypospolitej w XVI w. Jan III Sobieski i jego rządy; blaski i cienie czasów saskich; Oświecenie w Polsce; przyczyny upadku Rzeczypospolitej; konstytucja 3 Maja; spór o Stanisława Augusta.	
91.	Historia XIX I początków XX wieku	Ogólna charakterystyka epoki. Kształtowanie się nowoczesnych narodów w Europie i specyfika „przypadku” polskiego. Grupy etniczne w Europie (topografia i liczebność) oraz mozaika etniczna na ziemiach polskich – Białorusini, Ukraińcy, Litwini, Niemcy, Żydzi i ich relacje z Polakami. Przeobrażenia społeczne na ziemiach polskich w dobie zaborów na tle Głównie kierunki przemian kulturalnych i cywilizacyjnych na ziemiach polskich w dobie zaborów. Geneza I wojny. Wielka wojna. Tworzenie państw narodowych. Problem mniejszości narodowych. Przewroty i zamachy stanu w Europie międzywojennej Wielki kryzys gospodarczy. Geneza II wojny światowej. Sojusz Hitler-Stalin 1939-1941. Tworzenie Wielkiej Koalicji. Wizje końca wojny i nowego ładu na świecie. Konferencje Wielkiej Trójki. Polska międzywojenna. Sprawa polska podczas II wojny.	K_W01, K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
92.	Historia najnowsza	Świat w zimnej wojnie – powstanie dwóch bloków. Stany Zjednoczone i ZSRS jako mocarstwa. Europa Wschodnia i Polska pod dominacją radziecką. Jednoczenie Europy. Konflikt na Bliskim Wschodzie. Dekolonizacja w Azji i Afryce. Czerwony Daleki Wschód – komunizm w Chinach, sytuacja w Indochinach i Korei. Blok radziecki po śmierci Stalina – nieudane próby modernizacji. Blaski i cienie niepodległości Afryki. Między dyktaturą a rewolucją – Ameryka Łacińska. Zmierzch imperium radzieckiego – Jesień Narodów. Globalizacja gospodarki. Przemiany cywilizacyjne. Wynalazki i osiągnięcia naukowe. Kultura masowa. Terroryzm. Religia i fundamentalizm religijny.	K_W02 K_U01, K_U05 K_K01
93	Prawo własności intelektualnej	Ogólne pojęcia prawa własności intelektualnej, typologia praw własności intelektualnej, sposoby uzyskiwania ochrony, prowadzone rejestry i bazy w zakresie praw własności intelektualnej, znaczenie praw własności intelektualnej w działalności badawczej, naukowej, instytucji kultury; ogólne zasady ochrony praw własności intelektualnej.	K_W10 K_U13 K_K04

6. Plan studiów

Studia stacjonarne

ROK STUDIÓW: I

SEMESTR: PIERWSZY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim**	O				30			30	Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
Prawo własności intelektualnej	O	15						15	Zo	2	nauki prawne	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie I	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Wykład monograficzny 1 ***	OzW	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
e-historia	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Warsztat pisarski	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 1 *****	W					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 2 *****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna	O				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej							4	4	Z			Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30		30	105	60		225		23		
Język polski dla cudzoziemców*****		30						30	Zo	2	-	Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców

SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ												
Współczesna archiwistyka na świecie	O	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Edukacja i popularyzacja w archiwach	O	15						15	Z	1	historia	Instytut Historyczny
Dokumentacja audiowizualna	O	15						15	E	2	historia	Instytut Historyczny
e-administracja i archiwa	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		6		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												
Postępowanie administracyjne w ochronie zabytków	O		15					15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Cyfrowe techniki dokumentacji zabytków kultury materialnej	O						30	30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Ochrona ruchomych i nieruchomych zabytków techniki	O						15	15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			15				45	60		10		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Technologia informacyjna w warsztacie nauczyciela historii	O					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						15		15		2		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZĄ O SPOŁECZEŃSTWIE												
Stosunki międzynarodowe		15			30			45	Zo/Zo	4	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny

Seminarium WOS			30					30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15	30		30			75		8		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Zarządzanie kapitałem społecznym w regionie	O	30						30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Instytucje i organizacje regionalne	O	30						30	E	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		7		

ROK STUDIÓW: I

SEMESTR: DRUGI

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Język obcy nowożytny	O		60					60	E	4	historia	Instytut Historyczny
Translatorium z języka łacińskiego lub języka nowożytnego	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Metodologia historii i historia historiografii	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie II	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 3 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 4****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny

Historia średniowieczna	O				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			60	30	105	30		225		20		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	30		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ												
Zarządzanie archiwami	O					15		15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Edytorstwo źródeł	O					15		15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		6		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												
Przeobrażenia urbanistyczne miast europejskich XIX - XX w.	O	30						30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30						30		3		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej I	O					45		45	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z historii w szkole ponadpodstawowej -	O						15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30	15	60		6		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZĄ O SPOŁECZEŃSTWIE												

Dydaktyka z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej I						30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej -							15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30	15	45		5		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Formy ochrony dziedzictwa kulturowego w regionie	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Organizacja i zadania muzeów regionalnych	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30			30		4		

ROK STUDIÓW: II

SEMESTR: TRZECI

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Metodologia historii i historia historiografii	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie III	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 5 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 6 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Wykład monograficzny 2 ***		15						15		2	historia	Instytut Historyczny

Historia nowożytna	O				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Historia XIX wieku	O				30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30		30	120			180		17		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZADZANIE DOKUMENTACJĄ												
Warsztaty projektowe	O						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS							30	30		3		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												
Wykład tematyczny								30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		2		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej II	O					45		45	E	5	historia	Instytut Historyczny
Praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej *****						30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		45		7	historia	
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE												

Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej*****						30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		2		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Planowanie turystyki kulturowej	O					30		30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		4		

ROK STUDIÓW: II

SEMESTR: CZWARTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć						Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	Inne	Suma				
Seminarium magisterskie IV	O			30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praca dyplomowa i egzamin dyplomowy								E	20	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 7****	W				30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 8****	W				30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia najnowsza	O				30		30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS				30	90		120		30		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30					30	E	2		Studium Praktycznej

											Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SUMA godzin zajęć bez specjalności*****/punktów ECTS							750		90		
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS OGÓŁEM							990		120 ECTS		

Każdy student ma obowiązek realizacji dwóch specjalności. Specjalność jest uruchamiana przy liczbie co najmniej 15 studentów.

OBJAŚNIENIA

*Przedmiot: obowiązkowy – O, do wyboru – W, obowiązkowy z wyborem – OzW

Formy realizacji zajęć:

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

W - wykład

E -egzamin

Ć - ćwiczenia

Z - zaliczenie

S – seminarium

Zo – zaliczenie z oceną

K -konwersatorium

WAR – warsztaty

L – lektorat

Inne: np. praktyki

****Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim – lista:**

1.Starożytne korzenie współczesnego społeczeństwa

2. Wybrane problemy socjologii (dla historyków)

3. Igrzyska, termy, tawerny i latryny: życie codzienne w grecko-rzymskiej starożytności Games, therms, taverns, and latrines: everyday life in Greek-Roman antiquity/

4. Stworzyć nowego człowieka. Zmiany społeczne w czasie komunizmu /To create the new man. Social changes under communism /

*****Wykłady monograficzne (I i II) – lista:**

1. Miłość, seks i gender w grecko-rzymskiej starożytności

2. Mniejszości narodowe w Polsce w XX wieku

3. Spór o wyznanie jako czynnik kształtujący nowożytną Europę.

4. Od legend arturiańskich po żywoty świętych. Dzieje piśmiennictwa średniowiecznego

******Przedmioty w ramach specjalizacji epokowych:**

Specjalizacja :starożytność	
1.	Warsztat naukowy historyka starożytności
2.	Miasto greckie
3.	Żydzi w świecie cywilizacji antycznych
4.	Morze Czarne w starożytności
5.	Zachodnie prowincje Imperium Rzymskiego
6.	Historia Iranu od Zaratusztry do Mahometa
7.	Historia gospodarcza w starożytności
8.	Elity świata rzymskiego

Specjalizacja : średniowiecze	
1.	Warsztat naukowy historyka średniowiecza
2.	Historia Śląska w średniowieczu
3.	Historia Polski w średniowieczu
4.	Historia gospodarcza w średniowieczu
5.	Historia Europy Zachodniej w średniowieczu
6.	Społeczeństwo i kultura w średniowieczu

7.	Historia Europy Wschodniej w średniowieczu
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w średniowieczu

Specjalizacja : czasy nowożytne

1.	Warsztat naukowy historyka czasów nowożytnych
2.	Historia Śląska w czasach nowożytnych
3.	Historia Polski w czasach nowożytnych
4.	Historia gospodarcza w czasach nowożytnych
5.	Historia Europy Zachodniej w czasach nowożytnych
6.	Społeczeństwo i kultura w czasach nowożytnych
7.	Historia Europy Wschodniej w czasach nowożytnych
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w czasach nowożytnych

Specjalizacja : XIX wiek

1.	Warsztat naukowy historyka XIX wieku
2.	Historia Śląska w XIX w.
3.	Historia Polski w XIX w.

4.	Historia gospodarcza w XIX w.
5.	Historia Europy Zachodniej w XIX w.
6.	Społeczeństwo i kultura w XIX w.
7.	Historia Europy Wschodniej w XIX w.
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w XIX w.

Specjalizacja : XX wiek	
1.	Warsztat naukowy historyka XX wieku
2.	Historia Śląska w XX w.
3.	Historia Polski w XX w.
4.	Historia gospodarcza w XX w.
5.	Historia Europy Zachodniej w XX w.
6.	Społeczeństwo i kultura w XX w.
7.	Historia Europy Wschodniej w XX w.
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w XX w.

Specjalizacje epokowe są realizowane wspólnie przez studentów I i II roku. W ramach każdej specjalizacji jest osiem przedmiotów. Przedmioty realizowane są po cztery w każdym roku akademickim (po dwa semestralnie) w dwóch porządkach albo od 1 do 4 albo od 5 do 8. Każdy student wybiera jedną specjalizację epokową.

***** Student - cudzoziemiec ma obowiązek realizacji lektoratu z języka polskiego w wymiarze 120 h godzin/8 ECTS (realizowanych przez cztery semestry po 30 godzin w każdym).

***** Praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej 30 godzin, realizowana po II semestrze

***** Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej 30 godzin, realizowana po II semestrze

Studia niestacjonarne

ROK STUDIÓW: I												
SEMESTR: PIERWSZY												
Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim**	O				30			30	Zo	3	nauki socjologiczne	Instytut Historyczny
Prawo własności intelektualnej	O	15						15	Zo	2	nauki prawne	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie I	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Wykład monograficzny 1 ***	OzW	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
e-historia	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Warsztat pisarski	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 1 ****	W					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 2 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia starożytna	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny

Szkolenie w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej							4	4	Z			Dział Bezpieczeństwa i Higieny Pracy
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30		30	90	60		210		23		
Język polski dla cudzoziemców*****		30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ												
Współczesna archiwistyka na świecie	O	15						15	E	1	historia	Instytut Historyczny
Edukacja i popularyzacja w archiwach	O	15						15	Z	1	historia	Instytut Historyczny
Dokumentacja audiowizualna	O	15						15	E	2	historia	Instytut Historyczny
e-administracja i archiwa	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		6		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												
Postępowanie administracyjne w ochronie zabytków	O		15					15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Cyfrowe techniki dokumentacji zabytków kultury materialnej	O						30	30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
Ochrona ruchomych i nieruchomych zabytków techniki	O						15	15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			15				45	60		10		

SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Technologia informacyjna w warsztacie nauczyciela historii	O					15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						15		15		2		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZĄ O SPOŁECZEŃSTWIE												
Stosunki międzynarodowe		15			30			45	Zo/Zo	4	stosunki międzynarodowe	Instytut Historyczny
Seminarium WOS			30					30	Zo/E	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		15	30		30			75		8		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Zarządzanie kapitałem społecznym w regionie	O	30						30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Instytucje i organizacje regionalne	O	30						30	E	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		60						60		7		

ROK STUDIÓW: I												
SEMESTR: DRUGI												
Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				

Język obcy nowożytny	O		40					40	E	4	historia	Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych
Translatorium z języka łacińskiego lub języka nowożytnego	O					30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Metodologia historii i historia historiografii	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie II	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 3 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 4****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia średniowieczna	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS			40	30	90	30		190		20		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30						30	Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZĄDZANIE DOKUMENTACJĄ												
Zarządzanie archiwami	O					15		15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Edytorstwo źródeł	O					15		15	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		6		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												

Przeobrażenia urbanistyczne miast europejskich XIX - XX w.	O	30						30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30						30		3		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej	O					45		45	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna i historia w szkole ponadpodstawowej I	O						15	15	Zo	1	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45	15	60		6		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZĄ O SPOŁECZEŃSTWIE												
Dydaktyka wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej I						30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Praktyka śródroczna z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej							15	15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30	15	45		5		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Formy ochrony dziedzictwa kulturowego w regionie	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Organizacja i zadania muzeów regionalnych	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30			30		4		

ROK STUDIÓW: II

SEMESTR: TRZECI

Nazwa przedmiotu/zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć							Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	WAR	Inne	Suma				
Metodologia historii i historia historiografii	O	15						15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Seminarium magisterskie III	O			30				30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 5 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 6 ****	W				30			30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Wykład monograficzny 2 ***		15						15		2	historia	Instytut Historyczny
Historia nowożytna	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Historia XIX wieku	O				15			15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS		30		30	90			150		17		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30							Zo	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SPECJALNOŚĆ: ARCHIWISTYKA I ZARZADZANIE DOKUMENTACJĄ												
Warsztaty projektowe	O						30	30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS							30	30		3		
SPECJALNOŚĆ: DOKUMENTALISTYKA KONSERWATORSKA												

Wykład tematyczny								30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS								30		2		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z HISTORIĄ												
Dydaktyka historii w szkole ponadpodstawowej II	O					45		45	Zo/E	5	historia	Instytut Historyczny
Praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej							30	30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						45		45		7		
SPECJALNOŚĆ: NAUCZYCIELSKA Z WIEDZĄ O SPOŁECZEŃSTWIE												
Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej							30	30		2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS						30		30		2		
SPECJALNOŚĆ: REGIONALISTYKA I KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI LOKALNEJ												
Planowanie turystyki kulturowej	O				30			30	Zo	4	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS					30			30		4		

ROK STUDIÓW: II
SEMESTR: CZWARTY

Nazwa przedmiotu /zajęć	O/W/OzW*	Forma zajęć Liczba godzin zajęć						Sposoby weryfikacji efektów uczenia się	Punkty ECTS	Dyscyplina(y), do której odnosi się przedmiot	Jednostka organizacyjna realizująca zajęcia
		W	Ć	S	K	Inne	Suma				

Seminarium magisterskie IV	O			30			30	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
Praca i egzamin dyplomowy								E	20		
Przedmiot specjalizacyjny 7****	W				30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Przedmiot specjalizacyjny 8****	W				30		30	Zo	3	historia	Instytut Historyczny
Historia najnowsza	O				15		15	Zo	2	historia	Instytut Historyczny
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS				30	75		105		30		
Język polski dla cudzoziemców	OzW	30					30	E	2		Studium Praktycznej Nauki Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców
SUMA godzin zajęć bez specjalności /punktów ECTS							655		90		
SUMA godzin zajęć/punktów ECTS OGÓŁEM							895		120 ECTS		

Każdy student ma obowiązek realizacji dwóch specjalności. Uruchamiane są dwie specjalności z największą liczbą wskazań.

OBJAŚNIENIA

*Przedmiot: obowiązkowy – O, do wyboru – W, obowiązkowy z wyborem – OzW

Formy realizacji zajęć:

Sposoby weryfikacji efektów uczenia się:

W - wykład

E -egzamin

Ć - ćwiczenia

Z - zaliczenie

S – seminarium

Zo – zaliczenie z oceną

K -konwersatorium

WAR – warsztaty

L – lektorat

Inne: np. praktyki

**Przedmiot społeczny w języku polskim lub angielskim – lista:

1.Starożytne korzenie współczesnego społeczeństwa

2. Wybrane problemy socjologii (dla historyków)
3. Igrzyska, termy, tawerny i latryny: życie codzienne w grecko-rzymskiej starożytności Games, therms, taverns, and latrines: everyday life in Greek-Roman antiquity/
4. Stworzyć nowego człowieka. Zmiany społeczne w czasie komunizmu /To create the new man. Social changes under communism /

***Wykłady monograficzne (I i II) – lista:

5. Miłość, seks i gender w grecko-rzymskiej starożytności
6. Mniejszości narodowe w Polsce w XX wieku
7. Spór o wyznanie jako czynnik kształtujący nowożytną Europę.
8. Od legend arturiańskich po żywoty świętych. Dzieje piśmiennictwa średniowiecznego

***Przedmioty w ramach specjalizacji epokowych:

Specjalizacja :starożytność	
1.	Warsztat naukowy historyka starożytności
2.	Miasto greckie
3.	Żydzi w świecie cywilizacji antycznych
4.	Morze Czarne w starożytności
5.	Zachodnie prowincje Imperium Rzymskiego
6.	Historia Iranu od Zaratusztry do Mahometa
7.	Historia gospodarcza w starożytności
8.	Elity świata rzymskiego

Specjalizacja : średniowiecze

1.	Warsztat naukowy historyka średniowiecza
2.	Historia Śląska w średniowieczu
3.	Historia Polski w średniowieczu
4.	Historia gospodarcza w średniowieczu
5.	Historia Europy Zachodniej w średniowieczu
6.	Społeczeństwo i kultura w średniowieczu
7.	Historia Europy Wschodniej w średniowieczu
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w średniowieczu

Specjalizacja : czasy nowożytne

1.	Warsztat naukowy historyka czasów nowożytnych
2.	Historia Śląska w czasach nowożytnych
3.	Historia Polski w czasach nowożytnych
4.	Historia gospodarcza w czasach nowożytnych
5.	Historia Europy Zachodniej w czasach nowożytnych
6.	Społeczeństwo i kultura w czasach nowożytnych
7.	Historia Europy Wschodniej w czasach nowożytnych

8.	Historia krajów pozaeuropejskich w czasach nowożytnych
----	--

Specjalizacja : XIX wiek	
1.	Warsztat naukowy historyka XIX wieku
2.	Historia Śląska w XIX w.
3.	Historia Polski w XIX w.
4.	Historia gospodarcza w XIX w.
5.	Historia Europy Zachodniej w XIX w.
6.	Społeczeństwo i kultura w XIX w.
7.	Historia Europy Wschodniej w XIX w.
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w XIX w.

Specjalizacja : XX wiek	
1.	Warsztat naukowy historyka XX wieku
2.	Historia Śląska w XX w.
3.	Historia Polski w XX w.
4.	Historia gospodarcza w XX w.

5.	Historia Europy Zachodniej w XX w.
6.	Spółeczeństwo i kultura w XX w.
7.	Historia Europy Wschodniej w XX w.
8.	Historia krajów pozaeuropejskich w XX w.

Specjalizacje epokowe są realizowane wspólnie przez studentów I i II roku. W ramach każdej specjalizacji jest osiem przedmiotów. Przedmioty realizowane są po cztery w każdym roku akademickim (po dwa semestralnie) w dwóch porządkach albo od 1 do 4 albo od 5 do 8. Każdy student wybiera jedną specjalizację epokową.

***** Student - cudzoziemiec ma obowiązek realizacji lektoratu z języka polskiego w wymiarze 120 h godzin/8 ECTS (realizowanych przez cztery semestry po 30 godzin w każdym).

***** Praktyka ciągła z historii w szkole ponadpodstawowej 30 godzin, realizowana po II semestrze

***** Praktyka ciągła z wiedzy o społeczeństwie w szkole ponadpodstawowej 30 godzin, realizowana po II semestrze